

Quia

A

... signi ...

~~... ..~~

13/1/17

... ..

... ..

~~Joachim Pastorio~~
FLORI POLONICI

Seu

POLONICÆ HISTORIÆ
Skrocenie
EPITOME NOVA

Authore

IOACHIMO PASTORIO

Editio secunda

à mendis repurgata.

LVGD. BATAVOR.
Apud FRANC. HEGERVN.
ANN. MDC XLII.

1642

VIRTVTIS IVXTA

ET

STEMMATIS

Ornamentis Illustri

PETRO DE LACHOVVCE

SIENIVTAE,

Cobelini, Plessovia, Zdunorum &c.

DOMINO S.

NON mihi sollicite, ut ar-
bitror, dicenda causa est,
cur libellum hunc Tibi,
Illustri Domine, dedicatum ve-
niam. Historia gentis Polonæ est,
cujus Te proceribus pridem &
Natalium & fortunæ tuæ splendor
inseruit. Concinnata est à me, dum
olim adolescentiæ Tuæ studiis ad-
motus, id præcipue curæ habui, ut

* 3

à qui-

à quibus vitam hausisses, ab iisdem
exempla vitæ virtutumque accipe-
res. Nimirum à Majoribus Tuis,
quorum antiqua decora & res præ-
clare gestas Tibi coram memorare
aliquando solitus, nunc publico in
literati orbis theatro, compendio
traditas exhibeo. Leges hic sub-
inde *Conarscios, Firlejos, Sborovios,*
quorum omnium sanguis es. Et
Paternali nominis plura haberes
monumenta, si Russorum rebus di-
cendis idonea se ingenia applicuif-
sent. Sed infeliciores hic illi Polo-
nis, quibus in Majorum regredien-
tibus tempora, saltem aliquot se-
culorum ratio utcumque constat.
Nam antiquiora itidem vetustas
rapuit, à nullo indigenarum, ob
communem Septentrioni olim li-
terarum incuriam, transmissa ad
posteritatem. Nec exteris memo-
rantur, nisi neglectim & fere tum
tantum, cum inde suorum gloriæ
lumi-

luminis aliquid scenerari conantur.
Sed & talia è monumentis illorum
erueri non indecori laboris fuerit,
& tentarunt quidam non pæniten-
do successu: majora tamen præsti-
turi, si vel libros vel subsidia alia
habuissent, quæ nunc, aucta litera-
rum luce, nonnullis suppetunt. Nec
ego ab his omnibus satis paratus
mihi videor, & si essem, juxta ta-
men ad id negotium longo opus
fuerit otio, quod nunc equidem
aliis studiis vacanti nimis exiguum
suppetit. Majoris tamen imposte-
rum potiundi spe sustentor, quæ si
non fallit, conquirendis deinceps
cæteris, quæ nostræ ætati propiora
ad complementum hujus operis
desunt, diligentius incumbam, pa-
rique, si valetudo & judicia melio-
rum voto responderint, conatu
prosequar. Tu interim, Illustris
Domine, ista à me accipe, si minus
genio suo severioribus aliis placere
meren-

merentia, Tibi tamen, ut spero,
placitura, vel ob Authorem, ejus-
que pronissimum in gloriam Polo-
norum & Tuam affectum. Vale.
Scribeb. Lugd. Batav. ineunte anno
mill. sexcentesimo quadragesimo
primo, quem cœptis Tuis auspi-
catissimum precor

T I B I

Addictissimus

IOACHIMVS PAST.

M. D.

I N
FLORVM POLONICVM,

Eruditissimi & disertissimi Viri.

IOACHIMI PASTORII.

Med. Doct.

SLavica dum primis, Pastori, ducis ab annis,
Et Lechi cineres exuviasque tui;
Et Craci imperium, magni incunabula Regni,
Tanta sub Arctoi sidere nata poli;
Tot formidatos, Bellonæ fulmina, Reges,
Nomina tot, nostris non temeranda modis;
Externum nil Roma legit. Spectat in illis,
Eloquiumque operis, materiemque sui.
Hactenus & solos tantum mirata Quirites,
Fassa sibi est populum se reperisse parem.
Et pariter teresque stupet; dumque omnia laudat,
Omnia Romana sunt, ait, ista manus.

MARCVS ZVERIYS BOXH.

* 5

P.R.O.

PROOEMIUM.

POLONORVM natio, vetustissimis seculis communi Sarmatarum sub nomine cognita, postquam ab immensa horum & non capiente se amplius turba discessit, magis etiam, quam antea, fortitudine Martisque operibus enituit. Formidata semper vicinis remotisque populis, multis etiam sat diu dominata, à nullo, nec Romano quoque, qui Orbi quondam imperare gloriabatur, subacta. Quin & ipsi huic, ut expressis virtutum vestigiis, sic quadam imprimis Genii similitudine comparari merita. Quem à primo ortu, ad bella, & res gerendas ita unice compositum habuit, ut, exemplo veteris Romæ, literato etiam otio non nisi serius assuescere potuerit. Vnde factum, ut, quemadmodum triumphos alienos, & , quæ
hos

P R O O E M I V M.

hos comitari solebat, externam scriben-
 tium industriam, felicibus semper ar-
 mis arcuit: ita ipsa artium diu negli-
 gens & expers, res Majorum & suas
 nonnisi memoria ac narratione fami-
 liari sciret traderetve: externis vero
 gentibus victoriis potius & irruptioni-
 bus, quam libris innotesceret. Equi-
 dem ante Iagellonem paucissimos hic
 literis eruditos novimus: certe unum
 tantum, qui facta suorum posteritati
 tradere aggressus sit, Vincentium Cad-
 lubcum; Virum ob antiquitatem, labo-
 remque à nullo ante tentatum, venera-
 bilem, quanquam alioqui Romanae fa-
 cundiae cultu, seculi sui vitio, minus ni-
 tescentem. Sed post Iagellonem, in-
 stitutamque ab hoc Cracovia discipli-
 narum officinam, subiit major animo-
 rum cultura, adeoque cum renascen-
 tium passim literarum luce crevit, ut
 & superiori seculo hac terra tulerit, &
 nostro etiamnum ferat ingenia, erudi-
 tione, inprimis florida illa, & vite re-
 busque

P R O O E M I V M.

busque agundis aptiore, ad miraculum usque culta. Nec paucos etiam, qui res patrias decoris laboribus componerent illustrarentve, atas hac posterior profudit. Præter ceteros, quos silentio hic veneror, Martinum Cromerum, Varmniensem Antistitem dedit, virum ut loco illustrem, ita nulli historicorum seculi sui secundum, sive peritiam rerum, sive elegantiam Romani sermonis spectes. Quam utramque clare ostendunt annales ejus, magna industria elaboratum & perpetua laude dignissimum opus.

Enimvero quia & extat jam rarius, & diffusa orationis profluentia grandius est, quam ut ab omnibus parari vel legi possit; incessit & aliis ante me, & mihi post illos studium, contrahendi, quæ ille operosius didicxit, in compendium, simulque eadem brevitate, quæ post illum in Polonia acta essent, attexendi. Eam ego operam ante quadriennium, cum forte

P R O O E M I V M.

forte à lectione melioris ævi scripto-
rum recentior essem, aggressus, ad exitum
Sigismundi Augusti, qui ultimus
Iagellonidum masculorum fuit, de-
duxi: magis tamen id, quicquid esset,
privato quorundam usui, quam luci
publicæ destinans. Quam revereri
ego, ut par est, semper solitus sum, &
ut sustinere queat hoc, quod jam vere-
cundiæ custodiam effringit, maxime
metuo. Nimisne formidolosum me in-
genium, aut tenuitatis conscientia fa-
ciat, nescio: sed multos profecto fore
censuras, multa & hic jam nunc video
censuris opportuna: nec temere forsân
repertura veniam apud inhumaniores,
& quibus aliena sugillare volupe est.
Multis non placebit ipsa, qua maxime
placere volui, brevitatis; quod deside-
rium alicubi legentis non explebit. Sed
forsân idem, si fuisset prolixior, bre-
viorem me voluisset. Ita enim plerum-
que præsentia in fastidio: quæ desi-
deramus, in laude sunt; nec facile
quid

P R O O E M I V M.

quid mediocre, utut sit, videtur omnibus. Plures, opinor, brevitatem non culpabunt, sed vellent sejunctam à vitiis suis: obscuritate nempe, & incondita ex re una in aliam desultatione. Obscuritatis accusatoribus, quod opponam, non habeo, præter difficultatem rei, maximis etiam ingeniis agnitam. Rarissimis profecto datum, nullo perspicuitatis damno, paucis verbis multa complecti posse. Nec pictor facile parva in tabula homines sexcentos aequè expressos & cuiusvis oculo obvios dederit, quam si singulis tabulis singulos depingat. Et quis credat nuce inclusum Magni Homeri opus, aequè facile legi fuisse, quam aliquot arborum corticibus descriptum? Iam compagem scripti, si alicubi solutior videbitur, argumenti itidem ratio merito defendet. Si Flori aliorumque exemplo, per bella tantum vel seditiones domesticas voluissem decurrere, rem unam uno capite tradidisset, fuissetque sine salebris

oratio.

P R O O E M I U M.

oratio. Nunc quia Regum vitam factaque omnia, certe sciri digniora, memorare decreveram, in eadem sæpe pagina de nuptiis & funeribus, de comitiis pugnisque agendum, trajiciendusque subinde à Vistula ad Tanaim, à Smolensco Cracoviam stylus fuit. Genus dicendi, quod secutus sum, non excusabo hic multis: frustra enim fecero. qui scio, suum cuique & esse & placere; & prout quodque ex alienis ad suum accesserit, ita & stimari. Castitatis quidem Romanæ, quantum potuit, ratio habita est. Sicubi asperiusculum quid, aut insolens occurret, damnari non prius velim, quam Florum, atque in primis laudatissimum historicorum Tacitum consulueris. Qui noviter tum mihi & cum cura lectus, sua subinde aliqua etiam non querenti adspersit. Quod publice hic profiteor, ne me aliena pro meis venditare credas, aut pro caciis aliqua carpas tanquam mea. Cæterum Latinis auribus ut tanto ma-

gis me attemperarem, placuit etiam nomina quadam Polonica nonnihil ad mollitiem Romanam deflectere. Quod quia Cromero quoque non raro factitatum, exemplo hujus laudari, saltem excusari merebitur. Sed præter cætera, laceſſent hic, niſi fallor, ungues cenſorios ſententiæ, quibus ſcriptum hoc alicubi intertextum cernitur. Aliæ frigidiusculæ, aliæ & loco alieniore inſertæ videbuntur. Nec mihi ſane omnes placent, jugulaſſemque nonnullas, niſi familiares, quibus minus diſplicuerant, interceſſiſſent. Qui iidem, ut meam in aliis etiam ſeveritatem reſtringerent, in antiquorum recentiorumque quibusdam, laudatis alioquin, ſcriptis, nonnulla reperiri aiebant, rigidioribus judiciis minus ſatisfactura, niſi prævalida eorum, qui ſcripſiſſent, autoritas, cenſores timidos, & cenſendorum vel vitia faceret honeſta. Præterea in magnis plerorumque operibus commodior quibuſcunque ſententiis vel

P R O O E M I V M.

locus vel latebra datur: cum potissimum
 sermones aliorum identidem referant,
 qui gemmas ejusmodi pronissime reci-
 piunt, iisdemque lucis & dant & de-
 bent non parum. Nobis in arcto magis
 labor fuit, & si quæ ingenii imbecil-
 litas commisit notari digna, ea in pro-
 patulo & ad cujusvis oculi ictum li-
 belli exilitas exponit. Concionem vix
 unam inserere permisi mihi; nec alia,
 quæ cæteris contigere, habere licuit ad-
 minicula, quibus se erigeret stylus. Quo
 majori jure, mihi, qui laudem ex his
 non affecto, veniam saltem deberi
 censeo. Parvum tu istud, quantum-
 cunque est, libere licet pronuncies. Ta-
 le enim etiam Autori videtur. Nec di-
 versum de hoc credere te jubeat libelli
 frons, præclaro floridissimi historicorum
 nomine superba. Nulla enim equan-
 dæ gloriæ spe, sed solam ob brevita-
 tis similitudinem, quæ alios quoque
 ad idem faciendum induxit, titulus
 hic præscriptus est. De fide historie,
 quam

P R O O E M I V M.

quam alii autores in frontispiciis libro-
rum præstruere sibi conantur, minus
mihi laborandum existimo: qui & in-
genio, ut sciunt omnes, qui me norunt,
vitæque instituto, à studiis partium
alienissimus sum: & hic cum religiose
aliorum, quibus fides habetur, vestigia
presserim, illorum autoritate, adver-
sus falsi suspicionem, tutus, opinor, ero,
certe esse mereor. Vale.

T H V A:

T H V A N V S

LIB. LVI. Histor.

Vltra Vistulam, qui limes est
Germaniæ Orientem versus,
late jacent Sarmatiæ, Euro-
pæa prima, deinde Asiatica, ad Septen-
trionem porrectæ, quæ Tanai fluvio &
Maotide palude discriminantur. In Eu-
ropæa Poloniæ regnum situm est,
quod etiam citra Vistulam, versus oc-
casum ad Oderam seu Viadrum usque
protenditur, & Pomeraniam ac Prus-
siam, amplissimas Polonica ditionis be-
neficiarias provincias (quanquam &
easdem Imperium Germanicum sibi
vindicat,) Poloniam denique proprie
dictam, à qua toti regno nomen, inter
Vistulam & Oderam amplectitur. To-
tum igitur regnum ab Odera ad Vistu-
lam & à Vistula ad Borysthenem, hodie
Niepe-

2026122

Nieperum dictum, à Ponto Euxino ad mare Balticum, ab extremis Lithuanorum finibus ad Moscorum & Suecorum usque limites extenditur.

In Europæ Sarmatiæ spatio maxime ac frequentissima regiones moribus ac lingua differentes, Polonia, Prussia, Masovia, Samogitia, Livonia, Lithuania, Volhinia, Podolia, in unum fortissimum regni corpus coaluerunt. Polonia, cui à Pole nomen, quod vocabitulum planitiem & venationem sonat, eo quod plana majori ex parte provincia & venationibus exercendis opportuna sit, in Majorem & Minorem dividitur, & ab occasu Oderam habet, & trans Oderam, Germaniam omnium Europæ provinciarum maximam: à meridie Pannonias: ab ortu Lithuaniam respicit. Regio ferax, oppidis ac vicis & castellis frequens, fluviis crebris irrigua, & adhuc generosa nobilitate abundans; quæ armorum curam fere cum literis conjungit. Itaque & regio-

gionum visendarum gratia , Nobiles
ac primores Adolescentes crebro La-
res paternos deserunt , & magnam
secum Doctrinae copiam & optima-
rum rerum usum non mediocrem , ex
peregrinationibus collectum , domum
referunt. Slavica Lingua utuntur ,
ut & in Germania Boëmi , Silesii
& Moravi ; à Slavis è Roxolania
populis profecta , qui circa At-
tilæ , Hunnorum Regis , tempo-
ra , vacuas Vandalorum sedes oc-
cupasse , & in interiorem Germa-
niam victricia arma intulisse me-
morantur. Ab iis , ut genus , sic lin-
gua propagata , hodie quam latissi-
me per Septentrionem & Orientem
patet : eaque fere , præter eos , quos
dixi , Vindæ , Baltico mari vicina gen-
tes , Pomerani , Lusatii , Roxolani , Mo-
sci , quorum non solum in Europa , sed
etiam in Asia latissimum est Impe-
rium , Circassii etiam Quinquemontani
ad Pontum habitantes , Rasciani ,
Masi

Mæsii, Serviani, Bulgari, Bosnenses
in Illyrico, Dalmatae, Istri, Carnio-
lani ac denique Carinthii utuntur.

Sabellicus Ennead. 8. lib. 2.

Slavos, prohibent, à Cimmerico
Bosphoro, è Sarmatia & Russia bipar-
tito egressos. Partem unam ad dex-
tram deflexisse Septentrionem ver-
sus, scissamque in duos populos Bohe-
nos & Polonos, cum hos Lechus, illos
Cechus fratres ducerent. Alteram
transmisso Istro, secundum Savum am-
nem, ad Dalmatiam usque, sedes te-
nuisse, nihil mutato nomine. Occupa-
runt autem relictas à Vandalis sedes
Hispaniam petentibus.

Prim-

Victur Fr Antonius
Olechnowicz
Franciscan Congregualis
ms
S

*Pincipum Regumque Polono-
rum series.*

Lechus.	pag. 1	Boleslaus Audax.	36
Palatini XII.	3	Vladislaus Herman-	
Cracus.	4	nus.	44
Lechus II.	6	Boleslaus III.	
Venda Virgo.	7	al. Crivousti.	49
XII. Palatini.	8	Vladislaus I.	
Premislus seu Le-		Ethnarcha.	59
-fcus I.	9	Boleslaus Cri-	
Lescus II.	10	-spus.	63
Lescus III.	12	Miecislaus Senex.	67
Popielus Major.	13	Casimirus Ethnar-	
Popielus Iunior.	14	-cha, quem quidam	
Piaustus.	17	Iustū appellant.	68.
Lescus IV.	21	Lescus Albus.	72
Ziemomislus.	22	Miecislaus Senex	
Miecislaus primus		iterum.	73.74
Christianus Prin-		Vladislaus Lasco-	
-ceps.	23	nogus.	76
Boleslaus Chrobri		Lescus Albus ite-	
primus Rex.	26	rum.	76
Miecislaus II.	31	Boleslaus Pudi-	
Casimirus I.	32	cus.	79
		Lescus	

Lescus Niger. 86	Casimirus Ma-
Premissus, qui pri-	gnus. 110
mus post Bolef-	Ludovicus Vnga-
laum Audacem,	rus. 116
(in quem vibrata	Vladislaus Jagello.
Pontificis R. ex-	124
communicatio	Vladislaus III. 136
diu ad successo-	Casimirus III. 145
res etiam se ex-	Ioh. Albertus. 160
porrexit,) Regi-	Alexander. 169
um nomen Re-	Sigismundus I. 175
sumpsit. 92	Sigismundus Augu-
Vladislaus Locti-	stus, ex masculis
cus. 94	Jagellonidis ulti-
Vencelaus. 96	mus, & hujus o-
Vladislaus Locti-	pusculi coronis,
cus iterum. 98	

125
Henricus

Stephanus

~~Stephanus~~
Sigismundus III.

Vladislaus IV

Casimirus III

Michael

Stanislaus III

Augustus III

LIBER I.

CAP. I.

DE LECHO.

ANNO CHRISTI. 101.

Lechus primus Princeps. Quis status tum principum. mores Polona gentis. Gnesna condita. gentium Septentrionalium migrationes.

P R I M V S Polonæ Reipubl. conditor ac Princeps Lechus fuit. Cujus ut patria ambigua, (quippe quem indigenam alii, alii è Sclavoniâ Dalmatiâve advenam existimant:) ita virtus non alio certiore argumento innotuit, quam quòd ductum ejus sequi, audireque imperium in vasor novæ terræ Populus voluit. Erat tum sine lege Principis potestas, nisi quam ei vel natura poneret, vel genius populi superba imperia facillime aspernantis. Nec

A pro-

propriis ex agris ille, sed annuo sustentabatur proventu subditorum, securius quoque sic parentium Principi, qui sine ipsis vivere non posset. Nummus etiam hactenus in Poloniâ incognitus erat. Oppida rara. Lechus quæ repperit, munivit, & ad nova struenda animum adjecit. Prima operum ejus Gnesna hodieque extat, regia quondam principis, nunc primi Antistitis sedes. Quam moliendi animum vel dedit vel auxit nidus regnatricis aviû Aquilæ, felix nascentis Imperii omen. A nido nomen adepta civitas est; avis insigne regni mansit. Bella quin aliqua gesserit Lechus, extra dubium est, aut certe perquam felicem fuisse oportuit, cui novæ terræ occupatio nullo sanguine constiterit. Quæquam magnam ejus partem desolatam offendisse verisimile est, desertamque priscis cultoribus Vandalis. Incidit enim Lechi ætas in ea tempora quibus Vandali Galliam, Hispaniam, & Africam, Gothi Italiam inundaverunt; eunte tum Româ in præceps, danteque exitio suo variis Imperiis initia nascendi.

DE PALATINIS XII.

Aristocratia instituta similis Decemvir.

Rom. Leges tum condita, non scripta.

Palatinorum ambitio & discordia.

Finitimorum machinationes.

Nondum formam constantem aut certum veluti vultum duxerat Polonorum Respublica. Facilis mutationi fuit, cum vel Lechus nullam sobolem aut non capacem sceptri reliquisset, vel populus libertatis pertinax uni in omnes dare nollet imperium. Visum ergo est duodecim primarios viros deligere, munia Reipublicæ communi consilio exequenturos: qui tum vernaculo nomine VVojevoda, id est belli duces dicti, hodie Latinè loquentibus Palatini vocantur. Ac hic magistratus & numero, & factis & fine denique haud multum ab- similis Decemviratui Romanorum est. Nam utrorumque & brevis potestas, & laudabilius initium, quam finis fuit. Præterea, ut illi Romanam, ita Polonam Rempubl. isti legibus certis devin- xerunt. Quæ tum rudi adhuc seculo

4 . FLORI POLONICI
simplices fuerunt, & quia literarum cul-
tura aberat, non tabulis sed mentibus in-
scriptę solis in moribus observantium le-
gebantur. Plurimum his institutis orna-
verant Rempublicam Palatini; sed hanc
iidem mox gravissimè afflixere. Correpti
enim ambitione discordes agere ac rapta-
re inter se Imperium ceperunt. Quod
idem sic domi ægrum non omiserunt
mox infestare finitimæ gentes, jam pri-
dem, ut fit, surgentem in viciniâ novam
potentiâ malè ferentes.

C A P. III.

D E C R A C O .

AD ANN. CHRISTI. MCCC.

*Cracus invitus suscipit Principatum. sus-
ceptum pacat. Cracoviam condit. Dra-
conem tollit. Sepulchrum illius.*

Laborante ita externis civilibusque
bellis Poloniâ, publicæ rei intererat
ab uno rursus omnia regi. Aptissi-
mus ad id Cracus videbatur, vir opulen-
tus, Vistulæ fluminis accola. sed is ægrè
persuaderi potuit, ut susciperet onus, per
se ar-

se arduum mala tum publica aggravaverant. Vicit tamen recusantis modestiam pertinacia deferentium. Ille turbatum imperium pacare aggressus hostes partim fœderibus, partim vi mitigavit. Domi ambitionem & si quæ alia supererant discordiarum civilium semina sustulit, ac ut porro compositius cuncta agerentur, passim per provinciam disceptatores privatarum litium constituit. Inde novam ad Vistulæ ripam excitat urbem, quam de suo dictam nomine Cracoviam, relictâ Gnesnâ, regni caput dedicat. Arcem imponit monti Vavelo, qui hinc Vistulæ præterfluenti, inde subjectæ urbi imminet. Ad ejus radices suspensum rupibus antrum hodieque conspicitur, quod Draco immane monstrum, & magna circumjectorum locorum calamitas dicitur habitasse. Quem Cracus objectâ corporum pice ac sulphure effertorum escâ confecit. Moriens in Lassotino monte ultra Vistulam è conspectu Civitatis sito sepeliri voluit, sublato in collis speciem tumulo, qui hodie etiamnum extans, urbi nobilissimæ memoriam conditoris sui renovat conservatque.

DE LECHO II.

Parricidium Lechi. ejusdemque poena exilium.

CRacus duos filios reliquerat. Quorum minor natu Lechus imperium, quod Craco fratri jure ætatis primò debebatur, rapere maluit, quam expectare. Valuitque in tantum ambitio, ut regnandi causâ nec parricidii scelus admittere dubitaret. Eductum enim in sylvas specie venandi fratrem obtruncavit. Mox ut à se suspicionem cædis amoliretur, eundem quasi casu vel fato mortuum multo luctu & accuratissimo exequiarum honore prosequutus est. Sed nempe vindex scelerum Deus non permittit diu latere flagitia, aut fructu eorum gaudere authores. Enotuit Lechi facinus, ac missus in exilium est parricida. Sat grande supplicium ferre videbatur, si eo careret, ob quod parricidii reus esse non timuisset.

CAP. V.

DE VENDA VIRGINE.

AD ANN. CHRISTI. MDCCL.

Venda Princeps electa. matrimonium respuit. Ritigeri proci conatus. mors. Venda victrix se Diis Manibus devovet.

EX sobole Craci Venda supererat ingens animi virgo & supra sexum suum prudens. Inde post infaustos fratrum casûs digna Polonis visa est, cui sceptrum paternum daretur. Et hac veluti dote destinabatur conjugio, per quod Poloni principem & ex eo prolem acciperent, ne porro successor in dubio foret. Sed Venda princeps esse, quam principis uxor maluit. Ambiebat eam Ritigerus è vicinâ Germaniâ Princeps, & spretus à pulcherrima virgine conjugium, quod precibus impetrare non poterat, manu capere decrevit. Progressus ad fines Polonorum cum exercitu hostilia minabatur, sic tamen, ut in hoste amantis animum retineret. Processit obviam cum expeditis suorum copiis Vir-

3 FLORI POLONICI
go, omnia mutua ostentans præter amo-
rem. Dum legationibus morantur bel-
lum, pudor incessit Ritigeri comitibus
pugnare contra castissimam Virginem
pro Principis sui libidine. Ergo abiturum
moliuntur. Dux ipse amore Virginis, si-
mul irriti conatûs pudore vecors, infeli-
cem sibi manû infert. Venda triumphans
Cracoviam ingreditur, nec contenta vi-
ctimas alias obtulisse, se ipsam Diis Ma-
nibus devotam in Vistulam præcipitat,
nobili contemptu vitæ, si tam digniori
causæ impensa esset, quam cæco impe-
tu erroreque superstizioso videtur proje-
cta.

C A P. VI.
DE XII. PALATINIS,
& PREMISLO.

*Palatini iterum regnant. Premisli fabrica
eiusdem electio in Principem.*

VAndæ castitas Polonis gloriosior
quàm utilior fuit. Tota enim cum
illa stirps regnatrice, de quâ sola
jam supererat, intercidit: Revolutaque
est Imperii moles in Palatinos. Sed favit
fortu-

fortuna Polonis, ut cognitus recenti periculo Magistratus, antequam tempore corrumperetur, desineret. Infestabant tum Poloniam Pannonos & Moravi, diu impunè, donec à Premisso aurifabro inu-
sitatâ rudi illi seculo arte multarentur. Fabrefactas ex corticibus arborum, & felle vel lithargyro illitas galeas ad oram sylvæ in arbuſtis truncisque, castra hostium contra, clam noctu suspenderat. Sole oriente splendor galearum, exercitûs specie oculis eminus spectantium illudens, excivit quosdam hostium, qui prioribus successibus feroces tanquam ad expôsitam prædam accurrerunt. Venientes cum galeas non repperissent (eas enim Poloni interim amoverant) fugâ elapsam credunt hostem & ad persequendum se parant. Sequutos in interiora sylvæ de repente ex insidiis circumveniunt Poloni cæduntque: mox armis eorum indutis castra quoque hostium invadunt. Machinatorem tam felicitis doli Premissum admirati Poloni Principem fecere. Regere debere visus est Rempublicam, quam servaverat.

DE LESCO II.

AB ANNO MDCLX. AD
ANNVM MDCCIV.

*Certamen equestre de Principatu. Dolus
Lesci. infelix auctori, alterius Lesci ele-
ctio. & mores.*

Sed Premissus seu Lescus iste orbus
decessit. Inde nova de Principatu
contentio orta est. In quâ cum cæ-
tera discordarent, eò consensere voces
omnium, ut fortunæ permitteretur ele-
ctio. Selectis equis versicoloribus procur-
reretur ad metam, qui primus pervenisset,
Princeps foret. Sed repertus est ex com-
petitoribus, qui fortunæ arbitrio dolum
interponeret. Is campi, in quo certandum
erat, arenas tribulis ferreis clam noctu
impedit, relicto sibi tramite integro, e-
quoque etiam in casum soleis ferreis mu-
nito. Effusis in cursum omnibus lapsan-
tes cæteri vel tardati facilè victoriam im-
postori reliquere. Iamque ad strepi cœ-
ptum erat ut victori, ut Principi, cum
paulò post fraudis compertus pro princi-
patu supplicium subiit. Forte autem cum
cæteri

cœteri equites decurrerent, vir quidam tenuissimæ sortis idem stadium pedes, non sine risu astantium ingressus fuerat, metamque etiam post ipsum doli structorem tetigerat primus. quod scilicet antequam alii adessent, cum sodale ludicro cursu certamini velut præludens, quæ currendum esset non sine pedum vulnere didicisset. Illum postea fato sibi ostensum rati Poloni, quanquam pauperem & nec unius equi Dominum principatu donarunt. Quem ille, dubites majorene felicitate acceperit, an industriâ administrarit. Stimulabat animum ipsa ignobilitas, ut quod stirpi deerat, virtute suppleret. Animum fortem in hostes, in suos beneficium ostendit, habitum vero privati & modestiam mutatâ etiam fortunâ retinuit, ac ne exueret, pannos, quibus ante Principatum usus erat, subinde contemplabatur, sobriæ insuper vitæ in primis studiosus, ebrietatisque osor acerrimus. Quasi sciret, magnis honoribus tentare fortunam mortalium mores, cautè egit, ne impar inveniretur.

DE LESCO III.

AB ANNO 1000CIV. AD ANNUM
1000CX.

*Lesci bella cum finitimis. pax cum Carolo
magno. filiis ejus Provincia distributa.*

GLoriosam Lesci vitam similis mors
sequuta est. Fertur enim in prælio
contra Carolum Magnum Sclavis
Hunnisque opem ferens occubuisse. Sed
mox in successore filio virtus mortui pa-
tris resplenduit. Aspernatæ novitatem
ejus finitimæ gentes assiduis bellis exer-
cebant arma fortissimi juvenis, incita-
bantque ostendere, parum interesse vir-
tutis, quos numeret majores. Atque
istos quidem hostes felicissimè ultus est,
provinciis etiam quibusdam patrio reg-
no adjectis. Cum Carolo M. missis mu-
neribus pacem pepigit. Satis speciosum
fuit Lesco, à magno illo Occidentis do-
mitore non victum esse. Filios habuit
complures, quorum unus è legitimâ
conjugè Popielus in spem regni educa-
tus: reliquis impari Venere natis, Mar-
chia, Pomerania, Cassubia usque confi-
nes

nes Provinciæ distributæ sunt, hoc auro-
ramento, ut Popielo hæreditatem suam
integram relinquerent. Felix obiisset Le-
scus, si tam bonum hunc genuisset, quam
bonus genuerat.

CAP. IX.

DE POPIELO MAIORE.

AB ANNO MDCCCX. AD ANN.
MDCCCXV.

*Popielus degener. mutat sedem regiam.
citò moritur.*

Popielus nihil à Patre præter Prin-
cipatûs fortunam accepit. Animus
dissimillimus erat, ignavus, & ul-
tra abdominis curas vix assurgens. Nec
patria sedes Cracovia diu degeneri pla-
cuit. Situs urbis montibus cinctæ & Ruf-
forum Pannonumque assaultibus oppor-
tunæ persuasit homini, ut campestria Po-
loniæ plana que habitare mallet. Et quò
simul fratribus propior esset Pomeraniæ
dominis, Crusphicia delecta est, Cujaviæ,
ut hodiè dicitur, oppidum. Sed frustra vi-
tæ vel securitatem, vel voluptatem hæc
muta-

14 FLORI POLONICI
mutatione sedis quæsiuit. Aliquanto enim
post repentino fato abreptus est, non bo-
nus sine dubio princeps, nisi peior filius
patrem etiam desiderabilem fecisset.

C A P. X.

DE POPIELO IVNIORE.

AB ANNO 1533 XV.

AD AN. 1533 XXX.

*Popielus deterior Patre. deformis. uxor eius
pessima. ipsi imperans. patruos veneno
necant. à muribus devorantur.*

POpieli filii adolescentia aliquandiu
patruorum Procerumque consiliis
cohibita est. Mox non tutorum tan-
tum, sed omnia honestatis fræna excussit.
Iuuenis in fœdas voluptates totus pro-
fluens, regere ab ingenio ineptus, & ex do-
minandi fortunâ nonnisi licentiam usur-
pans. Iuncta erat animi ignaviæ corporis
deformitas raro in capite & facie pilo per-
absurda. Inde irrisum voculasque subdi-
torum incurrit, ut vulgari convicio Cho-
stek appellaretur. Spes adhuc tamen cor-
rigendi juvenis in matrimonio superat.
Verum

Verùm & hæc fefellit. Ducta enim è vicinâ Germaniâ uxor ad Principis solutiffimos mores propria insuper vitia avaritiam & crudelitatem attulit. Postremo quoque fœmina impotens vecordiam Popieli ita subegit, ut hic inania nominis, ipsa vim teneret imperii. Nec satis illi erat vivo marito imperare, nisi impostèrùm etiam sibi & filiis, quos duos ex Popiello pepererat, regnum firmaret. Diffidebat autem favori Polonorum, præsentem dominationem abominantium: sed inprimis Patruorum mariti gratiam in vulgus atque auctoritatem suspectabat. Hos dum amoliri laborat, erupit in scelus, in quo fides annalium labore, nisi tot feculorum consensu niteretur. Persuadet mulier nefanda marito, ut molesto æmulorum metu se suosque liberos exoluturus, dolo, quem cominenta erat, operam commodaret. Ille, jubente ita uxore, morbum simulat, patruisque advocatis quasi morti proximus conjugem ac liberos commendat. Ipsa interim ut fidem morbi periculosi faceret, nulla non adhibente doloris imitamenta. Flexo in vesperam die, Popielus manum quasi tesseram affectûs sui ultimam secessuris porrigit, & simul infelix poculum, quo para-

paratum à muliere venenum continebatur. Illi conceptâ intra viscera morte abeunt, mox acti in rabiem postingentia tormenta exanimantur. Clamat mulier divinâ aliquâ vitactos esse, ac recidisse in autores insidias, quas marito suo struxissent. Mox corpora abjici jubet, odio ipso quasi & sævitiâ in nocentes innocentiam suam probatura. Et fefellerat fermè homines, sed minimè Deum, qui, si fides annalibus veterum, prodigioso planè & inaudito supplicii genere, qui patrauerant, reos peregit. Nati quippe è cadaveribus projectorum mures portentose molis invadunt impium parricidam, uxorem & liberos. Non aqua, non flamma, non claustrorum latebræ, non auxilia ministrorum arcere hos vindictæ Divinæ satellites potuere. Ita tandem liberi Principis Lechus & Popielus, mox conjux, postremo ipse pabulum murium facti, documentum dedere posteris, non posse à mortalibus tam horrenda committi flagitia, quin horribiliores pœnas iratum Numen inveniat.

CAP. XI.

DEPIASTO.

AB ANNO IOCCCXXX. AD
ANN. IOCCCLXI.

*Comitia sine effectu. turba in Polonia. Pia-
stus nascit miraculose plurimos. prin-
ceps creatur. bene diuque imperat.*

Calamitates Poloniæ sub Popiello
toleratas auxere post ejusdem exi-
tium orta de successore dissidia.
Indicta Crusviciæ comitia sine effectu
diffuunt. Et poscentes regnum filii Pa-
truorum, quos Popielus sustulerat, adver-
sos habebant Polonos. Interim omnia
rapinis & latrociniis infesta erant, & mox
per interna mala machinationibus finiti-
morum, nudum Reip. latus objectabatur.
Coacti iterum Proceres, cum diu se va-
riis contentionibus fatigassent, tandem
eum eligunt Principem, quem nemo un-
quam speraverat. Is erat Piaustus Crusvi-
ciæ oppidanus, modici agelli dominus,
sed inter fortunæ angustias vitæ innocens,
& imprimis in egentes promptus. Huic
narrant scriptores extremis Comitibus,
cum

cum magna annonæ caritate laboraretur, refecisse omnem eorum, qui ad comitia convenerant, multitudinem: nihil minuentibus inter tot avidas fruentium manus dapibus: eâdemque pênûs fæcunditate olim ab eo exceptum Principem cum universo aulicorum comitatu. quo prodigio attonitos Polonos Piaſtum nequicquam reluctantem ſalutaſſe principem. An à credulâ antiquitate hæc falſo in miraculum corrupta ſint, non habeo dicere: certe non ſine fato potitum eſſe Principatu Piaſtum, principatus ipſe oſtendit, geſtus ab illo feliciffime, & ad ſeram poſteritatem ordine non interrupto deductus. Quos enim poſt illum Duces vel Reges Polonorum ad Ludovicum Vngarum numeramus, illius ſoboles ſunt, & ad eundem hodie Duces Lignicenſes ac Brengenſes, generis ſui primordia referunt. Bella ſub Piaſto nulla fuerunt. Incurſiones hoſtium ad initia ſtatim ejus acquieverunt. Latrocinia, diſſidiaque interna, autoritate magis quam ſeveritate Piaſti compreſſa ſunt: comitante eum divini favoris opinione, quâ nullum instrumentum ad regendam multitudinem potentius Principes habent. Cruſviciam ſcelere humano divinæque ultionis piaculo infamem

meum locum Gnesnâ mutavit, vetustissimâ Principum sede. Hic obiit annum agens viceesimum supra centesimum, ætate sanè principibus viris inusitatâ. Sed hic quondam Agricola, frugalitatem prioris fortunæ etiam postea servaverat, gulæ & libidinum abstinens, per quas plerique vitam præcipitant.

CAP. XII.

DE ZIEMOVITO. I.

AB ANNO MDCCCLXI.

AD ANN. MDCCCXCII.

Ziemovitus à Patre consors imperii adsumitur. disciplinam militarem condit. bella ejus. cum Vngaris. Germanis. Pomeranis.

Plasto Repicha digna marito conjux dignum Patre filium Ziemovitum pepererat. Qui à Patre grandævo in consortium curarum jampridem assumptus, illo mortuo magnis omnium studiis summum regimen accepit. Vir erectæ indolis, inediæ, vigiliæ, algoris patientissimus; penitusque ad rem militarem compositus. Quanquam nec in pace obsolevit. muni-

munificus in largiendo, in pœnis lenitati propior. Simulac Patri successerat, gentis suæ fortitudinem ratione temperaturus disciplinam militarem condidit, creato militiae magistro & ordinum ductoribus. Paulò post in Vngaros & Moravos, tandem & Germanos movit, repetiturus provincias, quas illi Popieli nuper ignaviâ & interregni tumultibus usi, Polonis eripuerant. Atque hi tum, Ludovico Balbo imperante, discordiis internis attingebantur. Quò facilius Ziemovitus non suam tantùm recuperavit, sed latius subinde evagante belli contagione vicina aliquot loca traxit. Pari felicitate, quæ Prussi occupaverant, recepit. Inde in Pomeranorum, Cassubiorumque duces vertit, priscum Polonorum ex Lesco III. Sanguinem. Sed hîc aliquantùm victoriarum ejus cursus substitit, recusante velut fortunâ adesse cognatos suos oppugnanti. Hi ergo locorum in primis præsiidiis tuti, diu bellum sustinuerunt, fatigatisq; etiam tandem Ziemoviti post insequuta mors, ac successoris filii impar ætas respirandi copiam dedit.

CAP. XIII.

DE LESCO IV.

AB ANNO MDCCCXCII. AD
AN. MDCCCXIII.

Lesci impuber aetas. Curatores. pacis studium.

MOriens Ziemovitus, cum XXXII. regnasset annos, filium impuberem Lescum reliquit, cui grati in parentis merita Poloni principatum deferunt, datis puero rectoribus, qui Reipublicæ interim negotia tractarent. Hi seu incuriâ, seu contemptu gloriæ sub alienis auspiciis merendæ, neglexere cœpto à patre Lesci contra Pomeranos bello insistere. Lesco postea adulto occasio effluxerat. Et erat mitis ingenio Princeps, quique pacem quam bellum mallet, patrium tueri principatum contentus. Ne lenitatem hanc ignaviam interpretemur, pacis artibus effecit, in quibus & ipsi habent ubi se exerant bona ingenia.

CAP.

CAP. XIV.

DE ZIEMOMISLO.

AB ANNO MDCCCXIII.

AD ANN. MDCCCLXIV.

Hic quoque pacis amans. sero filium cæcum suscipit. cui restituta prodigiose lux majorem Polonia lucem portendit.

QVasi Polonorum animos Christianæ mansuetudini sensim temperare vellet fatum; pacis amanti Lesco similis filius Ziemomissus successit. Quippe & hic leni silentio vitam transegit, nullâ re nobilior, quam filio. Quem sero partu mater ediderat, & quasi nē sic quidem fatis elaborasset natura, cæcum. Dubitabat penē pater talemne prolem orbitati præverteret, nescius quantâ per eam Polonia beanda esset felicitate. Attigerat annum septimum puer, usitatum tum gentili ritu tondendæ comæ, & nominis imponendi tempus. Instruit Pater convivium, cui præcipui ex proceribus intererant, omnes ambiguo inter gaudium tristitiamque vultu. sed mox durantibus adhuc epulis donata puero repente oculorum

rum lux novâ lætitiâ omnes perfudit. Novo ilicò apparatu adornatur epulum : inditurque puero Miecislai nomen , quod nutricum postea blandiciæ in Miesconem detorsere. Interrogati super hâc re Arioli, responderunt, lumen Poloniæ portendi. Quod augurium secuta Christi religio asseruit, sed ut simul aliis omnibus auguriis silentium imperaret.

CAP. XV.

DE MIECISLAO I.

PRINCIPE CHRISTIANO.

AB ANNO IOCCCCLXIV.

IOCCCCXCIX.

*Miecislao plures uxores. nulla proles.
Christianam uxorem accipit. simul &
fidem. Bella ejus pauca & infelicia.*

Miecislai initia non illaudata equidem penitus, infra tamen expectationem stetere suorum, quos tam insoliti eventûs augurumq; vaticinia in spes non mediocres erexerant. Immodicus libidinum & ignava penè quietis juvenis septem simul habebat uxores, tamen

men sine prole agebat. Ea occasio primum religioni Christianæ aditum in Poloniam aperuit. sparsi enim tum fortè per regnum ex vicinis ditionibus Christiani, Principi arrepererunt, prolem & felices successus pollicentes, si sacra hæcenus usurpata melioribus mutaret. Haud mora. illectus ille tantarum rerum spe, an potius à numine tactus uxores barbaras repudiat, & Boleslai Bohemorum Ducis filiam jam Christianam ducit. Sed antequam in manum convenirent, publicè sponsus sacrâ lymphâ Christianismo initiatur. Mox officii sui ducens acceptam purioris religionis facem subditis etiam suis præferre, Archiepiscopos duos Gnesnensem & Cracoviensem: Episcopos hinc inde aliquot, passim vero sacerdotes templis conditis instituit. Iuvit pios hos conatus Iohannes XIII. eo vocabulo Pontifex: à quo missus Aegidius Cardinalis, Episcopus Tusculanus, conquestis ex Italiâ, Galliâ, & Germaniâ sacerdotibus omnia ad Romanæ Ecclesiæ ritum ac leges composuit. Interim nascitur Miecislao filius, cui Pater Avi materni Boleslai nomen imponit, & adulto deinde Vngarorum principis Geisæ, filiam Iuditham jungit: cum prius Geisæ, mortuâ Iudithæ

thæ matre , sororem suam Adleidam locasset , cujus curâ prima quoque per Vngariam Euangelii vox insonuit. Bella Miecislaus vix ulla gessit, quasi satis gloriæ haberet , qui tot monstra superstitionum debellasset. Cum Vlodimiro Rufforum duce parùm feliciter congressus, Premisliam. Cervenum, aliaque aliquot oppida amisit. Miserat porro Miecislaus Romam Lambertum Antistitem Cracoviensem, ut à Pontifice pro Polonia Principibus regii nominis decus atque insigne impetraret. Sed nondum tum postulato huic annuere Pontifex voluit , desiderans nescio quid in Polonis. Amorem certè susceptę religionis non potuit, qui vel splendentibus illis gladiis, quos sub Euangelici, ut vocant, textus prælectionem stringere consuevêre, satis effulsit.

B

L I.

LIBER II.

CAP. I.

DE BOLES LAO
CHROBRI.

AB ANNO. IƆCCCXCIX.

AD AN. CIƆXXV.

Boleslaus ab Othone III. Imperatore regium nomen accipit. Bellum in Bohemos. in Russos. in Germaniam. iterum in Russos. pacis artes.

Vscepta à Polonis Christiana Religio magnis mox præmiis remunerata est suscipientium fervorem. Ne alia jam memorem, principes eorum ad Regiam dignitatem evexit. Quæ res ut gesta sit, pretium videtur altius repetere. Clarebat tum apud Bohemos VVoiciechus, seu ut ab externis vocatur, Adalbertus, Pragensis præsul, vir qui vitæ sanctitate supra seculi sui mores se extulerat. Hic cum lentiores ad Christianæ Religionis obsequium

quium Bohemos experiretur, ad Vngaros profectus, ut surgentem ibidem divini cultus lucem foveret, inde tandem ad Polonos venit. ubi cum aliquandiu munere Archiepiscopali functus esset, propagandæ religionis ergò ad Prutenos abiit. Adeò nescit in talibus viris quiescere divini amoris flamma, pluribusque ut luceat, Solis instar se perpetuò circumagit. Sed Adalberti novissimum hoc curriculum fuit, præclarum imprimis gloriosâ martyrii coronide. Hanc enim dum gentem Christianâ imbuere pietate nititur, barbarâ immanitate confossus periit. Eius postea corpus Boleslaus Poloniæ princeps Miecislai filius auro contrâ appensum à barbaris redemit. Quod Gnesnæ conditum & miraculorum famâ nobile plurimos exterorum in sui cultum ipsumque etiam Imperatorem Germanorum Ottonem III. excivit. Hic verò in Poloniâ quæsitissimis honoribus cultus, ut gratum se ostenderet, diadema Regium Boleslao imposuit, remittens insuper, quicquid unquam juris in Polonos prætendissent Imperatores. Adjunxit & affinitatis vinculum, desponsata Boleslao filio Miecislao tum adhuc impuberi Rixâ, quam Ehrenfrido Rheni Palatino soror

thonis pepererat. Magnas apparet in Boleslao virtutes deprehendit Imperator, quas tantis benevolentiae pignoribus coluit.

II. Sed idem, ut ante semper egregius, sic Rex factus dignos fortunâ gessit animos. Primum ejus impetum Bohemi sensere. qui fines Polonorum deprædati, primæ tamen vindictam culpæ pace oblatâ effugerant, ut repetitâ injuriâ acriorem mox experirentur. Boleslaus enim secundum jam irritatus, Bohemiam cum exercitu ingreditur, & oppidorum aliis impetu correptis, aliis expugnatis, Moraviam insuper sibi tributariam facit. Ducem ipsum excæcat, ut ad novas machinationes redderet ineptum. Inde reversus cum victore exercitu, in Russos movet, recuperaturus Patri Miecislao erepta, & Stopolci miseratus, qui à fratre Iaroslao ditone exutus ad Polonos confugerat. Diu multumque Russiæ aperta populatus, occurrentem denique ad Bugum flumen Iaroslauum fundit, Kiioviamque florentissimam tum urbem, occupatam Stopolco restituit. Abeuntem jam tanquam re confectâ Regem vertit iterum in se Iaroslauus, opprimere sperans itineri magis quam prælio accinctos. sed victus denuò

denuò agrè ipse fugâ salutem repperit ; exercitus ejus magnam partem cæsus est.

III. His actis, ne otio torpesceret suorum virtus, sed exercitio perpetuo velut cote acueretur, Saxonas Boleslaus aggrreditur Lesci III. nepotibus, Pomeraniæ Dominis infestos gravesque. Sed hi subitâ belli procellâ perculsi, fugam magis quàm arma circumspexere. Vnde terram eorum impunè ingressus hostis latè omnia ferro flammisque vastat, progressusque ad Salam usque toto itinere victorem se ostendit, positus in ipso flumine columnis, quæ Polonicæ virtutis Germanos admonerent. Rediens inde Prutenos corripit, Adalberti interfectores. qui bello impares pacem supplices petièrunt. Igitur tributum ipsis imponitur, mittunturque, à quibus fidem Christianam discerent. Sed hi nihil tum usque profecère, hæcenus domitis barbaris, ut meliora docentes ferre, nondum, ut sequi vellent. Intento his Boleslao resumpserat interim animos viresque Iaroslauus, prabatque invadere Polonos. Rex procedit obviam, veneratque in conspectum uterque exercitus apud Bugum flumen. Hic Lixæ dum fortè equos adaquant, prælio præludunt, quod crescente mox ad famam

tumultûs utrinque militum numero, acerrimum commissum est. Profligatis ibi victisque Russis, itidem, ut Prutenis nuper, tributum imperatur.

IV. Bellicas Boleslai laudes minimè pacis tempora detrivère. Iam primum quia adjuutoribus opus est Principi, partem curarum capessituris, duodecim è Proceribus Poloniæ consiliarios sibi adscivit, viros annis & sapientiâ graves. Magna præterea ei sacrorum cura, magna justitiæ erat. Pauperes si periculum esset, ne per lites in longum prolatas vel advocatorum penuriâ potentioribus obnoxii fierent, opibus suis juvabat. Arces, præfecturas & regni etiam longinqua sedulus obibat. Audita ejus vox: Reip. negotiis invigilantem gallinâ se vesci, quàm deliciis omnibus circumfluum cujusquam ex suis adversa incuriâ transmittere malle. Hisce moribus meruit Boleslaus, ut qui partæ Polonis Regiæ dignitatis autor fuerat, ejusdem benè administratæ absolutum æternumque habeatur exemplar.

DE MIECISLAO. II.
REGE.

AB ANNO CIO XXV.

AD AN. CIO XXXIV.

*Hic Patri dissimilis. Tributa Bohemorum
& Moraviam amittit. Pomeranos vin-
cit. postea deterior in dies.*

Boleslao mortuo in filium ejus Mie-
cillaum regnum devolutum est. se-
gni indole virum, imparemque
tuendis, quæ pater acquisierat. Primus
ejus ac potissimus labor fuit, quò Russos
compescuit, audita Boleslai morte rebel-
lantes. Sed hoc quicquid erat gloriæ à
Bohemis mox destructum est. Qui excus-
sis tributis Polonorum, Moraviam insu-
per Polonis tum parentem sibi asseruere.
Eam post quidem ingressus est Miecislaus,
sed quasi in id tantum, ut illam jam non
suam esse palam faceret. adeò immaniter
ea, quæ patebant, vastavit. & mox nulla
feriò oppugnatâ urbe militem reduxit.
Felicius paulò post cum Pomeranis pu-
gnatum est, Belæ inprimis virtute, stirpe

Regiâ Vngari. Quem proinde generum
 Rex assumpfit, datâ ei in dotem Pomera-
 niâ, cujus dux in prælio occiderat, & si
 provixisset, provinciâ tamen privari re-
 bellando meruerat. Post hæc Miecislaus
 ad solita voluptatum malumque otium
 reversus, nihil dignum viro agitavit. Ex-
 tremò denique amentia correptus, nec
 jam suo, sed uxoris, impotentis fæminæ
 ingenio utens, odia & contemptum
 omnium incurrit. Planè in hoc quoque
 post tot omnium seculorum exempla fi-
 des facta est: Naturam postquam magnos
 viros produxit, veluti lassam in posteris
 deficere.

C A P. I I I.

D E C A S I M I R O. I.

A B A N N O C I O X X X I V.

A D A N N. C I O X L I.

*Rixa regni administratrix aufugit. Casi-
 mirus Monachus factus. revocatur.
 Masovios & Prussos domat.*

MOriens Miecislaus unicum reli-
 quit filium Casimirum. sub cu-
 jus ortum Polonia magno terre
 motu

motu inhorruit. Quod rarum illi terræ
 mira fortunæ ludibria nascenti, Polonis
 ingentia mala portendisse, postea expli-
 cantibus se fatis eventus ostendit. Dece-
 dente Patre tener admodum erat Casimi-
 rus. Dum ergo is adolesceret, Regia po-
 testas penes matrem Rixam relinqueba-
 tur. Quâ abusa mulier in Germanos pro-
 na, hocque ipso Polonis gravis, cum in-
 visam se sentiret, in Germaniam tandem,
 expilato fisco Regio & diadematibus ab-
 latis fugit. Casimirus ad Vngaros, inde ad
 matrem tendit, à quâ animi excolendi
 causâ Lutetiam missus, paulò post vitæ
 Monasticæ se addixit. In Poloniâ interim
 mira erat rerum perturbatio. Omnia la-
 trociniis cædibusque inutuis ardebant.
 Eâque occasione usus Maslaus Regi nu-
 per à poculis, provinciam regno abstraxit,
 quæ postea ab eo Masoviæ nomen acce-
 pit. Nec ab externis hostibus quies erat,
 Russis Bohemisque abolendæ priorum
 cladum infamiæ intentis. Tantis malis
 pressi Poloni ad Casimirum tandem re-
 spexere, Monachum jam, & Cluniaci in
 Galliâ agentem. Sed vix multis legatio-
 nibus & precibus ab ipso, ut vellet liberari
 voto, à Pontifice, ut posset, impetratum
 est. Ex eâ causâ imposita Polonis annua

penſio eſt, quæ ſancti Petri nummus dicta fuit. aliaque quædam diu poſtea in Pa-
paliſ beneficii memoriam obſervata.

II. Exceptus magno ſuorum plauſu
Caſimirus & Gneſnæ rex ſalutatus feſſis
mox Poloniae rebus manum applicuit.
Diſſidia inter Proceres oblivione mutua
ſeu amneſtia ſepulta fuere. Manifeſti cæ-
dium ac latrociniorum puniti. In cæte-
ros haud anxie quæſitum, quos *pruden-
ter inveniffe bonos, quam feciſſe* videri ma-
lebat. Sic illi nec contemptum impuni-
tas ſcelerum, nec invidiam pariebat cu-
piditas puniendi. Exin Iaſoſlaum Ruſſo-
rum Ducem foedere & mox adſinitate ſi-
bi jungit Caſimirus, ducta illius ſore
Maria, quam pater Vlodimirus ex Anna
Baſilii & Conſtantini Imperatorum Con-
ſtantinopolitanorum ſore ſuſceperat.
Poſtea Dobrogneva dicta eſt. Firmatis
ita domi rebus in Maſovios movet, eunte
obviam Maſſao. Committitur acre præ-
lium, addente pugnantis animos hinc
ira in perduelles, iſthinc conſcientia ſce-
leris, quo veniæ ſpem abſumpſerant. Fa-
vit Fortuna cauſſe meliori, victuſque tum
Maſſaus auſugit, ſed ut à clade poſt major
rediret.

III. Habitabant tum Pruſſiam, quæ

Litua-

Lituaniæ jungitur, Iaziges ferocissimus Populus. Ad hos confugiens Maslaus in suo discrimine ipsorum securitatem periclitari facunde demonstrat. Moti illi hominem Masoviæ suæ restitunt. Casimirus properè copias contrà adducit, mox visa multitudine hostium trepidare pene cœperat. Sed animum labantem somnium erexerit: & quasi timiditatis notam deleturus Rex fortissime postea pugnat: ita ut suos hortando, hostem feriendo defatigatus ac pene semianimis in castra referretur à gregario, cui postea nobilitatis insignia contulit. Maslaũ iterum victum Prussi ipsi, ut cædè perduellis clementiæ victoris litarent, in crucem agunt, insultantes, ad Alta nisum, ad alta pervenisse. Victoriã hanc Prussorum deditio & optatissima toto regno quies secuta est. quæ afflictas ante Casimirum Poloniæ vires & per bella nondum penitus recreatas blandissime focillavit. Gratiior erat Polonis tanta felicitas, quia magno constabat, quippe cujus autorem Regem multis calamitatibus, precibus & laboribus repugnanti velut Numini extorsissent.

CAP. IV.

DE BOLES LA O

A V D A C E.

A B A N N O C I O L I X.

A D A N . C I O L X X I I .

Bellum Bohemicum. Prussicum. Vngaricum. Russicum. Vngaricum alterum. Russicum alterum. Kiovia luxuriant Poloni. Boleslaus degenerat. Stanislaum occidit. in exilio sua manu perit.

EX tribus Casimiri filiis , qui Patri superstites manserant , maximum natu Boleslaum Regem Poloni assumunt. Iuvenulus is adhuc erat, sed magnâ industriæ indole, & parem arduis conatibus ipsum fatum judicavit , cum imperium capeffenti tot ostendendæ virtutis occasiones aperuit. Vndique malè habiti à suis Principes ad Boleslaum confluxère , opem rogaturi , id quoque providente fortunâ, ut fortissimi juvenis auspiciis speciosam misericordiæ famam circumdaret. Primum Boleslai impetum
Bohe-

Bohemorum princeps Permillaus exci-
vit, qui fratrem suum Iaromirum à Po-
lonis receptum dolens, vastatâ immaniter
Silesiâ ad Polonorum fines pervaserat.
Sed eundem mox velut emissio aculeo fu-
gientem secutus Boleflaus, illatas Polo-
nis injurias in Moravis acerrimè vindi-
cat, magnâ inde prædâ abductâ. Atrocio-
ra metuens Bohemus ad pacis consilia
vertit, fratremque Iaromirum dato Pra-
gensi & mox Olomucensi Episcopatu,
Boleflaum ductâ ejus sorore Suentochnâ
mitigat. Qui clemens ingenio non
invitus bella ignoscendo transigebat, &
tum aliud ad bellum avocabatur.

II. Etenim, dum his intentus agit Bo-
leflaus, Pruteni rebellantes Pomeraniam
& Poloniae oram vastaverant, occupato
Grodeco, quod prædam post vectantibus
suffugium dabat. Rex cum suis advolans,
cum hostem intra dictam arcem sylva-
rumque porrò ac paludum invia latentem
elicere non posset, dolo aggreditur. Si-
mulat fugam, moxque erumpentibus ve-
lut ad prædam Prutenis improvisò super-
venit, cæditque palantes ac securos: hoc
majori suorum virtute ac gloriâ, quod
Ossam flumen tranaturi tegumenta cor-
poris abiecerant. Victorem inde Prute-
norum

38 FLORI POLONICI
norum Bela exul , cui amita Boleslai nupta erat , & ex Vngaris multi in Belam proni, in Vngariam traxere. Cui Rex Vngarorum Andreas præter suorum copias, roborâ Germanorum Bohemorumque opposuit. Concurritur ad Tibiscum flumen , ambiguo aliquandiu Marte , donec Vngari ad Belam & Boleslaum transeuntes animos abstulere relicti. Plurimi tum ex his cæsi. Princeps Bohemorum Vratisslaus captus. Andreas Rex è fuga reprehensus & male ab Vngaris exceptus periit. In cujus solium cum Belam Boleslaus reposuisset , donatum præmiis exercitum ipse gloria contentus reduxit. Magna sane illius hoc bello & plane ut sibi pugnantis fortitudo eluxit , cum alii victurus esset.

III. Reversus ab Vngariâ Boleslaus matrimonium inivit , ducta domum Visseslava Russorum cujusdam principis filia. At non diu hæsit inter curas nuptiales ; easque ipsas si non bellum , belli tamen apparatus interstrepuere. Russi illi in animo , nec patiebatur excidere Izaslaus Kioviensium Princeps , qui tum ejectus à suis cum Boleslao erat. Cæterum inchoato bello Russi , & qui præcipue petebatur Visseslaus haud sustinuerunt ad pugnam

pugnam consistere. Kiovienses quoque conscientiam trepidi magis de venia, quam tuenda urbe laborabant, venientemque Izaclaum etiam ambigua spe impunitatis recipiunt. Ex iis septuaginta, duces nuper seditionis vita vel oculis multati. Boleslaus dimisso in Hiberna exercitu ipse Kiovia abijt, ut assiduos belli labores brevi quiete interjungeret. Hyeme exacta eundem nescio quæ causa in Premislienses concitavit. Cui venienti minora in eo tractu oppida facile patueret, Premislia obsidenda fuit, urbs hinc fluvio Sano freta, inde vallis & hominum, qui eo ex agris confugerant, numero. Etiam cum occupata tandem esset, tamen refugi in arcem obsessi, vix longa demum fame, & quæ hanc comitantur, malis edomiti dedidere se, vitam prius pacti, & quod quisque uno onere secum efferre posset.

IV. In Vngarie interim Belam, quem paulo ante ad regnum evexerat Boleslaus, illabentis forte cameræ ruina graviter afflixerat. Vnde secuta mors æmulos ad spem regni erexit. Filii Belæ ad Boleslaum confugiunt, opem & ut beneficium patri datum in filiis tueretur, rogantes. Ille quanquam captis in Rus-
fia

fiâ bellis ægrè abstrahebatur; cessit tamen obstinatis precibus supplicium. Veniens in Vngariam Boleslaus terruit mox Salomonem, Regis nomen usurpantem, ut Budæ se non credens Mosonum arcem ingrederetur. Interim Episcopi medios se interponunt, armorum incerta utrique parti, Belæ filiis insuper belli patriæ illati infamiam demonstrantes. Initur pax his conditionibus, ut Belæ filii ducum titulo & tertiâ regni parte contenti, summum nomen Salomoni relinquerent.

V. Pacem Vngaris dederat Boleslaus, sed nondum sibi. Russi iterum vocabant, & Izaslaus, quem fratres denuo Kioviâ ejecerant. Venientis impetum primum Volhinia excepit, & in eâ Lutzkum, quod Rex post sex mensium obsidionem demum expugnavit. Duci illius Igoro seu Gregorio venia data. Inde ad Kiovienses conversus Rex Vussevolodum cum exercitu obvium habuit. Cum ad pugnam venissent, laborare primo coitu dextrum Polonorum cornu cæperat; sed mox missis à Rege subsidio, restitutum est. Unde mutatâ aciei fortunâ pelluntur in fugam Russi, penè jam victores. Profligato hoc exercitu, Rex ad Kioviâ promovet

movet castra, obsessamque aliquandiu expugnat. Cui quanquam iram victoris merenti parcitum tum tamen est, infelici planè clementiâ, & quasi ad id, ut esset, unde corrumpi Regis felicitas posset.

V I. Verè quod Capua olim Annibali, id Boleslao per hyemem habitata Kiovia fuit. Hîc ille tot gentibus formidabilis, ille victor exercitus elanguit, otio scilicet hyberno ad malas libidines abusus. Nec stetit intra viros malum. Delata enim velut aurâ pestiferâ in Poloniam harum libidinum fama uxores quoque corrumpit, diu jam maritorum absentiam malè ferentes. Placuit fæminis nefandum vindictæ genus, ut libidinem libidine ulciscerentur. Grassabaturque tum passim juvenum licentia, ut difficilis esset etiam pudenteribus castitatis suæ custodia. Vnde Margarethæ cujusdam, quæ Nicolai Zembocii uxor fuit, virtus laudatur; quæ cum duabus sororibus Turri Zemboviensis templi multo tempore latuit, familiâ illis per funem alimenta suppeditante. Cæterum auditis uxorum suarum flagitiis viri indignatione accensi, missionem petebant: hâc non impetratâ, clam, Rege nequicquam prohibente domum dilabuntur. Rex desolatus à suis, metuens-
que

que ne cum tam paucis inter infensos agens, contemptum, ac mox periculum provocaret, sequi cæteros necesse habuit. Reversus fugæ autores capitali supplicio, cæteros publicatione bonorum, aut carcere diuturno multat. Nec à fæminis temperavit. Vberibus adulterarum, si quibus indulgentia maritalis pepercerat, horrendo vindictæ genere abstrahi sobolem, catulosq; admoveri iussit. His rudimentis Boleslaus sævitia initiatus non destitit postea in innocentes juxtà ac noxios grassari: documentum omnino præbens, Exui inter crebra supplicia sanguinis humani reverentiam, invisæque pridem crudelitatis usu tandem venire amorem. Mox & exactionibus insolitis onerare subditos cœpit. Palam denique adulter, Christina nobili fæmina marito Miecislao abducta ad fœdas voluptates abutebatur. Quid multa? in Tyrannum jam degenerabat, ille nuper optimus Princeps Boleslaus.

VII. Sed ut morbi, ita vitia nondum planè adulta sanari possunt, si manum admittant, præbeantve patientiam remediis. Boleslaus hic ferre penitius non poterat vitæ suæ censores: & Stanislaum Sczepanovium Episcopum Cracoviensem

sem virum non minus sanctitate , quam gente nobilem, ulcera ipsius liberius tangentem pessime oderat : quærebatque labem aliquam famæ viri adspargere : quo auctoritatem arguentis excusatius contemneret. Comperto tandem, cum diu rimatus nihil aliud repperisset , emptum à Stanislao agrum quendam , emptorem male acquisitæ possessionis per hæredes (nam venditor paulò post acceptum pretium obierat) jubet inquiri. Ut innocentiam suam probaret Episcopus, mortuum , cujus ager fuerat , Petricum (ut cum Cromero plerique alii tradunt autores) suscitatur, decantatissimo per Poloniam miraculo. Bolelao nihilominus ad scelera contumaciam addente , pertinax quoque Episcopus fuit in monendo , & fortioribus tandem remediis agendum ratus , Regem à communione sacrorum prohibet. Ille magis etiam iratus , Episcopum sacris tum operantem interficit , inflicto capiti illius tam valide gladio , ut exfiliens cerebrum templi parietes adspargeret. Percussus mox majori ab ipso Pontifice Romano fulmine , annum circiter post cædem exegerat , cum exosum se omnibus sentiens , & conspiratione etiam impetitus in Vngariam cum filio pro-

44 FLORI POLONICI
profugit, ubi cum aliquandiu vixisset,
conscientiæ torminibus impar & amen-
tiâ correptus finem supplicii manu fertur
quævisisse. Alii alium Boleslai exitum
memorant. Sed quisquis fuit, meretur la-
chrymas degener illius ex optima adoles-
centiâ posterior ætas: admonetque mor-
tales fragilitatis suæ, cui adeò ipsa etiam,
quam cuncti expetimus, felicitas pericu-
losa est.

C A P. V.

DE VLADISLAO
HERMANNO.

AB ANNO CIO LXXII. AD
ANNVM. CI CIII.

*Fratri vices principis nomine suscipit. bel-
la ejus cum Pomeranis. cum Imperatore
Henrico. domestici tumultus. Filii ipsius
expeditiones quadam.*

EXacto Boleslao Audace, destitutum
capite Regnum, & Russorum tum
insuper incursionibus vexatum, fra-
ter

ter Audacis Vladislaus, nomine principis in se suscepit. Regis titulum refugiebat, seu spe fratris redituri (nam mors ejus ferrius demum vel sequuta est, vel innotuit) seu metu Pontificis, qui Poloniae, ut facris, ita Regis creandi potestate interdixerat. Prima ergo illi cura fuit Pontificis interdicta tollere, misitque in id legatum; qui tamen nihil amplius quam libertatem sacrorum impetrare tum potuit, Post hæc Vladislaus Miesconem fratris exacti filium egregiâ indole juvenem ex Vngariâ revocat, miseratione, vel metu, ne Vngarorum ope ad Paternum regnum nitetur. Sed hunc sexto à reditu anno seu mors fato propera, seu artes patris inimicorum, ultorem filium timentium abstulerunt. Vladislao duo erant filii, alter Sbigneus ex matre impare natus, alter Boleslaus à detortis labris Crivousti appellatus, quem Iuditha mater diu sterilis, muncupatis ingentibus votis à Deo impetravit.

II. Cæterum Vladislai istius tempora Pomeranorum Prutenorumque maximè incursiones insignièrunt. qui post multas demum expeditiones eò redacti, ut quiescerent. Primum in illos bellum sine sanguine stetit, cum territi fidem & obsequi-

sequium pollicerentur. Altera expeditione res ad prælium devenit : quod tamen æquis manibus patratum videri poterat, nisi nocte, quæ pugnam diremit, fugisset hostis. Tertius impetus circa Naclum consumptus est, quæ arx Pomeranorum post actam prædam fugientium receptaculum erat, nec potuit tum à Polonis expugnari. Postremo denique certamine lassata hostis contumacia, redditis quæ abstulerat, clementiam Vladislai invocavit.

III. Dum hæc in Pomerania geruntur, conflaverat nescio quod fulmen in Polonos Imperator Henricus IV. Vratislao enim Bohemorum Principi dum Regiam dignitatem conferret, jus quoque in Poloniam, quod nullum habebat, dederat. Hujus ergo filius Brædislaus, quasi sua sibi vindicaturus Poloniæ fines invasit, vastavitque. Quem missus à Vladislao Seciechus Cracoviensis Palatinus, impiger militia vir, repulit fortiter, & actis per Moraviam prædis gravissime ultus est. Ivit tum impetrata à Patre venia Sececho comes principis filius Boleslaus, novem fere annorum puer, sed qui annos ingenio præcurrebat. Magna industria is omnia, quæ in castris gerebantur per-

perlustrans, in futurum post usum seponerat. Idem paulo post latrones, qui ex Pomerania egressi Miedzericum occupaverant, rectore Sececho repressit. Talibus curis ac facinoribus Boleslaus futuræ magnitudini præludebat.

IV Hostibus domitis jam pace florere Polonia poterat, nisi domesticæ seditiones turbassent. Secechus ille, cujus facinora egregia modo narrabamus, meritis in Rempublicam & gratia principis tumens, potentiam suam, ut fere fit, oppressione inferiorum ostentare cœperat. Inde non invidia tantum sed odio quoque civium flagrabat. Multi illo struente everfi, multi proscripti, vel proscriptos sequuti in Bohemiam erant. Qui, opem pollicente Bohemorum rege, adscitoque in ducem Sbigneo Vladislai notho, quem Pater monasterio incluserat; denique pertractò in societatem Vratislaviensium præfecto Magno comite, arma parant in Secechum. Vladislaus se per latus ministri peti ratus, exercitum conjuratorum, quibus Pomerani quoque jam recens accesserant, circa Crusphiciam adoritur, strageque insigni afficit, Sbigneo ipso, qui caput omnium erat, capto. Cui non difficulter tamen mox ignovit.

Vla-

Vladislaus, mansitque pater erga hostem etiam filium.

V. Sed Paulò post resuscitatum est hoc belli civilis incendium, & Boleslaum quoque alterum filium, intactum antea, traxit in partes eorum, qui in Secechum conspiraverant. A Egre adhuc à Sececho divellebatur Vladislaus Pater, incertum an ob virtutem viri, an ex more principum, qui Amicitias proprio fastidio facilè omittunt, si excutere coneris, cedendi pudore ambiciosius plerumque retinent. Noster tamen hic publicæ quietis studio, in exilium clientis, quo illa redimi posse videbatur, consensit. Compositâ seditio- ne domesticâ Boleslaus filius arma à Patriæ visceribus in Pomeranos, & mox Russos convertit, repressisque fortiter utrisque, regnum patri securum, sibi per beneficia obnoxium devinctumque magis reddidit.

CAP. VI.

DE BOLES LAO. III.

COGNOMINE CRIVOVSTO

AB ANNO CIƆCIII. AD

ANNVM CIƆCXXXIX.

Crivousti in Bohemos expeditio. in Pomeranos. mox iterum in Bohemos. iterum in Pomeranos. Bellum cum Henrico Imperatore. bellum in Pomeranos duplex. Fratris Sbignei cades. Palatini Cracoviensis dejectio. Expeditio in Russos. in Vngaros. in Russos diversa expeditiones. extrema infelix.

VLadislaſ mortuo filius ſucceſſit Boleslaus, jure naturali hæres, ſed quo digniorem, etiam ſi ſuffragiis agendum fuerat, nulla electio inveniffet. Magna juvenis ſpecimina virtutis ediderat, ſed majora mox principatum adeptus exſeruit. Bellis ſane exercitatiorem virum non habuit Polonia, poſſitque illa hunc Martis pullum numero conflictuum Marcellis Iuliis que Romanorum fere opponere. Sed mihi nunc pugnas illius omnes memorare per propoſitam animo

C

brevis.

brevitatem non licet ; præcipuas, nec has nisi strictim enumerabo. Initia Boleslai invidia Sbignei fratris maxime exercuit, qui supra assignatæ à patre hæreditatis sortem aspirans, varios subinde in Principem hostes concitavit. Primum quidem Borivoium Bohemorum ducem. Sed is cum ad fines Polonorum pervenisset, pudore injustæ causæ à suis desertus, re nulla effecta domum rediit. Conatum tamen ejus ulciscendum putavit Boleslaus, misitque copias, quæ duce Zelislao, uno è Proceribus Polonis omnem Moraviam hostiliter pervagatæ sunt. Mox eodem Sbigneo machinatore Pomerani insurrexere. Hos lentius quidem, nec sine discrimine, compescuit tamen ad tempus Boleslaus, Bialogrodo, Colberga, Cosmino, Veleno, præcipuis tum Pomeranorum oppidis expugnatis.

II. Sed paulo post cum utraque hac gente repetenda fuit bellorum tela. In Bohemos incitavit Boleslaum fœdus & affinitas Colomanni Vngarorum regis, quem oppugnans Henricus V. Imperator, Bohemos, ut tributarios tum imperii secum traxerat. Ingresso Bohemiam Boleslao opposuere se Vasco & Mutina, delecti à principe suo, qui in Vngariam secutus

secutus Imperatorem erat, Duces. Sed hi fusi, Pragamque profugi, quicquid apertum aut imbecillum in Bohemia fuit, prædæ hostis reliquere. Interim absentia Boleslai audaciores Pomeranos fecerat; & seu impetu seu proditione arcem Vſce occuparant. Huc ergo festinato itinere regressus Boleslaus Velenum obsidet, quod & ipsum ad hostes defecerat. Aderat tum Boleslao Sbigneus, iniquus adhuc fratri, & occulte cum hoste socians consilia. Nocte quadam irrumpere Pomeranos in castra Principis iusserat, omnia prompta pollicitus. Illis advenientibus commodum erat in excubiis, id quod solenne habebat, Boleslaus, & in re subita, cum vires non posset, dolum opposuit. Ruentem enim in castra hostem solus cum paucis excubitoribus à tergo adoritur, voce, terrendo hosti, suisque, qui in castris erant, excitandis, altum sublata. Pomerani circumventos se rati, concidunt animis, & mox accurrentibus Polonis plurimis profligantur. Tantum valet Principis in castris præsentia, & vel dormientes exercitus unius vigilia potest defendere, Cæterum depulsis ita Pomeranis, Sbignei etiã perfidia non diu latuit. Cujus publice convictus, cum omnium senti-

tiis ad capitis supplicum addiceretur, exilio multatus est, moderante sic pœnam fratre, ut nec flagitium inultum, & reus clementiæ exemplum foret.

III. Bellum Bohemicum parvum mole ipsum, sed magni alterius caussa extitit. Henricus enim Imperator, adiutos à Boleslao Vngaros indignatus, Marchiam & Silesiam ditiones tum Polonorum invasit, omniaque istuc velut torrente corripuit. Sola Glogovia in obsidii tolerantiam obstinata, victori cæterorum moram objecit: animante ad constantiam oppidanos Boleslao, obsessoresque assiduis incurſibus laceſſente. Missis forte post pacis caussa à Boleslao legatis, leges iniquiores proposuit Imperator, thesaurumque suum ostendens, hunc Polonos perdomiturum, dixerat. Ad quod Scarbicus, princeps legationis, ut arrogantiam Cæsaris perfringeret, demptum digito anulum thesauro injiciens, aurum, inquit, adjiciatur auro: subindicans haut dubie, frustra auro terreri viros, quibus ferro manus, animus virtute armatus sit. Intellexit quoque scomma Imperator, idque elusus, *hab danck*; inquit: quæ gratias agendi apud Germanos formula est; nomen-

menque Habdanckiorum familiæ dedit, quæ hodieque inter clarissimas Poloniæ habetur. Cæterum cum reversi ad suos legati datas à Cæsare conditiones retulissent, vehementer animi Polonorum accensi commotique sunt. Ita ut qui hucusque subitariis tantum assultationibus Cæsarianos vexassent, tandem prælii tentare aleam decernerent. Locus erat prope Vratislaviam, longa porrectus planitie, & ob id Polonorum aciei commodior. Eo cum ventum utrinque esset, initur prælium, in quo ingens inprimis Boleslai fortitudo emicuit. Quippe & ipse strenue ciebat pugnam, & cum initio Germani graves esse cœpissent Polonis, cedentes hos occursando animandoque subinde reducebat in hostem; donec vi equitatus legiones Germanorum perrumperentur, inclinaretque ad Polonos victoria. Magna eo prælio utrinque strages edita est: adeo ut insepultorum cadaveribus illecti canes difficilem iter facientibus transitum darent. Unde Campi Canini nomen hodie etiamnum agro, in quo commissæ pugna est, manet. Post prælium cum Henricum in Italiam vocarent negotia, & is pacem expeteret magis, quam palam offerre

45 FLORI POLONICI
vellet , profectus ad eum est Boleslaus
Padenbergam Franconiæ oppidum. Vbi
honorifice acceptus non pacem tantum
cum Cæsare, sed & affinitatem inivit; ac-
cepta in conjugem sorore illius , despon-
saque porrò Vladislao filio suo impu-
beri adhuc filiola Cæsaris itidem parva,
Christina , cujus paulo post sæpius fiet
mentio.

I V. Pace hac facta data est Boleslao ,
sed brevis armorum quies. Nam paulo
post & in Pomeranos resumendum bel-
lum fuit , quod tamen intra unius oppi-
di Nacli expugnationem stetit : & in Bo-
hemos illum miseratio Sobieslai impu-
lit , qui à fratre suo Bohemorum Rege
ob cædem consiliarii cujusdam , carceri
inclusus , & mox inde elapsus in exilio
agebat. Quo restituto bellum quoque
conquievit. At fortuna Sobieslai hujus ,
Sbigneo , quem itidem à fratre Boleslao
in exilium ejectum diximus , spem ve-
niam nanciscendi attulit. Reversus re-
ceptusque in gratiam est , sed ut citius
periret. Offendit enim mox fastu suo fra-
trem , aderantque etiam illico proceres
quidam , qui privato in Sbigneum odio
omnia illius seu bona seu mala in dete-
rius torquentes , stimulabant occulte.
Princi-

Principem, ut amulum, quem nulla beneficia emendarent, amoliretur. Ita missi à Boleslao sunt, qui hominem obtruncarunt, prius eundem conviciis adorti, ut per jurgium privata ira occisus videretur. Sed cessit mox ea cædes Boleslao in assiduum vitæ tormentum: Perpetuo hoc conscientiaë ingenio, ut sceleratam criminum suorum, cum peracta sunt, rectius demum introspeciat, miraque tum exaggeret facundia. Pauco interjecto tempore Scarbimirus quoque Palatinus Cracoviensis periit; vir acer ingenio, spectatusque militia, sed sua jactantius extollens, idemque palam criminator in Principem. Toleratus aliquandiu, tandem cum potentiaë suæ fiducia, aperte seditiones moliri videretur, Senatu motus, excæcatusque in carcere vitam finiit. Atque ut ignominiaë ejus, aliquod ultra mortem quoque superesset monumentum, constitutum est, ut posthac Castellanus Cracoviensis Palatinum loco ac dignitate antiret. Dum hæc in Polonia geruntur, ceperat iterum Pomeranos quietis suæ tædium. Denuo Boleslaum laceffunt Suentopelco duce, quem paulo ante victis Naclensibus imposuerat Boleslaus.

Obsessum ergo rursus à Boleslao Naclum est, expugnatumque. Cæteri quoque Pomeranorum ante expugnationem hanc prælio victi, post debellati, cum imperio Polonorum, religionem simul Christianam, quam bis ante acceptatam, bis reiecerant, bona jam fide receperunt.

V. Hinc jam tandem Boleslao in eadem fere hætenus arena luctanti novum campum Russia aperuit. Fugerat ad Polonos Patruï Vlodimiri insidias vitans Iaroslauus, affinis Boleslai. Eum reducere Russi quidam Vngarorum & Boleslai ope laborabant. Sed Iaroslauus inter pugnandum confosso equo excussus, & ægre à suis protectus, postquam in tentorium relatus esset, ex vulnere obiit. Cum causa belli, bellum quoque ipsum intercidit. Postea Boleslaus Volodorem Przemissiensium Ducem, arma in Polonos cientem compescuit. Quo facto, ire in Vngariam parabat cognatos suos, Stephani regis exules filios cum matre in regnum repositurus. Iamque ad Scepusium progressus, expertusque etiam prælio cum Alberto Austrio fuerat, cum cæpto abstrahitur per Russos nova iterum molientes. Hos vero antequam

quam vi tentaret Boleslaus, dolo adoriendos suadebant proceres. Vnum esse inter ipsos Iaropelcum videbant, à quo cæteri penderent. Ducem hunc tolli, ingens fore belli compendium. Ei conficiendæ rei Petrus Vlostovicius Comes Xiansensis se obtulit. Hic consentiente Senatu, proficiscitur ad Iaropelcum, læsumque se à Principe suo ac profugum non sine multis conviciis queritur. Credidit homini Iaropelcus, sed paulo post ab eodem, dum forte ruri cum paucissimis ageret, comprehensus ad Boleslaum adducitur. A quo in carcere per annum detentus, post magno ære redemptus ad suos rediit; cum prius amicitia fidem Boleslao dedisset. Sed is fidem postea, quam vindictam amittere maluit. Fraudem fraude ulturus, mittit in aulam Boleslai Vngarum quendam, qui captatâ occasione Principem occideret, vel quocunque modo proderet. Hic quâ erat ingenii ac morum versutiâ, Principis amicitia se insinuat, ac tandem post longæ familiaritatis usum, præfecturam Visliciensis impetrat. Quam cum aliquandiu tenuisset, advocato postea Iaropelco tradit. Ab hoc verò cum pacta forte præmia postularet, lingua

oculisque privatus dicitur solito proditorum fato, ut etiam quibus profuere, invisi sint.

VI. At habent plerumque hoc fraudes, ut cautos reddant, quos deceperint; raroque iidem eosdem fefellerunt. Boleslaum tamen recens à Russis fraudatum, graviore mox dolo iidem circumvenere. Iaroslauum Haliciensium ducem, principatu à suis dejectum & ad Polonos profugum revocabant quasi pœnitentia mutati Halicienses. Interim tacite reliqui Russorum militem cogunt, Vngaris quibusdam adscitis. Boleslaus exulem ad respiscentes reducturus, minori, quam in perfidos & hostilia molientes opus erat, exercitu advenit. Cui ad Haliciam Vngarorum turmæ specie gratulandi occurrentes, Polonorum novissimo agmini se jungunt. Idem faciunt Halicienses. omnes amicitiam vultu præferentes; mox circumdatos Polonos invasuri. Suboluit fraus Boleslao, sed cum jam nonnisi præsentis periculo vel dedecore effugi poterat. Consultanti ergo quid facto opus esset, occupare parantes se pugnae Russos visum est. Mox irruens orditur prælium. Secutis pari virtute cæteris, non infeliciter cedere res cœperat, cum alia parte

parte fugam orsus Palatinus quidam, plurimis idem faciendi pudorem abstulit. Pauci cum Boleslao faucii fessique restitabant Russis vincentibus; jamque equus sub Principe defecerat, instabantque extrema omnia, cum gregarius alium illi equum suppeditans, persuadet, ut maturata fuga meliori se fortunæ reservaret. Magnus postea militi honos habitus est. Palatinum missa à Principe pellis leporina, colus & fusus, pudore ad laqueum adgere. Ipse Princeps adeo impatientis ignominia fuit, ut conspectum hominum vitans assiduo se domi luctu maceraret: non inusitata humanis animis in se & fortunam iniquitate; unius ut calamitatis sollicitudine, prosperorum omnium memoriam oblitterent

CAP. VII.

DE VLADISLAO. II.

AB ANNO CIOCLXL. AD
ANNVM CIOCLXVI.

*Bellum Bohemicum. Petri Dunini casus.
Bellum inter fratres.*

Mortuo Boleslao paternarum possessionum hæreditatem, ita ut pat-

ter jufferat, quatuor filii crevere. Sum-
mum rerum regimen primus natu Vla-
dislaus accepit. Sed ut ditiones, ita vir-
tus paterna divisa minorque filiis: hujus
vero etiam minimum Vladislao contigit
proximo patris successori. Bellum is ex-
tra fines Patriæ uullum gessit, præter
Bohemicum, quod tamen ultra popu-
lationes Silesiæ non processit, ac morte
mox Ducis Bohemorum Sobieslai fini-
tum est. Inde inturbidum externis re-
gnum, sed ut eo gravius interna mox ar-
descerent. Non diu enim fratres inter se
concordes egere; culpa maxime Vladis-
lai, cujus ambitionem imminuta prin-
cipatus fors acriter urebat. Accedebat
stimulus domesticus, Christina uxor,
quæ Cæsare patre avoque orta, indig-
nabatur nupta esse marito, qui tam an-
guste imperaret. Nec puduit Vladislaum
à Proceribus postulare, ut unum se pa-
triarum ditionum vellent hæredem. Sed
adversos omnes expertus, & acrius mox
instigante conjuge, tributa fratribus im-
perat, postremo quoque conquistato ex-
terno milite, quædam eorum oppida
invadit. Illi Principis veneratione, seu
virium diffidentiâ ad preces confugiunt,
fratris fidem Procerumque intercessio-
nem

nem implorantes. Et ex his quidem non paucos illis causæ æquitas & misericordia conciliavit. Inprimis non tegebant affectum Vuseborius Palatinus Sendomiriæ, ac Petrus Duninus Scrinnensis Comes: quorum ille vim minabatur, alter monendo Principem ad æqua flectere laborabat; uterque ob id aulae exosus.

II. Sed in Duninum vehementius Christina efferbuit, pridem illi aliam ob causam infesta. Processerat enim is aliquando cum Principe venatum: cumque nox in sylvis errantes oppressisset, post refectum ferina, & aqua corpus, dormituri in stratas humi penulas procubuerant. Tum Vladislaus jocans ad Petrum: mollius nunc tua, inquit, uxor cum Abbate Scrinnensi cubat. nil moratus alter; fortasse & tua, inquit, cum Dobesso. vocabatur autem ita Iuvenis quidam Nobilis, forma elegans, Christinæ in deliciis. Altè admisit ad animum Vladislaus jocum Dunini, nec abstinuit, quin Christinæ aperiret. Hinc flagrantior jam in hunc offensa. Nec multo post ille nuptiis filia, quam Iaxæ Serborum Duci elocabat, occupatus à Dobesso per insidias capitur, linguaque & oculis privatus vivere pœnæ suæ superstes jubetur: clarissimo documento; Cau-

tè jocandum esse cum dominantibus : quod hi & facillime offenduntur ; & imprudentius jocantium argutiis gladii sæpe promptius , quam ingenii acumen opponunt. Cæterum commissa hac cæde magis metus atq; odia procerum in Principem , simul crudelitas Principis in fratres gliscebant. Quippe accitis in auxiliũ Russorum Ducibus Henricum fratrem Sendomiria ; Boleslaum Plosco omnique Masovia exiit : fugientesque ad Miecislauum , qui solus fraternæ potentiæ restitabat , persequitur. Stitit venientem Posnaniæ obsidio , tandemque evertit. Forte enim securius aliquando obsessor exercitus agebat , poculis ludisque indulgens , raris nec sobriis excubantibus vigiliis. Vsi occasione fratres , qui haut procul aberant & ipsi exercitu instructi ; solutos ac languidos circumveniunt , & erumpentibus simul ad datum signum oppidanis fugant cæduntque. Vladislaus Cracoviam primum , mox & illinc , prævalente fratrum factione expulsus in Germaniam ad Conradum Imper. Christinæ sobrinum confugit. Quo cum mox uxor cum liberis sequuta est. Ibi vivere ex alieno necesse fuit , quibus nuper sua non sufficiebant.

CAP. VIII.

DE BOLES LA O
CRISPO.

AB ANNO CIOCLVI.

AD AN. CIOCLXXIV.

*Bello fraterno Conradus se interponit. Et
post eum Fridericus Barbarossa. Silesia
à Polonia avulsa.*

FRatre exacto proximus ætate Bo-
leslaus principatum adsequitur, vir-
tute ante Vladislaum imperare me-
ritus. Hic in cæteros fratres benignus ac
liberalis, cum exule subinde adhuc luctari
habuit de Principatu. Quippe is omnia
pro sceptro recuperando tentans, varios in
Polonos concitabat hostes. Primus caus-
sam illius suscepit Conradus Imperator,
legatosque misit, negotium Vladislai
acturos. Facile se Boleslaus purgavit Im-
peratori, cognita exulis culpa æquiori &
aliis tum molitionibus intento. Parabat
enim bellum in Asiam, in quam tendens
cum ob viæ compendium, securitatem-
ve per Poloniam iret, honorificè à Bo-
leslao acceptus ad Pontum Euxinum
dedu-

deducitur, fratris caussa in reditum reje-
 cta. Reversus deinde ille ab Asia, cum fi-
 nem orandi non facerent Vladislaus &
 Christina, bellum tandem in Polonos de-
 cernit. Ingens erat Cæsaris exercitus. Sed
 hunc, congregari licet aperte non ausus Bo-
 leslaus, ex insidiis assultando, pabulationes
 infestando intercipiendoque, & quæ alia
 celeritate Poloni facere consuevere, mire
 fatigabat. Ut cum postea Conradum su-
 biti Germaniæ tumultus alio vocarent,
 facile ad pacem inclinaret. Mitigavit
 etiam hostis animum Boleslaus in castra
 ad ipsum profectus & innocentia suæ
 probationi, muneribus varie per Aulicos
 distributis, momenta addens. Quiescente
 Conrado non quiescebat tamen Vladis-
 laus: cumque ab Imperatore aliquas, qui-
 bus exilium toleraret, possessiones nec
 non copias accepisset, placebat fines
 Polonorum, sed eventu semper irrito.
 Mortuo Conrado suscepit Fridericus
 Barbarossa imperium, & simul causam
 Vladislai. Cum missis ad Polonos legatis
 nihil profecisset, bello eosdem aggredi-
 tur. Qui milite impares, ad artes confu-
 giunt, quibus ante Conradum lassave-
 rant: ingentemque illum exercitum, ad
 famem, & quæ hanc comitantur mala, re-
 digunt.

digunt. Fit iterum pax, ea lege, ut Imperatori Mediolanense tum bellum molienti, trecentos equites hastatos submitterent Poloni, Vladislao daretur Silesia. Quæ à Poloniæ regno tum avulsa, & à posteris mox Vladislai in varios Principatus divisa, tandem tota Bohemorum regno accessit.

II. Ita belli fraterni procella detonuerat, cum Boleslaum Prussi, Polonorum imperia post Crivousti patris mortem aspernati, in se traxere. A quo victi, & ad Christianæ religionis sacramentum adacti sunt. Sed, ut nunquam bene respondet coacta Religio, redeunt mox ad ingenium suum Prussi, fræna excutiunt, & sacerdotibus ejectis, se potius extrema subituros minantur, quam animorum servitutem. Ita cum ad cætera obsequium pollicerentur, patria illis sacra relicta. Ast ii quia prima impune cesserant, audaciam mox ad majora sumpserunt. Ejiciunt Polonorum præsidia, prædas agunt per Masoviæ agros, mox advenientibus Polonis in paludum uligines sylvasq; se abdunt data opportunitate erumpentes. Merebant ex ea gente quatuor transfugæ sub Polonis, & longa fide locorumque peritia Boleslao se commendaverant. Hi conspiratione
cum

cum Prutenis clam inita, Polonos offensa spe ingentis prædæ deduxere in locum avium & Prussis infessum. Quibus erumpentibus circumventi Poloni & lubrico paludum lapsantes magna strage cæduntur, periitque illic Henricus Boleslai frater, & omne pene robur militiæ Polonæ. Henrico cæso, Palatinatus Sendomiriensis, qui illi ex sorte paterna obtigerat in Casimirum natu minimum devolvitur. Filii Vladislai, Duces jam Silesiæ partem illius hæreditatis sibi vindicantes, lata repulsa, & memoriam veteris injuriæ accendente nova, arma minabantur: multisque demum persuasionibus à Boleslao, & proceribus mitigati conquieverunt. Sed tum ferme iterum internis se motibus concussit Respublica. In tractu enim Cracoviensi equestris ordo Sventoslao & Iaxa autoribus in Boleslaum insurrexit, Casimiro fratri deferens imperium, odio seu Boleslai ob cladem Prussicam, seu Mecislai alterius fratris, cui ætatis jure successoro viam ad principatum, alio mature electo cupiebant præclusam. Sed Casimirus quanto in vulgus gratior, tanto impensius pro fratre nitebatur, eoque, quo in Principem petebatur, favore ad comprimendam seditionem usus est.

CAP. IX.

DE MIECISLAO SENE.

AB ANNO CIOCLXXIV.

AD ANN. CIOCLXXVIII.

Miecislaus in juventute probus. postea degener. regnum accipit, & mox amittit.

FRatre mortuo ibant in Casimirum minoris Poloniae suffragia. sed hæc tamen Miecislaus majoris Poloniae sententiis evaluit. Huic gravis & prudens juvenus Senis nomen conciliaverat, verum decora juventutis dissimiles sequentium annorum detrivere mores. Principatum ejus imposita nobilibus ac plebeis tributa, & inexperta ante Polonis fisci avaritia, honorum denique nundinationes invisum brevi reddiderunt. Auxere odium ministri ac Præfecti, qui dum emunctionibus Populi non Miecislaum tantum, sed suam quoque aviditatem satiant, unius tamen Principis invidia omnes peccabant. Studeit Miecislaum in viam reducere Gedeon Cracoviensis Antistes, & instructa viduæ, cujus gregem nutriti à filio canes lacerassent

68 FLORI POLONICI
sent, fabula, velut in imagine principem
sibi ostenderat. Sed hunc nullæ admoni-
tiones emendabant. Inde idem Gedeon
cum Stephano Cracoviensi Palatino ad
abrogandum Miecislao, deferendumque
fratri ejus Casimiro imperium cæteris
præivit.

C A P. X.

D E C A S I M I R O

A B A N N O C I O C L X X V I I I .

A D A N N . C I O C X C V .

*Conarii cujusdam petulantia à Casimiro
patienter tolerata. cum fratre Miecislao
bellum. qui à quibusdam in regnum
frustra restituitur. cum Prussis bellum.*

Casimiro cum aliæ virtutes, tum
unum maxime moderati animi
specimen studia Polonorum con-
ciliavit. Quidam ex Aulæ ejus asseclis Ioh.
Conarius, ab ipso ad alex ludum invita-
tus, victusq; extremo jactu, cui tota fors-
producti in serum noctis ludi committe-
batur, ita efferbuerat, ut vincenti Casimi-
ro colaphum duceret. Comprehensum
cum

cum omnium sententię capitis reum pronun-
 ciarent , Casimirus etiam à culpa ab-
 solvit ; illum , inquiens , impatientia ja-
 cturæ abreptum esse , se vero prostitutæ
 dignitatis suæ justam pœnam luisse. Sed
 vota procerum accendebat porro etiam
 ipsa Casimiri sceptrum fratri præripere
 abnuentis modestia. Videbatur enim , ut
 est revera , bene imperaturi , imperium re-
 cufare. Cedenti tandem precibus Polo-
 norum regnumque capeffenti , prima cura
 fuit impressa Reip. vulnera sanare , vitia-
 que corrigere , quæ Miecislauum expule-
 rant. Hunc autem ipsum paternæ hære-
 ditati restituit , supplicem quidem nunc ,
 sed occultas tamen recuperandi imperii
 spes alentem , intentumque occasionibus.
 Erupit paulo post cupiditas , cum Maso-
 viam & Cujaviam , quas Casimirus , tutor
 Lesco Boleflai Crispi filio datus , admini-
 strabat , per fraudem occupavit. Vnde ta-
 men brevi post excussus est. Bellum Ca-
 simirus primum in Halicienses gessit , qui-
 bus domitis , sororis suæ filium Miecis-
 laum , ab illis expulsus restituit. Eo pau-
 lo post veneno à suis necato Vngarorum
 regis filius Andreas Haliciam occupave-
 rat , Vlodimiro , qui ad opem Vngaricam
 Casimirum fugiens se receperat , per frau-
 dem

70 FLORI POLONICI
dem carceri incluso. E quo ille elapsus,
hostis nuper sui Casimiri implorata cle-
mentia, impetratoque auxilio Haliciam
Vngaris eripit. Inde irritatus rex Vnga-
rorum, fines Polonorum invadit, vicif-
sinque à Polonis incessitur. Sed id bel-
lum, quia nec Vngaris nec Polonis vo-
lentibus erat, maturatis primo induciis
suspensum, mox firma pace compositum
est.

II. Hæc agente Casimiro, circum-
egit se favor Polonorum quorundam, &
à Casimiro in Miecislaum reflexit. Iam-
que Cracoviam urbem favitorum suo-
rum ope occupaverat Miecislaus; arce
tamen à Fulcone Episcopo, & Nicolao
Palatino prohibebatur. Profectus mox
idem colligendi militis causa in Polo-
niam Majorem, interim in filio, quem
Cracoviæ reliquerat, à Casimiro ope
Russorum maxime debellatur. Casimirus
filium fratris ejusque milites non modo
incolumes, sed & muneribus ornatos di-
misit. Qua pietate Miecislaum cæteros-
que ita permovit, ut vivo ipso nihil ho-
stile moliri sustinerent. Adeo nonnun-
quam hostem, quem fortitudinis non
coercuit metus, admiratio clementiæ
subigit. Post hæc cladis Boleslao fratri
infi-

inflictæ memoria, manesque Henrici nuper occisi in Prussos Casimirum elicuerunt. In hos nequicquam reluctatos igne ferroque ita grassatur, ut in armis facile ira vindictæ appareret. Nulla sexus, nulla ætatis ratio habita est. Donec fessi tot calamitatibus Prussi pristinae tributorum Polonicorum tolerantia se submiserunt. Hoc ultimum bellorum Casimiri fuit. Nec multo post ad pacis artes & religiones versus, dum S. Floriani à Pontifice impetratas reliquias ac memoriam festis epulis celebrat, hausto forte poculo repente concidit, & brevi post intervallo extinguitur. Suspicio quorundam fuit, medicamento aliquo infectum fuisse poculum à fœmina, quam deperibat Casimirus, mulierosior paulo, cætera optimus Princeps.

CAP.

*Ad simplicem Vrum
S. Antonij Plechnowice
Franciscani Conventualis
mg*

DE LESCO ALBO.
ET MIECISLAO.

AB ANNO CIƆCXCV.

AD ANN. CIƆCCIII.

*Lesci cum patruo Miecislao concertationes,
qui ter ad regnum emergit, ter dejicitur.*

CAsimiro mortuo post multas Procerum concertationes ad filium tandem Lescum defertur principatus. Sed quia is per ætatem nondum par tantis gubernaculis erat, adjunguntur puero Helena mater, & Antistes Palatinusque Cracoviensis. Interim patrum Miecislaum ambitio & contemptus sui dolor vecordem agebant per Poloniam Majorem & Silesiam. Collecto mox isthic exercitu Cracoviam properat: Cui Palatinus Cracoviensis, advocatis in auxilium Russis, occurrit. Venit res ad prælium, non acre minus quam impium, cum scissa in partes Polonia, fratres affinesque adversis è castris pugnarent. Russi ibi cæduntur. Romanus illorum dux faucius ac semianimis pene prælio excedit. Vulneratus

ratus etiam tum Miecislus est, & filius ejus paulo ante hasta trajectus oculos pene paternos cruore resperferat. Interim Silesii duo duces in auxilium Miecislao superveniunt. Quibus se Govoricus Palatinus Sendomiriensis, qui priori prælio in subseffis fuerat, opponit. Inclinantes tum capto Govorico Polonos nox adversæ pugnæ exemit. Silesii seu Miecislum, qui saucius domum vehebatur, sequuti, seu partæ gloriæ nolentes denuo facere periculum, erectis trophæis domum quoque abeunt. Ita tum quidem irritus fuit Miecislai conatus. Aliquot annis post instaurare idem animum in novæ spem fortunæ cœpit. Cujaviam Casimiri liberorum patrimonium occupat. Idque ei impune fuit per ætatem possessorum, & Palatini Cracoviensis & Sendomiriensis dissidia. Cum sic primus conatus provenisset, ad majora mox fraude in auxilium assumpta progredi statuit. Helenæ Lesci matri per legatos arreptit, demonstrat mulieri jus suum, idque persequendi vires, contra Lesci ætatem teneram, curatorum ejus dissidia, denique petit, patruo potius quam aliis tutelam permetteret Lesci, quem adoptare, destinare successorem, restituta cæteris fratri-

74 FLORI POLONICI
bus Cujavia pollicetur. Impar fuit Mie-
cisłai versutiæ Helena, & minis vim
ostentantis mota est, ut promissis crede-
ret, Reliqui etiam proceres, quanquam
aliquandiu reluctati, consentiunt tandem
in Miecisłai restitutionem, ea tamen lege,
ut promissa ille sua jurejurando sanciret.
Ita secundum principatu potitur Miecis-
łaus, sed in id, ut amittat iterum.

II. Is enim, quantum paulo ante ver-
bis prolixus, tantum postea re ipsa atque
opera defecit, sermone innuens subinde;
fidem servare eorum tantum esse princi-
pum, quibus frangere aut non integrum,
aut non necessarium esset. Sed Helena
quoque, ut ante credula nimis, ita pro-
missorum acris nunc exactrix fuit. Elusa
aliquandiu, tandem ad vim proclamavit.
Invenit facile fautores simplicitate lapsa
mulier, contra Miecisłaum imprimis, qui
ut clientes suos ornaret, alios quosdam
possessionibus suis dejecerat. Ad quas isti
novis rebus, mutatoque principatu redi-
turos se sperabant. Conjurat Palatinus
Cracoviensis duce ipso Palatino, occupa-
tur urbs absente tum forte Miecisłao, re-
cipiturque Helena cum Lesco filio. Ita
vides denuo exortem principatus Mie-
cisłaum. Sed excedit pene fidem, vel for-
tuna

tuna viri hujus, vel Helenæ plusquam muliebris credulitas. Ecce enim hæc iterum mox decipitur, ille iterum regnat. Nescio quas remoras fidei ante non exolutæ caussatus, sancte jam pollicetur omnia, quæ promississet, præstiturum. Adductæ iterum eo mulieri, ut cederet principatum, persuadet jam porro, ut Palatinum Cracoviensem Nicolaum amoveat, quasi ducem seditionum, & sub specie egregii publici, privatæ utilitati studentem. Ut minus reluctaretur fœmina, juvant alii. Nicolai illius fastigium pridem ægre ferentes. Ille purgare se Helenæ meritorum suorum ac fidei ostentatione diu nisus, obstinata muliere, ad Miecislauum confugit, quanto ante hostem, tanto ambitiosius nunc amicum. Nicolai auctoritas traxit plerosque alios. Miecislauus tertium jam princeps frustra promissorum ab Helena admonitus, Vislicienſe porro territorium illi adimit. Ea constantia fuit. Sed paulo post receptum imperium finem histrionix suæ & vitæ simul fecit, vir inter ornamenta ac dedecora alterna vice versatus, & eam plerumque fortunæ fidem expertus, qualem aliis præstabat.

DE VLADISLAO LASCO-
NOGO. ET LESCO ALBO.AB ANNO CI^o CCIII.AD AN. CI^o CCXXVII.

*Duo eliguntur. quorum alter alteri cedit.
Cometes. Tartarorum prima in Rus-
siam incursiones. Pomerania Suentopel-
cus proficitur. qui deficiens Lescium inte-
rimit. Cruciferi in Prussiam vocantur.*

V Ti vivo Miēcislao, ita mortuo ad-
huc inter ambiguos dominos vacil-
lavit Polonia. Reliquerat ille filium
Vladislauum, qui à gracilitate pedum La-
sconogus dictus (nam alter filius Otho,
paulo post patrem obierat, relicto filio
Vladislao sputatore :) & Lescus quoque
Helenæ filius toties à Miēcislao dejectus
supererat. In hunc primum sententiæ
procerum consensere, uno Nicolao Pala-
tino Cracoviensi, ejusque fratre Episcopo
repugnantibus. Et hi tandem patiebantur
principatum Lesco deferri, hoc
stipulantes, ut Govoricium Palatinum
Sendomiriensem æmulum ipsorum in
exilium

exilium amandaret. Verum Lescio displicuit principatus, quē amici injuria emendum haberet. Itaque annitente Nicolao, cui hæc tanta Lesci benevolentia Gavoricium tanto formidabilior erat, princeps creatur Lasconogus, vir eo maxime nomine dignus principatu, quod eo postea digniori Lescio libens cessit. Nam cum imperante jam Lasconogo, Lescus feliciter in Romanum Haliciensium ducem Lublinensis provinciæ vastatorem, & jam trajecta Vistula Sendomiriæ imminentem pugnasset, sequutus est fortunam favor Polonorum, & Lasconogo non repugnanti, surrogatus Lescus: mortuis jam maximis hujus adversatoribus, Palatino Episcopoque Cracoviensi, quorum huic Vincentius Cadlubcus successit, vir pro seculi sui genio eruditus, primusque historiæ Polonicæ conditor. Lescus, quod prælio meruit, pace tenuit imperium, lenis ingenio, ut alios non impeteret, felix, ut non impeteretur. Sub ejus initia Cometes apparuit: minax plerumque imperiis prodigium, tum pro haut dubie Tartaricæ procellæ nuncius, quam eo tempore à mari Caspio & monte Imao Asia in Chersonesum Tauricam primum, mox in Podoliæ Russiæque fines effudit, magnam

& sequuturis etiam postea seculis ineluctabilem Poloniae calamitatem. Gens enim justis belli ignara, ferarumque instar pauperiem tantum vicinis inferre nata, ipsa inopia & fugacitate sua invicta est.

II. Cæterum Lesco huic frater erat Conradus, cui Masoviam & Cujaviam concessit. Pomeraniae Suentopelcum præfecit, ea lege, ut jus quidem diceret provinciae, ea tamen Polonis maneret vectigalis, juraretque in verba principum Poloniae. Sed utrumque hoc Lesci beneficium malo omine datum est, & alterum Lesco ipsi interitus, alterum toti Poloniae magnorum malorum causa extitit. Nam Suentopelcus paulo post fortuna sua corruptus fræna momordit, Lescumque bellum illi meditantem, & forte aliquando inter Comitum in balneo lavantem oppressit interemitque. Aderat tum Lesco Henricus barbatus Dux Vratislaviensis; sed hic prostratus ab emissariis, quia pro mortuo habebatur, vivus evasit. Ex eo tempore Suentopelcus Ducis sibi Pomeraniae nomen adscivit. At frater Lesci Conradus, defendendæ à Prutenorum incurfibus terræ suæ impar, fratres Theutonicos (quos Cruciferos vocant) è Syria tum à Sarracenis ejectos, in auxilium con-

contra Pruthenos, data ad tempus terra Culmensi, vocavit, stipulatus vicissim, ut quicquid illi in Prussia occupassent, ex æquo secum partirentur. Ea res magnorum postea ac difficilium bellorum tempestates Poloniæ concivit, usitato fere imperiorum fato, magis uti illis formidabiles fiant, vocati in auxilium populi quam fuerant hostes, contra quos vocabantur.

CAP. XIII.

DE BOLES LAO PVDICO.

AB ANNO CIƆCCXXVI.

AD ANN. CIƆCCLXXVIII.

Pudici pueritia, & sub tutoribus miseria. Ejus castitas. Tartarorum pradationes per Poloniam, & Silesiam. Bella intestina. Iazyges. Lituanorum incursiones. Turba inter Silesia duces.

CVM Lescus filium Boleslaum sed adhuc tenerum reliquisset, Henricum Barbatum, & Conradū de tutela heredis aliquot annis certantes spectavit sensitq; Polonia. Ipse puer inter agnatorum studia varie raptatus, & Conradi

etiam carceres expertus, vix tandem post multas difficultates ad regnum eluctatus est. Atque id jam pater ei minutius reliquerat, cum provinciarum aliæ Miecislai Senioris filiis, aliæ Conrado cessissent. Ut ad Boleslaum quidem tum nihil præter Cracoviens. & Sendomir. Palatinatus perveniret. Princeps factus Cunegundin Belæ Vngarorum Regis filiam uxorem duxit. Sed cum primis nuptiarum diebus intactam reliquisset, consensum utrinque est postea in perpetuæ virginittatis sacramentum. Vnde Boleslao Pudici nomen. Hoc principe Tartarorum rabies primo, sed eo multiplici impetu per Poloniam desæviit. Pervagati enim Lublinensem oram, & trajecto Vistula Zavichostum usque progressi graves in Russiam prædas deportarunt. mox inde post deposita onera revertentibus corporum suorum objectu viam præcludere tentabant Cracovienses & Sendomirienses. Sed hi ad Schidloviam oppidum profligati sunt, immaniusque hinc & velut perruptis obicibus ferocius se crudelitas sævissimæ gentis diffudit. Non satis in prædam grassanti fuit Polonia, in Silesiam quoque superato Viadro tranavit. Illic circa Ligniciam Rati boriæ & Opoliæ Duces, junctis

Etis cum Cruciferorum & Majoris Poloniæ exercitu copiis, sumptuerant animos eundi in barbaros. Sed pariter infelix fuit quanquam acerrime pugnantium fortitudo. Cæsi ibi Henricus Pius Vratislaviensium post Henricum patrem dux, Boleslaus Moravorum Ducis filius, Pompo Cruciferorum Magister, aliique spectati viri. Iam cæterorum militum tanta multitudo occidit, ut à Tartaris præcisæ cæforum singulis singulæ aures novem capacissimos saccos ferantur impleffe. Ut excitet pene nobis hæc tempestat cladis Romanæ apud Cannas memoriam, cum Annibal equitum Romanorum annulos, insignia nobilitatis, Carthagini suæ modis admensus est. Sed porro ut illic vento, pulvere, sole adverso pugnarunt Romani, ita se hic externa aliqua, & humana major vis prælio creditur miscuisse. Tradunt enim authores concussum inter pugandum ex signis Tartarorum unum fumi ac nebulæ tanta sparsisse volumina, ut prospectum omnem adversæ aciei eriperet. Quod mirum, non difficile tamen creditu videbitur ei, qui sciverit, Tartarorum gentem veneficiorum minime rudem esse.

II. Percussa tanta clade Polonia ma-

gis etiam misera erat, quod principe carebat. Nam Boleslaus, ubi alterius Tartariæ calamitatis rumor increpuit, in Ungariam cum suis transfugerat. Nec diu postea comparuit. Inde Boleslao Calvo Henrici Pii filio Principatus decernitur. Quod ægre ferens Conradus Masovius, vix bene datum Calvo sceptrum sibi vindicavit. Sed hujus quoque impotens dominatus odia mox incurrit, movitque Polonos, ut Pudicum requirerent. Qui reversus recipit imperium, cum Conrado duplici prælio configit, uno victor, altero victus, usque tamen per fidem procerum quorundam potestatis supremæ retinens. Mortuo paulo post Conrado, quæ sub Pudico erat, Polonia fuisset, nisi quæ in Majore Polonia inter Miecislai senioris Conradique posteros arsere, & maxime Silesiorum Ducum gravissima inter se certamina, aliquam quoque turbarum contagem vicinæ afflasset. Inprimis vero in Silesia Boleslaus Calvus, à quo sui defecerant, in tractu Cujaviensi Casimirus Conradi Masovii filius quietem publicam turbabant.

III. Districtis ita circa domestica mala Polonis Silesiisque novus iterum mox turbo ab Oriente insonuit. Tartarorum

rorum enim ingens vis Lublinensem terram vastabat, notisque jam & nupero cruore velut signatis viis progressa, Zavichostum, Sendomiriam, Cracoviam & quæ ultra hanc, populabatur. Erant in castris Tartarorum duo Russorum duces Leo & Romanus, scelerique scædorum gentilium ducatum ac potentiam in Christianos Christiani ipsi præbebant. Sed reversis quoque ad sua Tartaris, hi quasi tardius satiarentur, repetitis subinde incursionibus Polonię partes, Masoviam imprimis, infestavere, Lithuanis jam quoque succincti & Iazygibus, populis ea tum parte positis, quæ hodie Podlaffia appellatur. Sed postremi hi quasi in fatum suum laceffissent Polonos, interneccione penetum à Boleslao excisi sunt. Lithuani domum reversi & ob necem Ducis Mindaci mutuis se cædibus lacerantes internis discordiis relinquebantur. In Russos sumptum bellum est, Boleslai tamen magis auspiciis quam ductu. Nam Petro Palatino Cracoviensi summum belli regimen commissum fuit. Qui in hosticum progressus, Russos Suarnone duce contra venientes, quibus & Tartarorum ingens manus accesserat, commisso eminus cominus prælio, insigni victoria ultus est.

IV. Post hæc major Polonia Duce Boleſlao Califfienſium Dynaſta cum Brandeburgicis Marchionibus bellum exorſa eſt: minor inteſtiniſ diſſidiis laborare cæpit. Erat tum Cracoyienſium Antifteſ Pauluſ Polucoſiuſ, vir avaritia, libidinibus, venandi prurigne muneri ſuo dedecoruſ. Hunc opera duorum juvenum ex Topororum gente captum Leſcuſ Niger carceri incluſerat, juffu vel ſaltem permiſſu Pudici. Poſt annitente Gneſnenſi Archiepiſcopo dimiſſuſ vindictam parat, collectiſque qui fortunæ inopeſ, moribus turbidi, licentiam ſclerum bello civili ſperabant, in principem conſpirat. Inficit ea labes bonoſ etiam quofdam vel pridem aliquibus Pudici moribus offenſoſ, vel offenſiſ aliis creduloſ. Iuvitque ſeditioſorum conſilia Boleſlai abſentia, qui tum cum Bohemo in Sileſia de reſtituenda Poloniſ Opavia, agebat. Nec mora. Deſerunt Conjurati principatum ad Vladiflaum Opolienſium ducem; illoque poſtulante, ut quotquot ſe principem vellent, ad ſe Opoliam venirent; iter ingrediuntur. Eunteſ & ſecuritate vagoſ adoritur in vicino tum agens Pudicuſ nullo juſto milite, ſed ſolo procerum aulicorum quorundam comitatu:

Et

Et suffecit ad comprimendos rebelles illa fortunæ regiæ moles Inde in Vladislaum receptorem seditionum itum est, & direptæ ejus ditiones. Crudiissentque in justum bellum odia inter cognatos, nisi Boleslai Califfiensis prudenti opera sopita mature forent. Tandem restituta minori Poloniæ quiete, Masovia, Cujavia, & his ad fines provinciæ Lithuanorum & Pruthenorum incursione concussæ sunt. Feruntur tum quadraginta hominum millia abducta. In Silesia vero, si unquam, nunc maxime Duces cognati ferrum paricidiale inter se strinxere. Autor turbarum præcipuus Boleslaus Calvus fuit, qui cum Henricum Vratislaviæ Ducem dolocépisset, quosdam Silesiæ Principum, & Pudicum etiam aliosque Poloniæ Duces in se concitavit. Tandem quoque in illum Vratislavienses Bohemorum regem Ottocarum vocarunt data regi ad tempus ditione Glacensi. Ejus autoritate lis inter duces utcunque composita est, & præter Henricum Premisus quoque Posnaniensium Dux, quem in prælio nuper ceperat Calvus, dimissus. Sub id tempus movit de novo in Brandeburgicum Boleslaus Califfiensis, fusoque Othone Longo Marchione, latè Marchiam popula-

tur.

86 FLORI POLONICI
tur. Sed paulo post reversus inde febrī ex-
tinguitur. Quem eodem quoque anno
Pudicus consequutus est, princeps inge-
nio mitis, vita integer, cetera infœlix, &
calamitatibus fere quam rebus gestis no-
bilioꝛ.

C A P. XIV.

DE LESCO NIGRO.

A B A N N O C I O C C L X X I X .

A D A N N . C I O C C L X X X I X .

*Cum Russis bellum. cum Henrico Vratis-
larviensium Duce. cum Lithuanis. Ia-
zygum internecio. Scndomiriensium se-
ditio in Nigrum. bis iterata. Craco-
viensium fœlitas.*

BOleslaus Pudicus cum ob virgini-
tatis votum nullum genuisset, fecit
sibi iudicio successorem. Is erat Le-
scus Niger ex fratre ipsius patruelis ortus.
Poloni alii libentes acquiescebant ado-
ptione Boleslai, alii reluctati nonnihil,
tandem pertinaciam temporibus repu-
blicæ submisere. Russi enim tum om-
nium animos in se adverterant, qui Tar-
taro =

tarorum Lithvanorumque viribus succincti, Duce Leone immaniter Poloniam vastabant. Hos Varsius Castellanus Cracoviensis cum suo & Sendomirium Palatino temere aggressus feliciter tamen ad Goslicium pagum fudit. Eosdem collecto majore exercitu persequitur Lescus, & ad Leopolin, quæ ab hoc Leone nomen habere videtur, progressus, vicissim se quoque ultione & sanguine explet: Inde in Henricum Vratislavienfium ducem cognomento Probum, sed tum nomini male respondentem movet. Causa belli erat Henrici in patruelles suos, cognatos Lesci, impia fraus, quos per speciem colloquii evocatos Bariciam, vinclis oneraverat. Lescus cum multam agris Vratislavienfibus vastitatem attulisset, captos tamen haut liberare potuit: ipsi se paulo post concessis, quæ Henricus postulabat, quamquam iniquis, exemere. Eo tempore infudit se denuo in Poloniam gens Lithvanorum, & quicquid adhuc Iazygum supererat. Quos contra cum veniret Lescus, recedentes repperit, tardo tamen ob prædam agmine. Dubius an hostem persequeretur, somnio animatur, mox eadem fiducia incensos suos vestigia barba-

barbarorum legere jubet. Hi fulgentibus ex propinquo Lesci signis, quanquam in re subita attoniti. parant se tamen pugnae. Mox incurrentium Polonorum impetum fortiter excipiunt, cum subito eos captivi à tergo adoriuntur; viri arreptis, quae fors dederat, telis, faeminæ truci ululatu. Fertur & canum, quos secum abduxerat, moribus impetitus hostis; pulcherrimo spectaculo, cum Polono numero hominum impari bestię militarent. Percussos undique & in fugam effusos persequitur cæditque Lescus, donec sylva & oborta nox finem poneret. Acrius cæteris tum Iazyges pugnaverant, unde occidione omnes periere. ut hodie non nisi nomen eorum superfit.

II. Sed pulcherrimæ victoriæ decus civiles coorti metus pene temeraverunt. Sendomirienses enim jam olim Lescio iniqui, autoribus Iohanne Palatino & Crispino Castellano, cum quibus & Paulus Cracoviensis Episcopus trahere se dicebatur, spreto Lescio, Conrado Masoviæ duci se submisere. Verum hunc venientis subito Lesci fama in Masoviam repulit, minace tamen belli & majoris apparatus fuga. Lescus procerum primis prudentia & comitate reconciliatis, reliquos

liquos ut gratiam principis sponte quaerent, coëgit. Interim Lithvani vires collegerant, & Poloniam ingressi ad Sendomiriensem usque terram late omnia vastabant. Hos iterum fortiter adortus Lescus feliciter repulit, convincens veluti ingrati animi suos, & antea ipsum principem aspernatos, & mox aspernatos, Surrexit enim denuo male obrutum seditionis incendium, & majore flamma è dolosis velut cineribus erupit. Accivisse barbaros principis odio credebatur Paulus Episcopus Cracoviensis, unde iterum captus & iterum dimissus magnisque immunitatibus donatus est à Lesco. Sed ut plerumque homines injuriæ quam beneficio malum vicem exolvere, adeo non mitigatus est muneribus Lesci Antistes, ut tanto etiam acrius omnium animos, qua posset, id principem acueret. Atque ejus nefaria consilia, quod mireris, secuta est pleraque, quæ sub Lesco erat, Polonia. Iterum accitur Conradus, venientique Cracoviensium ac Sendomiriensium proceres obviam procedunt. sola urbs Cracovia ab illo rebellionis contagio intacta mansit, & quamvis magna præmia polliceretur Conradus, dira quoque minaretur

tur contumacibus, neutro tamen modo in desertionem fidei corrumpi potuit. Obsessa à rebellibus urbe, & mox incensa, cives in arcem se recipiunt spe Lesci se sustentantes, qui sub initium statim motus, ad Vladislaum Vngarum quærendæ opi confugerat. Nec multo post adest cum exercitu, cui opponit longe majorem Conradus. Sed voluit bellorum arbiter Deus, ut unde jus, inde victoria staret. Lescus debellatis & veniam orantibus subditis magna facilitate ignovit. Cracoviensium constantiæ gratiæ ingentes habitæ, inprimis Germanorum, quorum fide arcis custodia potissimum steterat. His urbis regimen tradidit Lescus, habitu quoque eorum assumpto favorem suum testatus.

III. Felix erat Lescus si ut subditis suis, ita Conrado benignum se præstitisset. Sed huic implacabilius irascens recondiderat odium, quod captata mox occasione promptus. Dobrinum tum Lithuani incurrerant fratris sui Ziemoviti oppidum. Huic quasi opitulaturus in Masoviam deflectit, igneque ac ferro late grassatur. Redeuntes cum præda milites plurimos in trajectu fluminis aquæ hauserunt. Sed mox major calamitas sequuta

quuta est. Tartari enim iterum magna & miserabili diluvie Poloniam inundarunt. Tot tum homines abducti feruntur, ut cum reversi Barbari in Russiam circa Vlodimiriam recognoscerent prædam, ultra viginti millia innuptarum virginum numerata sint. Nec Russis impune fuit toties immanissimam gentem juvisse. Ferunt enim à transeuntibus Tartaris immissis humanis cordibus, quæ veneno imbuerant, infectas aquas nova morborum genera peperisse, quorum ut causa diu fefellit medicos, ita soboles hodieque in inexplicabili tricarum contagio, quam Plicam vocant, creditur vulgo superesse. Cæterum Lesci animum nondum publica mala ita mitigaverant, quin vindictæ privatæ indulgeret. Iterum Conradum laceffit, missio in Masoviam Palatino Siradiense. Sed hunc ex Masovia cum præda regredientem secutus Conradus incautum opprimit necatque. A miles prædator præda mox Masoviis fuit. Lescus ipse paulo post ex mœrore animi periit, princeps inter laudatos censeris meritis, felices etiam, nisi finis inclinasset, cujus maxime semper meminimus.

DE INTERREGNO.

ET

PREMISLO REGE.

AB ANN. CIÖCCLXXXIX.

AD ANN. CIÖCCXCVI.

*Polonia varia discripta. Premislus emergit
& Regium nomen recipit. mox clam in-
terficitur.*

Lescus absque liberis decesserat. Inde regnatarum ab eo ditionum imperium varie prius, quam certis iterum velut humeris federet, agitatatum est. Siradiensem Palatinum Vladislaus Locticus frater Lesci obtinuit. Cracovienses & Sendomirienses Boleslaum Ducem Plocensem Conradi Masovii fratrem ad Principatum vocaverunt. Sed hunc mox Henricus Vratislaviensium Dux deiecit, dejectus ipse quoque ad tempus à Loctico, paulo post vero restitutus, morte instante, hæredem harum Provincia- rum scripsit Premislum Majoris Poloniae Ducem, cui recens Pomerania quoque testa-

testamento morientis Miesciugi accesserat. At huic Henrici quidem hæreditatem ambigam faciebat Gryphina Lesci Nigri uxor, quæ in duos illos Palatinatus sibi à marito donatum, ut ferebat, jus Venceslao Bohemorum Principi sororis suæ filio transcripserat. Cessitque Cracovia Bohemo. Sendomiriam Locticus sibi armis vindicabat. Penes Premisllum tamen majoris Poloniae & Pomeraniae Dominum, inter tot æmulos, summi Principis autoritas mansit, cui mox & regia dignitas accessit. Omissa ea in Polonia fuerat ducentis & ultra annis. A temporibus scilicet Boleslai Audacis, ob quem Pontifex Regnum quoque ipsum execrationibus devinxerat. Post & hoc relicta subinde à dominantibus numerosa sobole, in tot principes divisum fuit, vix ut horum quisquam regio nomini esset sustinendo. In Premisllum hunc quia plures provinciae felici successione coierant, dignum sui judicarunt, qui diadema Regium gestaret. Quod ei Gnesnæ solenni ritu Iacobus Svvincka Archiepiscopus imposuit. Rex factus Premisllus cœperat curas eo nomine dignas agitare. Sed eas nimium præcox quasi Poloniae invidens fatum subita morte abruptit.

94 FLORI POLONICI
Septimo enim post susceptum regnum
mense, dum Bachanalium diebus apud
Rogosnum Marchiæ vicinum locum se-
curius agit, à manu emissariorum, quam
Brandenburgici Marchiones sorore Pre-
missi geniti sabornasse dicuntur, oppres-
sus periit.

C A P. XVI.

DE VLADISLAO
LOCTICO.

AB ANNO CIƆCCXCVI.
AD ANNUM CIƆCCC.

*Loctici in Silesiam expeditio. qua discordiis
atterebatur. Locticus degenerat. & re-
gno dejicitur.*

OCcifo Premisso omnium electus
suffragiis Vladislaus Locticus, non
tamen solenni ritu inauguratus est:
nec Regis, sed hæredis Poloniæ nomen
assumpsit. Incertum qua de causa, an fa-
tis rem ita velut adgubernantibus, ut fa-
cilis eripi indignius se gesturo nondum
plene datum imperium posset. Prima ejus
expeditio in Silesios fuit, favore in Bo-
hemum

hemum regni æmulum ipsi adversos. Quorum terram cum exercitu ingressus, longe lateque populatur. Id eo proclivius Loctico fuit, quod principes Silesiæ domesticis turbis districti, in commune non consultabant. Boleslaus enim Suidnicensium Dux in Conradum Glogoviensem bellum parabat, Henrici Vratislaviensis causa, quem Conradus fraude captum teterrimi carceris squallore primo ad iniquissimas conditiones, tandem ad mortem adegerat. Reversus ex Silesia Vladislaus otii ac voluptatum saginæ se dedit. Milites quoque rapinis assuetas manus ne à suis quidem abstinebant, principe non ad hæc tantum connivente, sed ob libidines privatas omnis jam publicæ rei incurioso. Tandem ita gravis Polonis esse cæpit, ut imperium tribus annis administratum ei abrogarent. Felicem hanc calamitatem Loctico fuisse eventus docuit: quippe qua velut stimulo admoto animus, qui inertia pene elanguerat, virtutis suæ admonitus est.

C A P. XVII.

DE VENCESLAO REGE

A B A N N. C I O C C C. A D

A N N. C I O C C C V.

*Venceslaus è Bohemia accitus Rex inaugurat. Locticum persequitur. Qui re-
dux moriente Venceslao restituitur.*

A Moto Loctico accitur in Poloniam Vencellaus Bohemorum Rex, cinctusq; Regio diademate munimentum suæ ut exoticæ dominationi petit à conjugio, ducta in uxorem Rixa Premisli Regis filia. Inde Locticum persequitur, adhuc tum in Polonia sed occulte & incertis latebris vagum, mox in Ungariam atque inde Romam profugum. Remoto æmulo ipse in Bohemiam abit, constitutis, penes quos rerum summa esset, præfectis. Venceslao absente Sendomiriensibus & Cracoviensibus animus incessit Russos toties Poloniam depulatos & recenti quoque injuriâ exosos ulciscendi. Pugnantibus quanquam sine Rege auspiciis fortunæ non defuit. Fuis enim prælio Russis, quibus Tartari quo-

quoque auxilio venerant, Lublinum, quo quinquaginta annis Poloni caruere, ereptum est.

Dum hæc in Polonia aguntur, Locticus in Vngaria apud Amedeum Palatinum agens, imminebat adhuc occasionibus regni recuperandi. Compertoque dominationem Bohemorum gravem esse Polonis, & Venceslaum filii causa in Vngaros moliri bellum, collecta manu Vngarorum & Amedei hospitis ope adiutus, in Poloniam venit, Pelciscam mox Visliciamque & quæ circumjecta loca sunt, occupat. Sed luctanti ita inter initiorum veluti rimas magnum post ostium aperuit secuta sub id tempus mors Vencellai. Nam fato Regis Bohemis quoque, qui passim civitates Poloniæ præsidio tenebant, cecidit animus: & capita urbium Cracovia ac Sendomiria Loctico facile cessere. Ibat tamen manu assertum patriû regnum Venceslaus junior è Bohemia non exiguam manum ducens ac si imperium detrectetur, bello certaturus. Sed ille dum Olomucii forte sub meridiem somno indulget, occiditur. Autor cædis in ambiguo est, quanquã fuere qui Alberti Imperatoris scelus suspectabant. Ex hoc tempore Bohemis externi Reges imperitarunt.

CAP. XVIII.

DE VLADISLALO
LOETICO.

AB ANNO CIO CCCV.

AD AN. CIOCCCXXXIII.

Loetico redditur regnum. Pomerania Marchionibus proditur. contra hos Cruciferi vocantur in auxilium. qui ex sociis mox hostes. Cracoviensium seditio. Silesia Bohemia innexa. De Cruciferis victoria. Autor Gentis Zamosciana.

MOrte utriusque Venceslai Loetico armorum pro recuperatione imperii necessitas remissa est; & diffugientibus passim Bohemorum praesidiis, sponte se illi subdidere Poloni. Soli Posnanienses & Califfienses memores vitiorum ejus, forteque etiam vindictam metuentes regnum dare ignominia accenso renuebant. Itaque Henricum Glogoviensium Ducem sibi adsciscunt, hoc pejus merentes de Loetico, quod sine illis coronari non posset. Quippe Gnesnae ditionis ipsorum urbe Regia diademata asservabantur; & in illis partibus

tibus erat Archiepiscopus. Locticus levi incurfione correptis adverfariorum agris, ad Pomeranos tendit, acceptoque ab omnibus facramento, Gedanenfibus Boguffam judicem, cæteris Premiflum & Cafimirum duces, Ziemomifli fratris filios præficit. Postquam inde abiiffet, cepit prodendæ Marchionibus Brandeburgicis Pomeraniæ confilium Petrus Cancellarius Pomeraniæ, Palatini Gedanenfis filius, homo factiofus & tum Loctico nefcio ob quam repulfam infenfior. Idem tum captus inter prima molimina, mox tamen deprecatione fratrum dimiffus, beneficii immemor ignominiam ulcifci ftatuit. Ejus ergo fratrumque ope accitis paulo post Marchionibus pleræque civitates Pomeraniæ traduntur, Gedanum quoque ipfum; fola arce relicta, quam Boguffa tutabatur. Hic urgente obfidium hofte ad Locticum magna celeritate contendit, & de ftatu rerum edocto fuadet Cruciferos vocare in auxilium. Annuente Principe, Boguffa reverfus Cruciferos in arcis dimidiæ regimen recipit, hac lege, ut unus anni defenfionem fuis impenfis tolerarent, hoc elapfo, quicquid porro infumeretur, Regi ferrent expenfum. Junctâ ita cum Cruciferis manu non

arx tantum Gedanensis defensa, sed urbs quoque recuperata est. Sed repulso hoste, insurgere paulatim Cruciferi, arcis universum regimen in se trahere cæperunt: frustra repugnante Bogussa, aut cæteris, quorum ut quisque potentior aut obstinatioer erat, carcere multabatur. Monti à Vladislao & præsentis in conventu apud Cujaviam habito injuriarum postulati, ingentem atque iniquam pecuniæ summam poscebant: quam abnente Vladislao ad vim bellumque apertum erupere. Distinebatur tum Vladislaus bello civili contra Henricum Glogoviensem: quod spem dabat Cruciferis occupandæ totius Pomeraniæ. Primo impetu adoriri oppidum Gedanense placuit, quod aliquandiu à Pomeranis defensum, tandem civium quorundam Theutonici generis opera proditum est. Inde Dersavia, cui Casimirus Loctici cognatus præsidebat, capta, & Suecium ingenio fitus & arte munitissimum Castellum longa obsidione expugnatum. Quod pleraque alia oppida secuta sunt.

II. Dum hæc apud Borussos aguntur Polonia major pertæsa dominationis Henrici & perpetuarum belli calamitatum metuens, Vladislao se dedidit, missusque,

fusque , id ut impediret , ab Henrico Bi-
 bersteinius à Samotulio Palatinide Pos-
 naniense profligatus est. Sed rara sine mali
 mixtura felicitas : plerumque lancis in-
 star , una parte attollitur , ut altera desidat.
 Sic Vladislao cum pars Poloniae fasces
 submisisset , altera cœpit rebellare. Cra-
 covienses enim cives Alberto advocato
 autore , Boleslao duci Opoliensium ur-
 bem suam subdiderant , arcemque in so-
 cietatem flatigii trahere certabant. Sed
 Boleslaus missis à Loctico legatis , &
 mox vi ingruente percussus propere ur-
 bem deseruit , comitantibus eum pleris-
 que qui seditioni classicum cecinerant.
 Victor ante quam adventaret , Locticus ,
 cum venit , sentire urbem voluit , quid
 peccasset. Profugorum bona in fiscum
 redacta sunt ; cæsi , qui è ducibus rebel-
 lionis remanserant , universæ civitati jura
 imminuta.

III. Cruciferorum interea ut po-
 tentia , ita potentiæ cupido gliscebant.
 Pomeraniam omnem tenebant , & ut
 jure tenere viderentur , primo Loctico ;
 hob abnuente , Marchionibus pecuniam
 offerunt. Qui ut vendere jure non po-
 terant , quod per injuriam nuper occu-
 parant , ita pretium libentes accepere

pro eo, quod jam ipsis vi erat extortum. Poloni vero irritati tot injuriis, antequam armis se vindicarent, suafu Episcoporum, quibus ablata Pomerania non modici proventus interciderant, Pontificis Romani iudicium implorant. A quo toto quadrienni labore vix tandem impetratum est, ut deligerentur, quorum arbitrio disceptaretur causa tam gravis. Ab iis secundum Polonos data lis est, iussique Cruciferi satisfacere, cum non parerent, sacro fulmine percussi sunt.

IV. Ea tempestate Duces Silesiorum haecenus liberos foederatosque Polonorum vitia sua & Iohannis Lucemburgici Bohemiae Regis artes alieno subegere regno. Cum enim ex Ducibus alii prodigerent sua, alii armis se invicem inceslerent, singulis suos casses aptans Iohannes; illos dato pretio, ditionibus suis exuebat, hos occultis stimulis in mutuum armabat perniciem. Dum tandem omnes luxu vel discordiis attritos sub Bohemorum imperium adegit. Idem Iohannes nescio quod sibi jus ob antecessorem Venceslaum in Polonos vendicans, vocatusque à Cruciferis in auxilium contra Loeticum, serio tandem Pome-

Pomeraniam recuperare molientem, Misoviam ingreditur. Ab eodem Cruciferi, ut jus suum in Pomeraniam magis etiam stabilirent, prece & pretio impetrant, ut illam provinciam ipsis donaret, jure scilicet in Polonorum ditiones Regio, quod Iohanni homines ridiculi, ut accipere possent, dabant.

V. Nec vero diu se intra Pomeraniam continuit Cruciferorum avaritia. Poloniae ipsius primum oras, mox viscera assiduis incursionibus tentabant. Cerre altero eorum impetu vix ullum Majoris Poloniae oppidum intactum mansit. Aderat cum exercitu Vladislaus, sed impar tanto hosti, & congregari aperte non ausus, casuum tantum opportuna speculabatur. Brevisque potius est voto. Militabat tum in castris hostium Szamotulius, profugus è patria, ob similitates cum Rege, atque imprimis ob praelatum sibi in praefectura Majoris Poloniae Casimirum filium Regis. Hic poenitentia & patriae amore mollitus, captato tempore, specie exploratoris, in castra Polonorum transgressus deprecatur Regem, simul hortans, praelii ut tentaret fortunam, suamque ad id operam promittens. Redux trepidatione

tione Polonorum falso memorata persuadet Cruciferianis, ut securè & sine metu agerent. Illi prædæ suæ incubantes, & quasi victo hoste læti, reditum parare ad deponenda spolia, partisque exercitum cœperant. Interim admovet Locticus exercitum, nebulæ beneficio usus, ut improvisior hostibus veniret, famamque sui anteiret. Illis tamen strepitu propinquantium admonitis, subitoque arma corripientibus, cum ad Radoviam venisset, sistit nonnihil suos, & ad hunc modum affatur: *Si quantam ore habituque præferunt hostes, tantam moribus ac factis ostenderent numinis curam: bellum, milites, aut nullum cum illis, aut omnino injustum gereremus. Nec enim intra sacra militia consistentes munia, violentam in nostra injicerent manum: & sua servantes improbe à nobis oppugnarentur. Sed nimirum male respondent illi instituti sui legibus, turpiterque ex propugnatoribus Christiana religionis, in magistros avaritia & immanitatis, in Cruces turbatoresque vicinorum principum degenerarunt. Alia eorum facinora ne memorem, in nos patriamque nostram qua illos insana impiaque habendi cupiditas armanit? Profugos olim.*

Et sedibus suis exutos cognati principes nostri in partem belli quidem, sed & terra simul sua vocarunt. Hic afflictæ prioris fortuna allevationem, hic nova hac, qua videtis, incrementa cepere. Expectanda nobis erat gratia; ibi vim inferunt, illi focos, in quibus nefarii scilicet aspides recaluerè, diripiunt, atque etiam, si liceat, ereptum nobis eunt. Pomeraniam jamdudum est, quod sibi usurpant, magna etiam Cujavia parti incubant: Et histamen adeo non satiatur illorum avaritia, ut velut irritata magis, in intima patrie nostra viscera ungues promittant. Verum modum his, quem sibi ponere nesciunt, ponet hodie, spero, numinis vindicta, & vestra, commilitiones, virtus. Quam jam pridem ablatarum prouinciæ injuria, male habiti ab illis agri subditi que nostri, profanata à sacris nempe militibus templa, ita acriter stimulant; ut vix difficilius jam fore videatur vincere hostem, quam fuit hætenus, in prælium vos ruentes tenere. Nec ullo sane degeneri metus ardorem vestrum inhibui; sed quia malis bonisque rebus meis edoctus scio, quantum possint in bello momenta temporum atque occasionum. Has profecto qui prudenti patientia speculari novit, securis

vincit, vel, si fortuna omnino recte etiam consultis repugnet, vincitur saltem serius atque excusatius. Sape parvis copiis magni exercitus iniquo vel loco vel tempore deprehensi debellantur. Sed nobis, milites, hodiernus dies tot offerens bene gerenda rei opportunitates, grande morarum omnium, quas tulistis hactenus, pretium ostendat. Huc usque numero adeo prevaluit hostis, ut & superare illum arduum foret, & superatis nobis temeritatis insuper expectanda esset nota. Nunc flos exercitus illorum ad subigenda Cujavia ulteriora missus est. Sic universos ante cum discrimine aggressuri, divisos jam absq; negotio proteremus. Sed ut multitudine etiamnum pares vel superiores sint, animis tamen nos non aquant: quos exigua mercede autoratos, cetera undique collecta & pradandi quam preliandi gnarior pares profecto afferre non potest nostris, quos pro patria dimicantes, praeter nobilitatem ingenitam, summa belli non aequitas tantum, sed necessitas acuit. Ac clamor illorum dissonus, quo omnia iam istic perstrepunt, nonne pavorem & festinatione se sua implicantem trepidationem arguit? scilicet cautionem nostram ignaviam forsam hactenus interpretati, quia non provocavimus, nunquam provocatu-

vos credidere: aut facialem, puto, expecta-
 runt, qui ad praelium paratos esse juberet.
 Discant age nunc exitio suo, non esse tum
 pugnandum, cum cupit hostis; & periisse
 rerum agendarum occasiones, cum utrin-
 que sciuntur. Caterum quos percussos ita
 anxiosque audimus; major mox, milites,
 occupabit dejicietque consternatio; cum
 Samoculium, nostratam olim Palatinum,
 illorum haecenus castra pravo consilio se-
 quutum, mutato animo in illos pro nobis
 arma stringere videbunt. Id quidem fa-
 cturum se recepit, nec, nisi penitus Polo-
 nus esse desit, enisurum dubito ut iras ci-
 viles in exitium hostibus versas, crimenaq;
 perfidia egregio decore expiatum nobis pa-
 triaq; probet. Sed & vos, commilitones, cer-
 tus sum, ita acturos, ut & civis resipiscens
 studium viso vestro pro patria pugnan-
 di ardore crescat; & opera ejus à nobis ad
 communicandam victoriae gloriam admissa,
 minime requisita ad obtinenda videatur.

Haec fato Duce, discussaque etiam in-
 terim nebula, initur praelium. Agunt rem
 fortiter Poloni, certantibus velut inter
 se quoque Loctico & militibus, illo, ne
 exemplum, vel vocis incentivum suis
 deesset, his, ut utrumque superfluum
 esset. Nec Cruciferianis virtus deerat,

donec Szamotulius terga eorum incessere cœpit, Tum respectantes & re subita attoniti remisere animos. Subvenientes quoque iis, quæ Brestiam pridie præmissæ erant, copiæ, in id tantum venere, ut victoriam Polonorum auferrent. Nam & acrius isti tanquam pro parto decore pugnabant, & illi pavore fugientium suorum auferebantur. Viginti millia tum Cruciferianorum feruntur periisse, ex Polonis quingenti tantum. Post prælium inter saucios vir quidam equestris ordinis Florianus Szari jacebat, effluentia abdomine ilia manu cohibens. Ejus cruciatum Rex forte præteriens cum comitibus miserabatur. Cum ille: acrior, ô Rex, inquit, dolor ejus est, qui in eodem pago malum vicinum habet, qualem ego expertus sum. Miratus est Rex hominis inter mortis discrimen ejusmodi cogitationibus vacantis responsum; sublatoque & arte chirurgorum curato pagum dedit, quem solus & absque vicino possideret. Stemma ejus, quod trium hastarum erat, inde Ielitorum, i. e. ilium nomen accepit, estque insigne Zamoscianæ familiæ, è qua magnum illud non Poloniae tantum, sed seculi decus Iohannes Zamoscius effulsit.

Cæterum ut Vladislao Regi victoria hæc gloriosa fuit : ita fructum ejus Bohemi ferme & Silesii intervertere ; bello majori Poloniae intentato necessitatem Regi Cruciferos omittendi, his respirandi moram facientes. Qui & dum in novum hostem movent Poloni, Brestiam & Gnievoviam impune abstulerunt. Paulo post pactus cum Cruciferis inducias Vladislauus, munitiones aliquot Bohemorum Silesiorumque cepit aut incendit. Inde reversus post brevissimi temporis morbum moritur, princeps corpore exiguus , magnus animo , comitate in suos, fortitudine in hostes egregius , à secunda fortuna pene deceptus , adversa pulchre tolerans semper, plerumque victor.

CAP.

DE CASIMIRO
MAGNO.

AB ANNO CIOCCCXXXVIII.

AD ANN. CIOCCCLXX.

Casimirus pacem inicit cum Cruciferis. successorem designat Carolum. Russos Polonia subdit. Leges instituit. Ius Magdeburgicum introducit. Ludovicum Vngarum post Carolum successorem nominat. Pater Plebeiorum dictus. Valachi dolo Polonos vincunt. pestis & fames per Poloniam. Casimirus cognatam Carolo IV. Imperatori locat. Hospites Regios consul Cracoviensis splendide excipit. Casimiri ex equo lapsus & mors.

VLadislao Loctico filius Casimirus succedit. Qui mitis ingenio; & quietis quam armorum appetentior pacē cum Cruciferis inicit, parum decoram nomini Polonico. Eam aspernati Proceres, & simul tamen bellorum pertæsi, Pontificem iterum in arbitrium male compositæ litis sollicitant. Ab hoc missi arbitri infessam à Crucigeris Pomerelliam,

liam, Cujaviam, Dobrinum, & reliqua Poloniæ propiora Polonis adjudicant, Cruciferis insuper prægrandem mulcam irrogantes. Sed hi nec decreta Pontificia, nec execrationes morati, occupata retinere.

Cæterum Casimirus ut vagus libidinum, ita prole orbus erat. Vnde mature successorem circumspicere cœpit. Placuitque eligenti Carolus Vngariæ rex sorore illius genitus, spretis cum indigenis principibus, tum Silesiis alieno jam imperio additis. Exin in Russiam expeditio suscipitur, sæpe jam olim victam à Polonis, nunquam ad constantem obsequii fidem subactam. Casimiri felicitati cessit, & tum primum in Provinciam redacta, æquo inde jure cum Polonis gaudet. Paulo post tentavit Poloniam Iohannes Bohemiæ Rex, qui abstracta Silesiæ ferocior atque avidior factus, unicum senectutis atque etiam mortis solatium habiturum se dixerat, si manu muros Cracoviæ attigisset. Sed is à Polonis fortiter repulsus aliquanto post in Gallia interiit. Post hæc Casimirus quanquam in luxuriam solutior, & segni in Crucigeros indulgentia nonnihil invisus, domi tamen conditis legibus, constitutis judiciis, & arcibus structis Reipublicæ multum pro-

profuit. Ab eo jus Teutonicum in Poloniam inductum, quod Magdeburgicum vocant. Condita item Cracoviana urbis ea pars, quæ hodieque Casimira accepto à conditore vocabulo appellatur.

II. Dum hæc in Polonia geruntur, interim in Vngaria Carolus haud pridem Casimiro successor nuncupatus, decedit. Ejus igitur in locum Ludovicus filius adoptatur. A quo Poloniæ ordines immunitatem tributorum atque onerum, quæ hæctenus principibus dependi consueverant, paciscuntur: præcipuo hoc plerumque, quod ex regnatricium familiarum interitu sperari potest, commodo: quod successores, ut regnum accipiant, leges prius accipere cogantur. Eodem anno lætæ multæ res Casimiro contigere. Primum enim Russiam perpacavit: pulsus, qui turbas isthic dare cœperant, Lithuanis, Duceque eorum Lubarto capto. Paulo post Masovia corpori Reipublicæ Poloniæ accessit, submitte se Regi ejusque posteris Ziemomislaonis legibus, quibus Vasalli, quos vocant, solent obstringi. Exciti tum denique Regis clementia Germani quamplurimi migravere in Poloniam, quorum posteritas etiamnum subjectos Carpatho monti colles (quos

(quos Podgorze vulgo vocamus) colit. Atque ab ista in Germanos aliosque vilioris fortis homines benignitate Casimirus patris Plebejorum vel rusticorum nomen accepit. Dignum sane quod alii Principes ambiant similiter, iis præcipue majestatis suæ præsidium commodando, quos paupertas, potentiorum injuriis facit opportunos.

III. Posthæc felicitatis Casimirianæ cursus improspero cum Valachis prælio aliquantum interpellatus est. Mortuo istorum Palatino Stephano, cum certantium de principatu filiorum uni auxiliarentur Poloni, miro ab adversa parte stratagemate circumventi sunt. Inciderant scilicet Valachi in Sylva, per quam eundum erat, ultra medium arborum plurimas. Hinc cum, subeuntibus Polonis, quæ in ora essent positæ, à doli structoribus impellerentur, aliæ mox post alias ruina proximarum provolutæ magnam partem exercitus obtriverunt. Reliqui seu faucii seu attoniti inopina clade capiebantur; paucissimi effugere. Ne sola hæc esset calamitas, immanis mox pestilentia per Poloniam sequuta est. Accessitque etiam annonæ sævitia. Quam tamen utcunque solatus est Casimirus, apertis hor-

114 FLORI POLONICI
horreis, quæ priorum annorum ubertas
quasi in futuros usus locupletissime in-
destruxerat. Frumentum petentibus, si ære
destituerentur, opera in muniendis arcibus
injungebatur. Ditiorum pecuniæ thesau-
rum regium augebant. Cujus opibus Ca-
simirus anno sequenti, nuptias cognatæ
sui splendidas instruxit. quam Bo-
guslao Pomeraniæ duce genitam Caro-
lus. IV. Imperator, paratio pontifice, in
matrimonium accipiebat. Adfuere nu-
ptiarum solennibus Ludovicus Vngaro-
rum, Sigismundus Danorum, item Pe-
trua Cypriorum Rex, cum principibus
aliis non paucis. Nihil ibi ad magnifi-
centiam vel luxum omissum. Sed regia
opulentia diu non sine admiratione exce-
pti hospites magis mox ad privati homi-
nis divitias stupuerunt. Gerebat Craco-
viæ Consulatum Veringus quidam, gen-
te Germanus, caritate apud Principem
præcipuus. Is cum precibus & gratia
apud hospites regios exambisset, ut domi
ipsius epulari vellent, parentes illos non
curatissimis tantum dapibus excipit, sed
muneribus etiam ingentibus prosequi-
tur: gestiente Casimiro, cujus gloriæ
militabat subditi sui opulentia, pace Do-
mini in tantum aucta. Casimirus vero
tantis

tantis jam amicitiiis firmatus, majore in dies & ambitu prensabatur à vicinis, & terrore suspiciebatur ab hostibus. Nam & Belzensium dux ante infestus semper Polonorum Principibus, supplex huic fieri sustinuit, quo dignitatem & ditionem retineret: & in Borussiam venienti Crucigeri cuncta venerantium officia exhibere. Sed illum paulo post inter fortunæ obsequia luxuriantem repentina nec ea simplex mors abstulit. Inter venandum enim dum incautius cervum insectatur, equo forte prolapso, solo affligitur casu ob corporis obesitatem lethali, cum æger præsertim gulæ plus, quam medicorum præceptis daret. Antequam extingueretur, condito testamento largiter multa Ecclesiis donavit: Princeps, si libidines excipias, in quas fuit effusior, domi magnus, foris fortuna quam virtute melior.

LUDOVICVS VNGARVS.

AB ANNO CIƆCCCLXX.

AD ANN. CIƆCCCLXXXII.

*Piaſti poſteris deficientibus Ludovicus Vn-
garus ſuccedit. non a quo Polonorum af-
fectu. Majores Poloni deficiunt. Mater
regia Polonia adminiſtrationem deſerit,
recipitque. Lithvani vincuntur; &
Ruſſi rebelles.*

IN Caſimiro defecit tandem illa Pia-
ſti progenies, quæ, tot ſeculis, ordine
vix unquam interrupto Poloniae cla-
vum rexit. Inde Regnum ad Ludovicum
Vngarum devenit, quem ſorore genitum
Caſimirus pridem ſucceſſorem ſibi deſti-
naverat. Erat in Vngaria Ludovicus, cum
nuncium de morte avunculi acciperet:
cunctabaturque etiam venire ad Polonos.
dubius de horum erga ſe animis, nec igna-
rus difficultatum, quibus duplicis illa re-
gni adminiſtratio foret obnoxia. Venit
tamen tandem, ab Vngaris præcipue ſuis
perſuaſus. Cum regni ſolennia accepiffet,
prima illi curarum fuit avunculo juſta
perſol-

persolvere. In quibus cum penitus voluntates Procerum introspexisset, cognovit, defleri defunctum ob id vehementius, quod sine mascula prole obiisset. Quod ille in diminutionem sui accipiens, simul veritus, ne aliqua filiarum Casimiri, studio populari accincta occasionem novis rebus præberet, projectas in Hungariam illas, nothas adeoque incapaces hæreditatis paternæ proclamari iussit. Paulo post ipse in Vngariam redit, relicta penes matrem Elizabetham Poloniæ administratione. Prole & ipse mascula carebat, filias habebat duas. Alteram Sigismundus Cæsaris filius duxerat. alteram sceptro Polonico destinabat. Quam ad rem ut consensum Nobilitatis impetraret, libertates ante concessas novo sacramento sancire atque etiam augere necesse habuit.

II. Composuisse ita sibi utcumque res suas videbatur Ludovicus, cum Majoris Poloniæ proceres quidam, externum dedignati Regem, Vladislaum Ducem Cujavensem ex Vladislai Loctici fratre oriundum, principem sibi constituunt. Is mente imbecillior & ditionibus suis præesse impotens, his perditis Divione in Burgundia, vitæ Monasticæ se dedicaverat. Inde reductus in Polo-

niam, cum nihil non tentasset pro dominatu, tandem nequicquam omnia experiuntibus fautoribus ejus, à Subinio aliisque Proceribus, qui pro Ludovico nitebantur, vincitur, missusque ad Regem ab illo Abbatia donatur. Qua spreta cum Divionem priscam otii sui sedem reverti vellet, in itinere morte præcoci intercipitur.

III. Mater interim Ludovici motuum Polonicorum, quibus par non erat, pertæsa, in Vngariam, atatem illic transigendi animo secesserat. Sed illa (ut facile redit humano animo etiam fastiditæ potentia cupido, qui magni esse affluere) mutato paulo post consilio ad relativam stationem remeavit. Reversam vero ut Proceres Poloni, ita varii mox hostiles motus exceperunt. Lithuani enim Duces quidam cum prædatore exercitu irruere, & intima Poloniae scrutari depeculatique magnam vim prædæ & hominum abduxerant. Inter Vngaros quoque & Polonos intestinae gliscebant offensiones, subinde etiam in apertos tumultus exardescentes. Sed hi tamen ut cunque auctoritate regia repressi sunt. In Lithuanos & qui se his contra Polonos junxerant, Belzenses, bellum decretum est. Venitque ipse

ipse ob eam rem ex Vngaria Ludovicus
 forti Vngarorū manu instructus. Quibus
 cum Polonici exercitus accessissent, fra-
 cti animo Lithuani pacem implorarunt.
 Nec Russi rebelles diu potentiam Regis
 sustinere. Chelma cum aliis vicinis op-
 pidis intra octavum diem se dedit.
 Quam post & Belzum sequutum est.

I V. Cæterum peragranti victoriis
 Russiam Ludovico arrisit terræ illius ge-
 nius, & feracissima frugum ubertas. Vn-
 de Vngariæ eam adjicere agitans, Vnga-
 ros ei præfectos imponit, & ut omnia ist-
 hic sibi obnoxia haberet, Archiepiscopa-
 tum Haliciæ (quam olim tenuerant
 Vngari) instituit. Qui postea Leopolin
 translatus penes eam urbem hodieque
 manet. Non effugit tum Ludovicus su-
 spicax Populi silentium, & voces quorun-
 dam liberiores ; quas asperavit Vladislaus
 Opoliensium Princeps, qui creatus à Re-
 ge Russiæ gubernator, Ducis Russorum
 titulum sumpserat. Eidem & Poloniæ
 administrationem detulit postea Ludovi-
 cus, cum, matre in Vngariam tandem
 serio reversa, licentia passim nullis coer-
 cita legibus valesceret, & ordines Lu-
 dovicum subinde ad se vocarent. Ve-
 rum missum, quem diximus vicarium
 Proce•

Proceres respuerunt: indictisque postea
 Budæ Comitibus, cura Reipublicæ tribus
 Senatoribus commissa est. Hic erant Za-
 viffa Cracoviensis Antistes, Dobeslaus
 Castellanus Cracoviensis Zaviffæ frater,
 Sendivojus Szubinius Califfiensis Palati-
 nus. Ipse Ludovicus, cum languidum se
 ætate & morbis insuper fatigari sentiret,
 Comitibus in Scepusio habitis, generum
 suum Sigismundum Marchionem Bran-
 deburgicum sibi successorem adsciscit.
 Nec multo post extinguitur. Vir benigni
 satis ingenii, atque in eruditos perlibera-
 lis, in primis astrologos. Inter cætera mo-
 rum hoc quoque habuit, quod identidem
 dissimulato habitu vicos & oppida perlu-
 strabat, inquirens in magistratum vitam,
 simul & suam, quo, si quid reprehende-
 rent judicare periti, corrigeret; sin pla-
 cuisset, fama sui frueretur.

CAP. XIII.

AB ANN. CIO CCCLXXXII.

AD AN. CIO CCCLXXXVI.

Sigismundus Marchio successione regni exclusus. Ziemovitus Masovius electus à Regina repudiatur. Iagello Lithuanus & Vilielmus Austriacus de sponsa certant.

DEstitutum iterum rectore regnum multorum mox Principum vota ac studia in se arrexit. Proximus ei videbatur Sigismundus Marchio, vivo etiamnum Ludovico successor destinatus. Sed is negato per fastum Polonis ad epulas suas aditu, & quod Demaratum majoris Poloniæ præfectum nobilitati invisum impensius foveret, odia plurimorum incurrerat. Hinc cœptum à Polonis deliberari, an darent imperium, quod habere jam ille sibi videbatur. Comitibus Radomsci indictis concluditur, ut Ludovici quidem filia haberetur ratio, sed cujus maritus nulli alii regno implicitus, solis Polonis imperaturus esset. qua sententia non obscure excludebatur. Sigismundus Vngarico quoque sceptro inhians. Illo

F

deinde

deinde nescio qua ex causa in Vngariam profecto, voluntates procerum quorundam in Ziemovitum Masoviae Ducem vertere, hac lege, ut Hedvigin alteram Ludovici filiam duceret. Nec cunctatus ille ad tam optabilem conditionem pro Rege se venditare coeptabat. Sed aspernata generum hunc Elizabetha Hedviggis mater, filiam mittere negabat in conjugii talis conditionem: quin pro filia manum ingentem mittit in Poloniam, qui conatus Ziemoviti retunderent. Victo illo cunctabatur tamen etiamnum Elizabetha mittere Hedvigin unice expetitam Polonis, varios jam illi maritos circumspicientibus. Tandem haec Sendivoi Szubinii industria facundiaque à matre exorata in Poloniam venit, comitata Demetrio Cardinali & Antistite Strigonienſe aliisque Vngarorum Primoribus, & paulo post à Bozenta Archiepiscopo Gnesnense diademate Regio evincitur. Multum delectabantur Poloni Reginae decentissimis moribus, quibus species quoque corporis multum gratiae addebat. Quo intentius vestigare coeperunt dignum tali puellae conjugem. Et pridem illi oculos adjecerat Vilielmus Austriacus, simul olim cum ipsa & quodammodo in spem talis con-

conjugii, in aula Ludovici (qui puellæ pater) educatus. Sed ille diu amicio rem virginem, quam Polonos expertus est. Et denique spem ipsius, qua adhuc se sustentaverat, Jagello Lithuanix Princeps omnem intervertit. Petebat hic Hedvigini in matrimonium, se & Lithvaniam ad Christiana sacra, & hanc simul ad societatem Reipublicæ Polonicæ offerens. Nec displicebat Polonis tali cum fortuna regni sui proci, sed expectabatur adhuc matris Reginae consensus. Quem cum impetrassent, expugnabant suasionibus Hedvigis quoque animum, pertinacius Austriaco hærentem. Qui amore vecors & puellaris benevolentix fiducia Cracoviam venerat. Sed arce prohibitus, cum adversos Polonorum animos cognovisset, quibus & Hedvigis tandem affectum suum gratificatura videbatur, salutata in cœnobio Franciscano puella, voti irritus abiit. Adeo scilicet quicquid etiam contra niterentur humana destinata, impediri non poterat divini voluntas consilii, quod in his Hedvigis nuptiis aliud novum Lithuanix cum Polonia conjugium moliebatur.

LIBER III.

CAP. I.

VLADISLAVS IAGELLO.

AB ANNO MDCCCLXXXVI.

AD AN. MDCCCXXXIV.

Iagello Baptismum & coronam suscipit. Lithuanos ad Christianismum convertit. Ejus cum conjugē dissidium. cum Vitoldo & Skirgellone fratribus. Academia Cracoviensis instituitur. Bellum cum Cruciferis. de iis victoria insignis. Borussicarum urbium mutata subinde dominatio. Bohemicum regnum Iagello repudiat. Vitoldo ferme Polonicum cedit, & Suidrigelloni Lithuania facilitate haud cordata. pacatis Cruciferis Rex moritur.

VENIENS in Poloniam Iagello primo omnium Gentilismum ejurat, & cum nova religione novum Vladislai nomen suscipit. Inde celebratis cum Hedvige

vvige nuptiarum solennibus, regio diademate à Bozenta Antistite consecratur. Mox compositis rebus per Poloniam, majorem inprimis, quæ procerum quorundam culpa tum discors agebat, in Lithuaniam proficiscitur: ibique sacerdotis magis quam Principis munere functus Lithuanos suos gentili adhuc impietate imbutos ad sacra meliora manu ducit, ipse (cum adducti è Polonia Episcopi linguæ rudes essent) prima fidei rudimenta illis præiens. Sic per annum repurgata ab Ethnica superstitione illa regio est. Si quæ supererant emendanda Episcoporum ibi manentium industriæ relinquebantur. Abiens inde fratrem Skirgellonem summæ rerum in Lithuania præficit. quæ res Vitoldum patruelem gravi æmulatione accendit, quærentemque ubi odium suum tutius atque efficacius effunderet, primum in Masoviam ad cognatos, mox in Prusiam ad Cruciferos egit. Eo intellecto rex Nicolaum Moscorovium Regni Pro-cancellarium cum manu militari in Lithuaniam mittit, componendæ, si posset, cognatorum discordiæ, sin minus, pro securitate saltem Reipublicæ excubiturum. Interim Regi ipsi domesticum

cum conjugē suā natum dissidium est, illudque tam acre, ut in divortium pene eruperit. Ei fomitem dedere quidam pudicitiae Reginae obrectatores, probrosam illi cum Vilhelmo Austriaco, proco olim suo consuetudinem obiectantes. Sed innocentiam Reginae ipsa juramento primum, mox delator publica ac solenni mendacii professione vindicavit. Quod poenae genus apud Polonos hodieque inter probrosissima habetur.

¶ I. His domi compositis Rex in Vitoldum vertit, Cruciferorum fiducia aperte jam hostilia molientem. Is Grodni obsessus clam aliqua effugerat, & variis subinde cladibus ope Teutonica Lithuanos afficiebat. Donec illum Rex reconciliaret sibi, & Lithuanis denique praefectum imponeret. Motus loco Skirgello, non mitius amissa dignitate, quam nuper Vitoldus non impetrata infremuit. Ejusque itidem odii Cruciferi ad Lithuaniae perniciem usi, hanc infesta denovo manu invadunt. Deliberantem de fumenda in illos vindicta Regem multa attinere. Inprimis Poloni ipsi haud temere laceffendam rati gentem, magnam Germaniae partem secum in arma tracturam.

Eturam. Rex quoque ipse cum Duce Opoliensium prius experiendum sibi arbitrabatur, pridem multarum in Polonos injuriarum reo. Sed cum hoc, oppidis quibusdam captis, in gratiam mox rediit. Secuta paulo post Reginae mors domestico eoque gravissimo vulnere Regem perculit. Præclara fuit hæc virtute fœmina, dum viveret, sed moriens quoque auxit gloriam. Multa in pauperum usus legavit, plurima in Academiam, quam à Casimiro inchoatam absolvi inter ultima vota habuit. Rei dignitas & conjugis morientis desiderium moverunt regem, ne omitteret piissimam curam aut differret. Duas ergo in Musarum sedem domos Cracoviæ extruit, & Praga varios evocat Doctores, qui luventutem bonis artibus erudirent.

Togatis autem his curis intento non desinebant alibi ferrum ostentare Cruciferi. Quos tamen Rex insita lenitate adhuc etiam tulit, sæpeque ab illis ad colloquium invitatus falsa sibi specie pacis illudi passus est. Tandem cum Samogitiam olim ereptam Lithuanis & vix demum per Vitoldum recuperatam contumacius repeterent, ac legatis Regis superbe appellatis, Dobrinensem vici-

nasque terras lacefferent, bellum in illos decernitur. Nequicquam ad amicam compositionem offerente se Bohemorum Rege, aut ad eam invitato Vngaro: quorum ille stolidus iudicio, & affectu palam iniquus in Polonos: hic accepta a Cruciferis pecunia Vladislai amicum se simulans, per occulta & magis fida inclinabat in corruptores.

III. Nullum in bellum haectenus consideratius aut mole majori descenderant Poloni. Primum missis in omnes partes regiis literis (quæ quod resti obligatæ circumferrentur, restium nomen etiamnum retinent) velut communi classico cuncta nobilitas convocabatur. Domi curam rerum Antistiti Gnesnensi Rex committebat, belli regimen cum Zindramo Mascovicio Enifero Craeoviensi partiebatur. Ingresso dein castra Vladislao primo omnium disciplinæ militaris instauratio curæ fuit. Merito sane, & ad maximorum Imperatorum exemplum. qui nunquam felicem bellorum speravere exitum, nisi inde fecissent initium. Scilicet quod in corpore anima, in navi clavus, id in militia disciplina. est: vinculum quo & intra obsequii fines continetur militum ferocia, & magnæ exer-

exercituum moles ad subita necessitatum dexterrime circumaguntur. Sed tunc, dum in prædatores ultor gladius stringeretur, comprehensi inter alios duo Lithuani sunt, qui sacramenti, ut vocant, ædiculam abstulerant. Illi patrio ritu crucem sibi erigere iussi & suis se manibus suspendere, parvere alacres, & quasi sævius aliquid à principe expectarent, & mors talis beneficium esset, moras suas mutuo castigantes. Ante prælium Rex humi stratus in preces se effudit, quibus & innocentiam suam testabatur, & pervicaciam hostium, pacis omnes conditiones aspernantem. Exir dato Lithuanis, qui Vitoldo parebant, dextro cornu, Polonis sinistro, canere signa cœpere. Concurritur utrinque magna vi, ambigua ferè per horam fortunâ, donec dextrum Poloniae aciei cornu laborare cœpit, in quo Lithuani cum Russis Tartarisque erant. Hi primo cedentes, telis tamen subinde fatigabant insequutos, mox penitus effusi in fugam, magnam hostium partem abstrahunt à reliquo exercitu. Soli Smolenscii dextro cornu se adjungebant, quod Poloni fortunâ sociorum nihil territi strenuè tuebantur. Venerat au-

tem. forte in hostium manus signum. quod Martinus Vrocimovicius Aquilifer Cracoviensis gestabat. Id ut recuperarent connisi Poloni omnem aciei fortunam convertunt. Inclinare hostes ceepere, moxque acrius instante Polonorum exercitu in fugam aguntur cædunturque. Nec sistere labantem aciem poterant, qui Lithuanos insequuti, fessi & sine ordine redibant. Ita illo die Poloni magna & memorabili victoria potiti sunt. Centum & quadraginta millia à Cruciferis in aciem deducta, & ex iis quinquaginta desiderata perhibent idonei authores.

I V. Victoriâ sequuta est præcipuarum Borussiarum urbium deditio. Debellatumque forte tum fuerat, ni una arx Mariæburgensis ingenii situs & arte firmior victoribus se opposuisset. Cujus præsens Plavenius ad Regem admissus meditata oratione veniam Cruciferorum nomine petit, Borussia ut Magistris suis relinquatur, quam à Barbaris suo sanguine vindicassent, orans. Cum nihil profecisset, indignabundus redit ad suos, eosdemque ad constantiam hortatur. Atque interim Livonum quoque Magister advenerat, sociis suis, si vi nequiret,
dolo

dolo opitulaturus. Vitoldo per secretum colloquium Samogitiam ostentat hæreditario jure possidendam, si regias partes deseruisset. Mox permissu Regis in arcem admissus memorata Vitoldi defectione obsessos animat. Tum senex etiam quidam Sacerdos imparem se ferendis obsidii ærumnis caussatus, arce egreditur, clam inter supellectilem triginta aureorum millia secum efferens, quibus passim novus miles conscriptus est. Accedebat rumor venire Sigismundum Cæsarem Cruciferis auxilio, & jam finibus Poloniae imminere. Movere hæc regem, ut soluta obsidione relictoque in Borussia cum aliqua manu Andrea Brochocio reditum pararet, multum reluctans sed frustra plerisque Procerum atque imprimis Nicolao Tramba Procancellario. Datus sic Cruciferis locus est respirandi, qui nec defuere sibi, collectisque undique viribus recuperare sua annitebantur. Nec, licet etiam post magnam illam cladem semel iterumque infelicius pugnassent, fracti sunt. Gedanum denique & mox Thoronium, sensimque reliquas urbes ceperunt.

Nec vanæ fuerunt Cæsaris minæ paulo ante memoratæ. Misit enim Scibo-

rium Transylvaniae principem, qui submontanam Poloniae oram invasit. Conventu ergo cum Cruciferis habito Rex in inducias primum, mox & in perpetuae pacis foedus consensit, factum ea lege, ut quisque habita antiquitus retineret, Samogithiam Vitoldus & Rex dum viverent, Dobrinum Poloniae reges perpetuo possiderent. Paulo post etiam Sigismundus Caesar, accurante Zavissio Nigro in utraque aula gratioso, Vladislao reconciliatus, insuper ab hoc octuaginta milia florenorum Pragensium mutuo accipit, datis in pignus Scepusii urbibus, quae hodieque Polonis subsunt

V. Verum pax cum Cruciferis non diu rata mansit. Hi enim conjecto in carcerem Plavenio, quasi Polonis plusculum dedito, & regis nescio quas in se machinationes caussati, expilationibus mox mercatorum, praedisque per Dobrinensem terram actis, necessitatem fecere regi arma in ipsos resumendi. Cum bellum aliquandiu tractum verius quam gestum esset, persuasit Regi Pontificis legatus, ut causam cum Cruciferis suam Concilio, quod tum Constantiae, sectae Hussiticae causa habebatur, disceptandam submitteret. Paruit Rex, veneruntque ad
com-

componendum negotium à Pontifice legati. Sed ii iniquo in Polonos iudicio suspicionem incurrere acceptæ à Cruciferis pecuniæ. Æquiora pollicebatur vocatus ad arbitrium ejusdem caussæ Sigismundus Cæsar. At ne is quidem controversiam finire potuit. inducias tamen duum annorum Polonis subinde adhuc ad arma provocantibus persuasit. Sub idem tempus magnum aliquid Vladislao fortuna videbatur parare. Bohemi enim ob religionem Sigismundo Cæsari discordes, regnum nostro oblatum ibant. Ambiguo primum responso dimissos, cum redirent, officii in Dominum suum Rex admonuit, negans insuper, cordi sibi esse offendere Cæsarem, ut hæreticis imperaret.

VI. Vix à bellis Borussicis aliquantulum requieverat Rex, cum novis illum molitionibus, primum patruelis, mox frater fatigare cœpere. Vitoldum patruelem super insitam animo ambitionem Cæsar regium illi diadema pollicitus in Regem stimulabat. Nec Cruciferi deerant impellere dubitantem, opemque promittere. Et ex Polonis quoque pauci consiliis Vitoldi primum reclamavere, mox publica auctoritate missi sunt

sunt, qui regnum illi deferrent. Gravissimis negotiis semper à Rege, adhibitus Vitoldus, & ipse magnus omnium quæ ageret, callidusque ostentator, munificus simul in Proceres, magnam animis ple-
rorumque reverentiam sui injecerat. Ita data Vitoldo à Rege ætate decrepito au-
thoritas suam Regi destruebat, notabili Principibus documento: Neminem ut eo loci evehant, unde, qui evehitur, despiciere evehenti fastigium possit. Sed Rex porro tam mitis facilisque fuit, ut sceptrum Vitoldo deferri non abnueret. Nec ulla jam mora erat nisi in Vitoldo, qui seu fato prohibitus, seu aperti facinoris invidiam metuens, non decorum modestiæ suæ fore respondit, Regem patruelem solio deturbare. Dimissis ita legatis nihilo tamen pacatius egit, plane ut composito ad speciem pudore, magis suppressa, quam penitus edomita in illo ambitio videretur. Nam non multo post, quasi pœnitens prioris modestiæ promptit male sopitum desiderium, Regique in Lithuaniam blanditiis evocato persuadere conatus est, ut regni honorem sibi permetteret. Sed Rex interim stabilito sibi per data privilegia plurima regno, id quoque impetraverat, ut filiorum alter patri successor de-

stinaretur. Et tum in Lithuaniam cum Rege iverat, curantibus Polonis, Proceres quidam, & inter alios Sbigneus Olesnicius Cracoviensis Praesul, praecipuus semper consiliorum Vitoldi impuglator. Hi facilitatem Regis custodivere, nimis alioqui fraudi alienae opportunam. Sed & brevi insequuta Vitoldi mors omnia ambitionis consilia abruptit.

VI. Defuncto Vitoldo, Lithuaniam Suidrigello frater Regis sibi vendicabat. Nec contentus hac, Podoliam quoque sibi voluit adjungi, potitusque erat voti à fratre nimium suis dedito, tumque etiam libertatis experte negandi. Capto enim similis in Lithuania detinebatur. Moniti ea de re à comitibus Regiis Poloni, habitis Comitibus, per legatos Suidrigellonem hortantur, ut Podoliam redderet, & Lithuaniam etiam prius peteret, quam occuparet. Ferox ille ad haec, missumque post alterum legatum, fas gentium non moratus, violat. Mox & cum bellum imminere sibi à Polonis sentiret, quo par esset tanto hosti, Cruciferorum se foedere accingit. Vbi ad vim ventum est, fusus profligatusque aliquoties est, nec adhuc tamen remittebat spiritus, donec tandem Lithuanis quoque crudelitae factus

136 FLORI POLONICI
factus inuisus, principatu dejicitur, surrogato in ejus locum Sigismundo Vitoldi fratre; qui beneficio hoc Regi ac Reipublicæ innexus facile in leges ab illis præscriptas consensit. Omnia pro recuperando dominatu tentabat Suidrigello, sed frustra; excubantibus pro Sigismundo Polonis, ut beneficium suum tuerentur. Cum Cruciferis dein post leves utrinque habitas velitationes induciæ in annos duodecim pactæ sunt. Composito ita regno, correptus febre Vladislaus moritur cum XLVIII. annos regnasset. Princeps mitissimi ingenii & liberalitatis pene profusæ, religionis vero studio ita ardens, ut adolescentiæ gentili impietate transactæ errores tanto majori post pietate videatur expiasse,

C A P. II.

V L A D I S L A V S III.

A B A N N. CIOCCCCXXXIV.

A D A N N. CIOCCCCXLV.

*Vladislai patre moriente pueritia ut impar
regno à multis rejecta, à potioribus ad
regnum*

regnum consecratur. Illius fratrem Bohemi Regem eligunt, sed frustra. Tatarorum incurfio. Vlodeci constantia in dolore vulneris. Vladislaus ab Vngaris Rex creatur. cum Turcis pugna felices. & mox inducia. quas Vladislaus rumpens, pœnas sua & Christianorum strage luit.

Fatis concedente Vladislao major natu filius, patri cognominis, nonum vix annum excefferat. Nec dubitavere tamen majoris Poloniæ ordines puero regnum decernere. Cæteros seu ætas Vladislai, seu quod alteri his insciis Regem creaverant, æmulatio ipsa stimulat, ut contradicerent acrius. Sed hi rationibus tandem & numero victi conquivisse videbantur, resque in eo erat, ut diadema Vladislao imponeretur, cum denuo in Comitibus ipsis coorti cœptæ Regis inaugurationi intercedere cœperunt. Orto deinde dissidio regni Marefchalcus Iohannes Olesnicius finem imposuit, iussis qui pro Vladislao nitebantur, ad dextram concedere, reliquis ad sinistram. Dextram elegere plerique etiam ex turbidis: cæteri sociorum discessione desolati vel sponte cedebant,
vel

vel paucitate sua contemnebantur. Ita Regia quidem insignia Vladislao tum delata, juramenti tamen ætatis teneritudini gratia facta est: spondentibus Sophia matre & procerum nonnullis, juraturum, simul ut per ætatem capessendo Imperio foret idoneus. Nam tum quidem species nomenque Principatus penes Vladislaum, vis apud Satrapas erat, qui singuli singulis Palatinatibus præfecti, provisorum nomine, publica Regni negotia tractabant. Sed hæc dignitas adultiore paulo Rege exolevit, contumacibus Polonis ad imperia eorum, quos nil superiores cæteris fors nascendi fecisset.

II. Primo omnium auspiciis Vladislai adhuc adolescentis sedata lis est, quæ inter sacerdotes & Ordinem equestrem diu agitata tum vehementius exarserat. Inde publicæ etiam securitati consultum, pacto fœdere cum Cruciferis, perpetuò adhuc hæctenus Poloniæ infestis.

His pacatis, bello prope alii Regem Bohemi involvere. Qui mortuo Sigismundo Rege suo in partes secesserant, aliis Casimirum Vladislai nostri fratrem, aliis Albertum Austriacum, quem generum & successorem sibi ut in Imperio,
 sic

fic in Bohemico Vngaricoque Regno Sigismundus voluerat, in Regem petentibus. Persuasere è Polonis quidam Casimiro, ut oblatum regnum acceptaret; ibantque assertum illud Sendivoius Ostrorogius, & Iohannes Tencinius ille Posnaniensis, hic Sendomiriensis Palatini. Sed Albertus; Praga celeriter occupata, conatus æmuli sui prævertendo intervertit.

Sub idem tempus cum Tartaris quoque infeliciter pugnatum est. Qui Podoliam ingressi nobilitatem ad arma concitam, & loco iniquo deprehensam magna strage cæciderunt, duce ipso Bucacio interfecto. Inter cæsos jacuisse tum fertur Iohannes Vlodecus vulnere invalidus, vivens tamen & tam inexpugnabili ad doloris sensum constantia, ut barbarus saucio digitum cum annulo auferret, vivere tamen ipsum non sentiret.

III. Negaverat fratri Regis Bohemiam fortuna. Eadem in Regem ipsum tanto liberalior Vngarico eum sceptro auxit. Orbem hoc erat rectore post mortem Alberti Imperatoris, terre baturque circumsonantibus undique Turcarum armis. Sed qui regnum illud Vladislao de-

laturum

latum ibant, non illico ut speraverant, promptum hunc repperere. Vnius clavi tractatione didicerat jam, quam arduum foret binos regendi onus. Nec ignorabat instare Turcam Vngaris, simulque cum purpura sagum induendum fore. Versanti hæc secum affertur, Elizabetham Reginam posthumum ex Alberto peperisse. Hoc magis cunctabatur. Tandem post longas deliberationes legatorum precibus evictus itineri se accingit, ingressusque magno ac splendido comitatu Vngariam, Budam occupat. Interim vero alibi Ladislaum (hoc enim nomen posthumo illi inditum) ambitiosa pro filio quadrimestri mater regio insigni curaverat redimiri. Quod audiens Vladislaus gravi sermone Vngaros alloquitur, invitis se ac discordibus imperaturum negans, nec videri velle alii præripuisse Regnum, cui in universum excusari maluerit. Iubet illos consulere sibi, se paratum redire ad suos. Magis etiam accendit hæc Regis moderatio studia procerum, qui vocandi ejus auctores fuerant. Itaque demonstrata innocentia sua, cui scæmineus ambitus fraudi esse non debeat, persuadent Vladislao, ut detractum de calvaria S. Stephani dia-

ni diadema (quia alterum Regina præripuerat) imponi sibi pateretur. Lætis ut ferme fit , ad nova imperia Vngaris , Rex ipse nunquam secure egit , superstite æmula Elizabetha , cum qua magna Vngariæ pars in ipsum conspiraverat. Nec ab armis temperatum est , abutente illa arcium quarundam præsidio ad lacessendum Regem : hoc , Hunniade ministro , & accitis è Polonia auxiliis aliquoties se non sine clade adversæ partis vindicante. Sed tandem , interponente se legato Pontificis Iuliano , pax inter illos coitura videbatur , nisi subsequuta Elizabethæ mors continuandum negotium reliquisset iis , qui Ladislai amorem præferentes , alendo dissidio suum negotium agebant.

I V. Interim Amurates etiam Turcarum Imperator Vngarorum usus discordiis , Belogradum premere obsidione cœperat. Nec mitigatus legatione regis tributum insuper imperare Vngaris audebat. Ita decretum in Turcas bellum. Ad quod Poloni quoque manus suas obtulerunt. Primum prælium ad Moravam flumen commissum est. In quo Turcæ ab Hunniade intempesta nocte oppressi profligatique ad triginta hominum

minum millia feruntur desiderasse. Paulo post ad Macedoniae fines cum Carambejo Asiae praefecto congressus, Rex, ipsum Carambejum cepit, exercitumque ejus in montes compulit. Regi haec victoria tanto gloriosior fuit, quod non citra proprium ipsi sanguinem constiterat. Distulit sine mora per orbem Christianum victorias istas fama; & mox undique confluebant à principibus, ipsoque etiam Constantinopolitano Imperatore, Iohanne Palaeologo & Pontifice legati, qui fortunam Vladislao gratulati ad similia eundem adhortarentur.

At sincerissime omnium Poloni Regis sui Triumphis lætabantur, missisque legatis, qui gaudium testarentur, simul orabant, ut parceret impostero se Remque publicam in casum dare: meminissetque tandem revisere aliquando Poloniam, male jampridem desiderium ipsius ferentem. Inter tot festas gratulantium voces venere etiam ab Amurathe Oratores, specie Carambeji redimendi, revera pacem petitori. Perterruerant enim Tyrannum concurrentium ad arma passim Christianorum Principum minæ. Sed tum tamen in pacem perpetuam conveniri non potuit. Induciæ de-
cem

cem annorum pactæ sunt.

V. Solutus Europæorum Principum metu Amurathes potentiam omnem suam in Carmanos, populum Asiaticum verterat. Qua occasione erecti Veneti, Imperatorque ipse Constantinopolitanus, missis nunciis ad resumendum in Turcæ bellum Vladislaum hortantur. Aderat & à Pontifice legatus, qui religione datæ Amurathi fidei cunctantem solveret. Non diu tantis persuasionibus repugnavit Vladislaus, juvenili adhuc impetu calens, nec fortunæ mores edoctus, quæ adulatrix sæpius quam vere amica spe magnarum rerum illectos mortales in exitium subinde præcipitat.

Contractis igitur undique, quos habebat, vel colligere raptim poterat, exercitibus medio Septembri, Segedino movet Danubiumque traiecit. Nicopolin Bulgariæ metropolim ingresso Dracula Palatinus Moldaviæ Transalpinæ occurrit, annisusque regem à proposito demovere, cum obstinatum sentiret, IV. millia militum offert, Duce filio suo gloriæ Regis militatura. Interim Amurathen quoque instantis ab Ungaris belli fama ex Asia revocaverat, octoginta

ginta millium exercitu, teste Iovio, instructum: ventumque erat utrinque ad Varnam oppidum, obscurum tum, hodie clade regis simul & sua nominatissimum. Ibi Hunniades, Rege ex ulcere cruris laborante, aciem instruit: datumque dextrum cornu Transalpinis, Iuliano Pontificis legato, & Bobricio Polono equiti, viro fortissimo, & recentium facinore claro, quod paulo ante Petressi oppidi hostilis muros primus ascenderat. Sinistrum ipse sibi Hunniades sumpsit, Rege cum suis medium aciei occupante. Progressi sic ad II. milia passuum Regii hostem per tres horas præstolantur. Interim mora torpescere animi cœperant, & coorta etiam forte tempestate signa turbine atque imbre raptari: Cum veniens tandem hostis in dextrum cornu Regii exercitus invehitur. Nec id diu restitit, equis ad aspectum odoremque Camelorum territis, & mox fugam stragemque late spargentibus. Felicius partes suas Rex & Hunniades tuebantur, repulsoque hinc hoste, cum ad sublevandos alibi suos procurrissent, ibi quoque simili fortuna utebantur. Iamque fusus erat omnis pene Turcarum equitatus. Ianizeri supererant, robur

bur hostilis exercitûs, quibus & Amurathis ipsius præsentia animum addebat. In hos incautiùs invectus Vladislaus fortunam priorum successuum omnem corrupit. Quippe repente illic flos victoris exercitûs velut voragine absumptus periit. Ipse Vladislaus circumventus undique ab hostibus & mox equo suffosso delapsus, priusquam occumberet, magnam circa se stragem edidit, idem ut vitæ prodigus, ita mortis suæ vindex. Tali exitu perpetratum est prælium toto orbe decantatissimum, & tum cæforum utrinque numero (nam Regiorum ad IX. Turcarum XXX. millia cecidisse feruntur) tum principis laudatissimi cæde luctuosum. Ad quam ut Christianus olim orbis ingemuit, ita moveri hodieque Principes debent, ut servare fidem meminert, cuicumque data fuerit, etiam infideli.

C A P. III.

CASIMIRVS TERTIVS.

Casimirus Regnum recusat. Lithuani turbidi. Prussi se dedunt. Cum Cruciferis prælium adversum. bellum cum iisdem continuatum, libertas Rithuanii incensendo

cenfendo Rege. Pax cum Cruciferis. Nuncii nobilitatis instituti, qui quafi Tribuni. Bohemorum turba ob religionem & fuccefforem regni. Cum Matthia Vngaria Rege bellum. Cruciferorum conatus fopiti. bellum inter filios Cafimiri de regno Vngarico.

A Pud Polonos dubia de morte Regis fama eligendi fuccefforis con-tilia aliquandiu fufpedit. Seb ubi Vngaros alium fibi regem creaffe intellexerant, fruftra fe quoque Vladiflaum opperiri credidère. Itaque fratri hujus Cafimiro, Lithuanix tum Duci regnum deferunt. At is pertinaci faftidio atque arroganti quadam modeftiâ oblatum honorem diu refpuit. Dum tandem verfis in Boleslaum Mafovium Procerum ftudiis, æmulatione ad pœnitentiam motus imputari fibi paffus eft regnum, quod nuper fpreverat. Ac quas alias recufandi cauffas habuerit, in ambiguo eft; à Lithuanis inprimis retentum effe opinio fuit, & fatis poftea odia horum oftendère, poftquam fceptrum ille fufceperat, in apertum producta. Invitati aliquoties ad Comitiam, vel negarunt venire, metum infidiarum caufati; vel leges
attu-

attulere minus honoras Polonis. Corrigi fœdera volebant olim sub Iagellone pacta; Podoliam præterea & Voliniam requirebant, tanquam membra antiqua sui principatûs. Faciebat audaces occulta in illos Regis inclinatio: quæ contra apud Polonos isti non parum invidiæ conflabat: adeò ut aliquandiu velut in partibus essent, Rex & Respublica. Donec tandem deposito à Rege jurejurando, quod multoties hætenus à Polonis flagitatum distulerat, placata nobilitas, quæ plura alia desideraverat, publicæ concordiæ remisit.

II. Conciliatis utcunque suorum animis novo se mox fœdere Casimirus succinxit, ductâ in uxorem Alberti Imperatoris filia Elizabethâ. Ac vix dum nuptiarum solennia peregerat, cum Prutenorum legati adveniunt opem orantes adversus Cruciferos, quorum pleræque urbes jugum excusserant. Nec cunctatus diu Rex in fidem recipere Populum antiquitus subjectum Poloniæ, postquam secessisset, nullis hætenus armis ad obedientiam flexum. Missus igitur Regni Cancellarius Iohannes Conjecpolius cum aliis nonnullis, qui juramentum ab iis acciperent. Quod & veniente paulo

G 2

post

post in Prussiam Rege ipso iteratum. Vbi vicissim illis Rex multa ad libertatem stipulatus est. E quibus hæc præcipua: ut pars regni essent, liberos ad honores aditûs haberent, suo jure Culmensi seu quocunque alio vellent, uterentur, à teloniis portoriisque immunes, nulli præfecto nisi indigenæ parituri. Privatim etiam Gedanensibus septingentarum, quas vocant, marcarum census remissus est, addictumque iisdem pro bis mille aureis, quicquid emolumenti rediret ex moletrinis urbanis, ex vicinioribus item agris, qui quod Vistulâ interluuntur inundanturque subinde, Insulæ minoris nomen accepere. Imperatum vicissim, quotannis ut Regem advenientem omnemque comitatum Regium per quadriduum suo sumptu exciperent, pro arce, quam diruissent, Palatium Regi granariumque intra urbem exstruerent.

Interim autem Cruciferi Bohemiæ regem, mox & Pontificem Imperatoremque permoverant, ut mitterent legatos, qui repetundarum Polonos agerent. Sed hi cum in Poloniam venissent, lentas istic ad postulata sua repperere aures. Nec desistebat Rex missa in Prussiam

fiam militum manu Mariæburgum ac Stumam oppugnare, perseverantes tum usque in obsequio Cruciferorum urbes. Atque hi quoque satagentes rerum suarum, non spernendum jam per Germaniam Bohemiamque contraxerant exercitum, & catervatim subinde Choiniciâ oppido effusi, laceſſebant Polonos. Movit in illos jam serio magis Casimirus, præmissis eodem Nicolao Sarleio Inovladislavienti Palatino. Mox & intellectâ hostium multitudine prævalidâ, ne impar omnino esset exercitus regius, copiarum quædam è Majori Polonia subito in auxilium evocatae sunt. Rudes illæ magnam partem belli, præferoces tamen & depeculandis sociis inprimis licentiosæ. Has tales cum Rex in aciem duxisset, improsperè pugnavit. Nam & castra ab hoste occupata, & ex Proceribus plurimi cæsi captive. Ipse penè Rex in potestatem hostis venerat, nisi illum cura proximorum prælio subduxisset. Culpam infelicis pugnae alii in Duces rejiciunt, qui militiæ inexperti plerique nec præmississent pro more equitem rumpendæ hostium aciei, sed & locum prælio delegissent arctiorem, quam ut explicare se turmæ potuerint. Sed hæc omnia

omnia ex contemptu ferè hostis orta; quem ante prælium quidam flagellis aurigarum fugaturos se jactaverant. Usque adeo nec in bello cuiquam benè cedit arrogantia, & vel minimus hostis tum maxime contemnendus esse desinit, cum contemnitur.

III. Cladis illius ignominiam ut aboleret, nihil non egit Casimirus. Primum ne sumptus ad bellum deessent, constitutum in Comitibus Petricoviensibus est, ut Nobilitas universa dimidium annuorum censuum in publicum conferret. Eidem oneri nec sacer ordo exemptus, & Rex quoque ipse se ultrò subjecit. Hoc tam insolente tributo mercenarius miles conscriptus, redemptumque Mariæburgum est, pretio dato militi hostili, qui id oppidum in dilatae mercedis pignus à Dominis suis obtinuerant.

Exin aliquot annis continuo, & vix sumptis semel ad respirandum induciis in Prussia pugnatum est, Marte perambiguo. Eisdem subinde in iisdem ferè campis victos victoresque reperio; eadem loca amissa recuperataque. Choinicia fanè, Sueca, Meva, Marangum, Mariæburgum denique ipsum sæpè recipros

procos hos belli æstus sensere. Thorunium Gedanumque, quamvis à belli calamitatibus non immunes, proditiombus quoque insuper tentarentur, magnâ fide & constantiâ Regias partes tutatæ sunt.

Sed bello huic non ita assiduo præsens incubuit Casimirus, quin Poloniam subinde viseret, & constituendis ibidem rebus Comitia haberet. Imprimis autem quæ Anno MDCCCLIX. Petricoviæ indixerat, clara ac memoranda extiterè libertate Iohannis Rithvanii Sendomiriensis Præfecti, qui ministrorum regionum non coërcitam licentiam, monetam adulteratam, insolentiam vectigalium, effusiores ejus in Lithuanos beneficentiam prolixâ oratione Regi publicè exprobravit. Is tamen auditus patienter est mirâ Regis modestiâ; seu hanc ipsi inseruerat natura, seu ratio temporum suaserat. Minus certè ei litare potuit Iacobus Sieninius, Dobessao Palatino Sendomiriensi, Sbignei Cardinalis fratre genitus. Qui nuper ad Pontificem summum legatus, & ab eodem Episcopatu Cracoviensi præfectus, præter cæteros, qui alii hanc dignitatem delatam mallent, Casimirum quoque

ipsum tam adversum habuit , ut in arcem Pinczoviensem & mox , imminente ibi obsidione, in Melstinensem receptus, cum duobus Dlugofsis clientibus ægerimè vim regiam effugerit. Horum alter Iohannes , Canonicus Cracoviensis autor est historiæ patriæ , cujus pars Venetis inscripta extat ; reliquæ hæctenus premuntur. Is verò post Regi reconciliatus , liberisque regiis moderator studiorum additus , postremò Archiepiscopatum Leopoliensem adepturus fuerat, nisi mors intervenisset.

IV. Prutheni belli diuturni malis fessi frustra diu pacem petebant , pertinacibus ad persequenda destinata non minus Polonis quàm Cruciferis. Nec legatus Pontificis qui arbitrium causæ sibi depoposcerat , auditus est. Nimis inclinat in Cruciferos videbatur & Sieninii, de quo ante dictum , patrocínio odium Regis incurrerat. Tandem cum ad Ofiecum, & mox ad Choiniciam fusi Cruciferi essent , magis seriò utrinque de pace cogitari cœptum est ; Polonis etiam , licet aliquoties jam victoribus , fortuita reputantibus belli , nec continuanda arma ratis , cum decorè poni possent. Et interim alius à Pontifice legatus

tus advenerat minùs quam alter fuerat, obnoxius partibus. Hoc annitente bellum magnis odiis, eventu vario, tot annis gestum, Torunii in has leges compositum est: Rex Pomeraniam, Culmensem & Michaloviensem terram, Mariæburgum porrò, Stumam, Elbingam cum sex pagis, qui ad arcem Hollandiæ pertinebant, teneret: reliqua Cruciferis relinquerentur, eorumque Magister sub fide & Clientelâ Regis pro principe & Senatore Regni haberetur.

V. Sub id tempus cum de solvendis militi stipendiis ageretur, & Poloniæ minoris cives sine cæteris, qui aberant, sciscere quicquam nollent, constitutum, ut è singulis Palatinatibus legati ad comitia mitterentur, qui cum Rege de Reipublicæ negotiis civium suorum nomine deliberarent. Quod tum primùm fieri cœptum posterioribus temporibus ita inolevit, ut citra legatos ejusmodi (Nuncios terrestres vulgò vocant) nulla comitia legitima habeantur. Similem fere hi potestatem habent cum Tribunis plebis, illis olim Romanæ libertatis acerrimis custodibus: qui postea cum Roma, exutâ æqualitate, unius jussa Principis aspectaret, exolevêre.

VI. Sed idem, qui pacem Prussicam conciliaverat, legatus Pontificis Casimirum mox in Bohemorum Regem Georgium, tanquam Hussiticæ sectæ obnoxium & ob id Pontifici invisum stimulabat. Habebat & inter Bohemos suos Georgius multos sibi infensos: qui tum misere ad Casimirum Oratores regnum ipsi vel alterutri ex filiis offerentes. Cunctante Casimiro, Matthias Ungarorum Rex, gener Georgii, regnum ejus ultro appetit, susceptusque est à non paucis pridem ipsi addictis. quæ res Georgium permovit, ut missis legatis Vladislaum Casimiri filium successorem sibi destinaret, promissa etiam illi in uxorem filiâ Ludmilâ. Diu à Polonis seu dubitatione, seu neglectu suspensum responsum est: seroque vix demum missi legati, qui, ut vivus Georgius filio Regio cederet regnum, postularent. Sed hic interim cunctatione, mox & responso Polonorum offensus, vel potius necessitate ita jubente, in Matthiam factus erat propensior, quod ab isto & propior vis immineret, & beneficium accepisset, restituto in libertatem filio suo Victorino; promissum denique haberet retinendi regni, dum viveret, certo interim

terim successionis mansuro Matthia.

Paulò post secuta Georgii mors agitata ab ipso tot annis necdum finitam de successore curam solis Bohemis reliquit. Qui priinum quidem in partes abière, plerisque filium Casimiri Vladislaum, Matthiam aliis, non paucis Cæsarem, quibusdam denique extincti filium præferentibus. Sed prævaluit illa pars quæ Vladislaum elegerat. Qui & properè accitus non sine valido comitatu in Bohemiam venit, ac jurejurando præstito simul acceptoque, regni possessionem adiit, non impediante Matthia, qui, coortis in Vngaria seditionibus, proprio de regno periclitabatur. Nam præcipui Vngarorum pridem illi occultè infesti, & à Bohemis contemptum apertius jam spernentes, missis legatis alterum Casimiri filium patri cognominem ad regnum vocabant. Minus jam quam nuper cunctatus Rex mittit filium, sed improspere eventu. Vix enim venerat in Vngariam Casimirus, cum admoto properè à Matthia, cui impar esset, exercitu, ad subita fugæ consilia coactus est: secuturusque æmulum tum statim ad Poloniae oras videbatur Matthias, nisi iratum pater Casimirus, missis

sis qui se interponerent, legatis mitigasset. Nihilominus ille postea injuriæ memor. captato tempore, subjectam Carpathiis montibus Poloniam (submontanam vocant) deprædando, vindictæ litavit. Nec hîc quidem stetit indignatio. Sagenensium ducem in Polonos concitat, ut Fraustadium finitimum Silesiæ oppidum invaderet, latèque circumjecta popularetur. Denique etiam in apertum bellum erupit, misso in Vladislaum Bohemiæ Regem exercitu, qui Poloniam simul infestaret. Ivère in illum Pater & filius, ille Polonos, hic Bohemos suos defensurus, extractumque quidem longo sat tempore bellum cît, majore tamen fragore quam partium damno detonuit. Tandem postquam utrinq; populationibus & prælio uno Vngaro quam Polonis feliciore exfatiata odia essent, in pacem his legibus descensum: ut Matthias Regis Bohemiæ titulum usurparet; Bohemiæ autem ipsius administratio penes Vladislaum Casimiri filium, Silesiæ & Lusatia penes Matthiam, dum viveret, maneret.

VII. Eâdem pactione sopiti sunt motus, qui nuper in Prussia, machinatores eodem Matthia, coorti erant. Concitaverat

verat enim is occultè Cruciferorum Magistrum ad excutiendum Polonorum fœdus. Qui venire aliquoties ad regni comitia aspernatus, tandem arma etiam sumere in Casimirum cœptaverat, jungente se illi Nicolao Tungeno, qui Varmienfi olim episcopatu dejectus, eundem invito sibi rege vindicatum ibat. Sed hi misso à Rege exercitu coërciti mox vim majorem experturi fuerant, nisi Matthias illos pactionibus suis comprehendi voluisset.

Sub idem tempus Muldavi à Rege, ipso imperii initio, in fidem suscepti, & ex eo tempore strenue se subinde adversum Turcarum vires tutati, jusjurandum iterant, Stephano tum illis imperante. Ictum quoque tum fœdus cum Bajazete Turcarum Imperatore, operâ inprimis Nicolai Firlei, qui postea Castellanus Cracoviensis factus supremum simul exercituum regimen sumit à laude gessit. Tartaros vero perpetuis incursionibus Poloniæ infestos & tum quoque recenti populatione grassatos filius Regis Ioh. Albertus magna strage ultus, egregiam sibi fortitudinis ac prudentiæ famam circumdedit. Quæ paulo post Ungaros per Matthiæ mortem Rege or-

ge orbos movit, ut eum in Regem poscerent.

VIII. Sed ex eadem gente, alii fratrem Alberti Bohemorum Regem malebant. Quæ res bello inter propinquos ac fratres materiam præbuit; Malo adeò potente in animis hominum Ambitione, ut sanctissimarum quantumvis amicitiarum, ipsaque naturæ parentis vincula nullo negotio abrumpat. Ingressus ergo cum exercitu Ungariam Ioh. Albertus, fratrem ibidem repperit, incubantem jam Budæ, quæ Regni caput, ceterasque urbes ad se pellectantem, artibus præcipuè Beatricis Reginae, quam spes novi matrimonii illi conciliaverat. Nec segnior Ioh. Albertus altera parte Sobinoyiam Eperiasumque occupat: at Cassoviâ, quam eodem impetu opprimere speraverat, excluditur. Et interim Vladislai se exercitus admoverat. Antequam tamen res ad manus veniret, sæpè de pace laboratum est, velut trepidantibus adhuc nonnihil principum animis inter belli scelus & fraternæ pietatis affectum. Ioh. Albertus Patrem consulit in Lithuaniâ tum agentem compescendorum Severien-

riensum causâ , qui nescio quæ janitoris regii fastidia concoquere impotes , re sane exiguâ moti ad Moscum defece- rant. Patre ad cœpta urgenda hortante , animus Alberto redit ; sed is viribus , deserebatur , dilapsis ad Cassoviam jam magnam partem tædio obsidii militibus. Contra Vladislao ingenserat exercitus. Nihilominus educit Albertus in aciem suos qui fortiter in hostem in- vecti , sed prægravante multitudine re- pressi victique satis ostendêre vim sibi magis quam virtutem deesse. Ipse Albertus tres equos in ardore prælii ami- sit , gladioque , quem pugnando frege- rat , carens , penè in duorum manus Bohemorum venerat , nisi eques quidam Crupsius alium periclitanti submini- strasset : Quo ille deinde hostem utrum- que assequutus , iræ suæ immolavit. Post prælium ferunt Vladislaum de salute magis fratris quam de victoria lætatum , incertum an simulato affectu , an , ut fieri solet in animo non degeneri , mi- sericordia extinxerat odium , & quem timere desierat , cœpit amare. Conces- sit illi quidem Silesiæ oppida quædam , & si improlis moreretur , successorem sibi eundem in Regno Vngarico desti- navit.

navit. Non multo post Casimirus, pactis cum Mosco induciis, & Muchâ agresti homine, qui ex Valachis Russisque latronibus contracto decem millium exercitu, multum turbarum per Russiam dederat, represso captoque, moritur, postquam XLV. annis regnasset. Ante mortem ejus tres in aëre Soles conspecti, & duobus penè mensibus Cometes arsit: velut approbante ita magnitudinem Casimiri cœlo, quod vulgarium principum mortes sine motu præterit, magnorum in fatis laborat.

CAPIT. IV.

IOHANNES ALBERTVS.

AB AN. CIÖCCCXCIII. AD AN.

CIÖCII.

Competitores regni. Venetorum Legatio. Cum Turcis pax. Callimachi mors. In Muldavis bellum non necessarium. Eorum stratagema. Et mox cum Turcis ac Tartaris irruptio. Turcis infelix obfrigus inusitatum. Pax deinde per Poloniam. Mors prematura Regis.

C Afimirus moriens filios quatuor reliquerat. quæ res ancipitem Polonis curam attulit, quem ex iis regno præficerent. Augebatque difficultatem Iohannes Masoviæ Dux, cuius ambitioni subditi sui arma ad regnum, & ex Polonis quidam suffragia commodabant. Evicit tamen Iohannes Albertus, fratribus cæteris sponte ei cedentibus, Reginâque matre armatum mittente suffragium, ad quod Masoviorum audacia facile refedit. Cum diadema Iohannes Albertus suscepisset, illico advenere Venetorum simulque Turcarum legati, gratulandi specie, revera aliis de causis. Illi scilicet, ut Regem in Turcas stimularent, hi ut idem bellum deprecarentur. Impediti enim tum Vngaricis expeditionibus tenebantur. Ac horum legatum quasi deliberebundus Rex toto anno detinuit, quo elapso demum in triennii inducias consensit. Interim Tartari, quibuscum nunquam vel justum bellum Polonis vel fida pax est, Voliniam incurrunt, quam deprædati, stragem quoque aulici committatûs, quem obviam Rex miserat, circa Visnovecium sat magnam edidere.

Anno sequenti mortuus est Ianusius
Plo-

Plocensium Dux. Inde tractum Plocensem Iohannes Albertus jure feudi, quod vocant, ad se devolutum regno adjunxit. Reliquam Masoviam frater ejus Conradus retinuit, postquam certis legibus fidem Reip. dedisset.

Obit quoque tum sapientiæ studiis clarus vir Callimachus, qui gente Tuscus, cum odium Pauli II. Pontificis incurrisset, in Poloniam fugerat. ubi benignè exceptus à Casimiro & juventæ regionum liberum præfectus fuit. Post mortem Casimiri Albertum filium sequutus & gratiâ apud hunc validus invidiam apud cæteros non effugit, umbram scilicet, seu fumum potius, ardentiores Regum amicitias velut ignes perpetuò comitantem.

II. Cæterum cupidus gloriæ Ioh. Albertus proferendique imperii, bello non necessario Poloniam implicuit. Valachiam petebat Stephano Palatino tum parentem, perpetuoque hætenus inter Turcarum & Polonas opes infidam. quæ ut incauta opprimeretur, expeditio in Turcas obtentui sumpta est. quam alii velint serio tum constat in Turcas fulmen casu in Valachis deflagrasse. Causamque irarum fuisse, quod
Stepha-

Stephanus transeunti Regis militi pabulum negasset. Quicquid sit, illud constat, legatos à Stephano missos sciscitantum, quem peteret rex, violatos captosque. Mox & post legationem Socisavia obsidione septa est. Sed eam incolæ animose tutabantur, & Stephanus ad bellum apertum impar (habebat enim Rex LXXX. millia hominum) per insidias carpebat obsessores. Pudor tandem tardiumque incessit hærenti ad unum oppidum tanto exercitui; turbabatque insuper annona deficiens. Religiosiores etiam omina terrebant, quæ in egressu observasse videbantur. Consuetudine hac plerumque vulgi, quæ in pace forti vel naturæ tribuissent, rebus creperis rapiendi in omen futuri eventûs. Cum ergo ipse Stephanus dubium an fraudem meditans, quæ post sequuta est, pacem peteret, facile Rex, qui tum insuper morbo attinebatur, permotus est, ut roganti iuducias annueret, per quas securiùs de pace ageretur. Parabant reditum Poloni sed alio, quam quo venerant, itinere. Id ubi acceperat Stephanus, monet regem, ut usurpatam ante viam potius relegeret; occulta saluum & ardua montium prætexens, infesta

164 FLORI POLONICI
festa latronibus , à quibus securitatem transeuntibus non possit polliceri. Obtemperat Rex , nihil altius suspicatus , quàm cavere Stephanum , ne militum nupero transitu intacta , proindeque ditior Provinciæ pars prædæ exponeretur. Sed aliud machinabatur Stephanus. Sylva erat ad Bucoviam vicum densa fagis , aviis incerta. Hanc ingressus Rex copias in IV. agmina partitur. Primi incolumes trajiciunt. Secundanos , penes quos impedimenta Regia , mediam sylvam ingressos assultant ex insidiis agrestes Valachi , succisifque arboribus viam impediunt , ne regredi primi , vel progredi extremi possent. Hosque interim tota vi equitum peditumque Stephanus invadit. Turbati ad rem improvisam Poloni per oppositos undique obices ad castra , quæ modò deseruerant , eluctantur. Sed hîc quoque urgente Stephano laborare cœperant , periissentque , nisi succurrens Aulicus Regis equitatus sono turbarum , & armorum fulgore in se hostem vertisset. Restaurata ita pugna est , fugatique Valachi Regiis victoriam concessere. Cautius postea incedebant Poloni. Nihilominus denuo Ioc. Masovii (quos Conradus ex fœdere in auxilium miserat

rat Regi) circumventi & interneccione
deleti sunt.

III. Defunctus his malis quasi rem
bene egisset, in malum otium ac luxu-
riam discingebatur Ioh. Albertus. cum
repente illum Poloniamque omnem no-
vus ab eodem Muldavo terror perculit.
Nec jam solus hic veniebat, sed Turcis
Tartarisque comitatus. Latè omnia ad
Canciugam usque & Vislocum amnem
populatus, Premisliam, Iaroslaviam &
plura alia oppida diripuit incenditque.
Sed leve hoc. Supra C. millia omnis ge-
neris hominum abduxit, adeo ut Thra-
cia, Scythia, atque Asia pene tota Russi-
cis mancipiis impleretur.

Revertente ad suos Moldavo, Turcæ
prædâ nondum contenti, soli se denuò
in Russiæ agros effudère. Verum eos,
torpescentibus ad resistendum homini-
bus, aut fugâ dilapsis, ira Numinis in-
signiter ulta est. Repente enim præda-
toribus gelu tam intensum, nivesque
tam largas immisit, ut ad XL. homi-
num millia (ut est illa gens frigoris im-
patiens) obriguisset periissetque feran-
tur. Reperti, qui in exenteratis equo-
rum ventribus calorem tuendæ vitæ
quæsierant. Multi etiam, qui inclemen-
tiam

tiam aëris effugerant, à Moldavis ipfis habitum Polonorum mentitis trucidati sunt. Ita ex LXX. millium numero vix X. evasisse; & ex his plerique dum abirent, confessi traduntur, Polonos à DEO defendi.

IV. Hæc ubi procella desævierat, sudum tandem aliquod pacis velut ad respirandum, Poloniae illuxit. Primum cum fratribus, Vadislao Vngariæ Rege & Alexandro Lithuaniae Duce, quorum ille Moldavos juvisse hæctenus, alter non avocasse, cum posset, visus erat, in gratiam Rex rediit, pacto in fortunæ deinceps utriusque consortium fœdere. Minimum vero natu fratrem Sigismundum Vladislaus Vngarus Glogoviensi & Opa-viensi ditionibus donavit, cæteræque insuper Silesiæ & mox Lusatiæ præfectum imposuit. Hinc cum externis principibus inimiciæ compositæ. Nam & Stephano culpam deprecanti, illatarumque injuriarum paciscenti oblivionem pax data est: & cum Bajazethe, quicquid etiam reclamaret legatus Pontificis, fœdus initum. Postremo nec cum Tartaris Zavolgensibus societatem belli contra Mahumetkierkium Præcocopiensium Ducem Rex recusavit. Sed cum illis auxilium promissis.

mifisset, consultò moratus est, ut mutuis
 cædibus barbaros permitteret, amicitiaë
 fallaces, & mox, simul occasio in Polo-
 niam ostensa fuerit, ad hostilia redituros.
 Post hæc in Prussiam rex contendit, Ma-
 gistrum Cruciferorum (is erat Fridericus
 Saxonie Dux) juramentum præstare
 abnuentem suafu vel armis ad officium
 radacturus. Sed Torunium cum perve-
 nisset, cæpissetque jam per legatos cum
 Magistro agere, repentino tactus mor-
 bo obiit, magni animi Princeps, sed ferè
 semper infelix: destituente in eo primùm
 vitam fortunâ, tandem & amiciorem for-
 tunam vitâ.

C A P. V.

ALEXANDER.

AB ANNO CIOIOI. AD ANNUM
 CIOIOVI.

*Dissensiones de successore. Alexander Rex
 creatus in Lithuaniam abit. cum Mo-
 scho bellum & mox pax. Tartarorum
 irruptio. Moldavi Pocutiam invadunt,
 non retinent. Glinscius author turba-
 rum in Lithuania. Tartarorum strages.*
 Rerum-

Rerumpublicarum Principes sibi per suffragia creantium solenne est, multos destinare, donec unus eligatur. Præcipue in Poloniâ regnat hæc libertas, grandis felicitatis ejus pars, nisi quod quandoque in discordias luxuriat. Post Ioh. Albertum, aliqua quidem ordinum de successore dissensio fuit, sed ut rationibus, non odiis aut ambitu disfidendum. Tres erant filii Casimiri, inter quos anceps veluti trepidabat Electio. Primus natu Vladislaus Vngarorum jam Bohemorumque Rex placebat nonnullis, velut ornamento ac patrocini laboranti Reipublicæ futurus. Contra alii dedignabantur externi fieri regni accessionem, præferebantque Sigismundum Glogoviensium & Opaviensium Ducem. Plurimi tamen Alexandro M. Lithuaniae Duci magis favebant, cum ipsius causa, tum Lithuanorum, quos novo vinculo illigari Poloniae publicæ rei interesset. Commodum supervenere à Lithuanis legati non regem quidem, sed fœderis antiqui renovationem offerentes. Illico sublata dubitatio est, & Alexander Rex proclamatus paulò post Cracoviæ insigne regium à Friderico fratre Præsule Gnesnensi, & simul Cardinali acce-

accepit. Conjugi Helenæ diadema negatum est, quod Græcanicis addicta sacris Romanæ Ecclesiæ instituta nollet amplecti:

Vix aliquot mensibus Cracoviæ fuerat Alexander, cum in Lithuaniam avocatur, cui vis à Moscho imminabat. Iamque Smolenscum oppugnare is cœperat: sed, obniscâ ad primos impetus urbe, cum insuper Alexander cum exercitu adventare diceretur, territus, inducias cum Rege genero (Moschi enim filia erat Regina) in sex annos pepigit. Enimverò dum hæret in Lithuania Alexander, Tartari Tauricani Poloniam invadunt, tramissaque Vistulâ ad Pacinoviciam Cracoviensis provinciæ oppidum usque prædas agunt: serò nec nisi cum tempus effugerat, in illos movente Friderico Cardinali, cui Reipublicæ curam Rex, dum abesset, mandaverat. Nec multo post moritur Fridericus iste, vir aspectu ac munere venerabilis, vitâ dissolutior.

II. Stephanus dein Moldaviæ Palatinus Poloniam lacessivit, occupatâ terrâ, quæ inter Tyram amnem & Sarmaticos montes procurrens, Pocucia vulgo appellatur. Sed hanc non diu tenuit, fa-

tigantibus illum & Polonis, & domi morbo, quo non multo post etiam interit, vir belli artibus inter seculi sui primos. Ejus postea filius Bogdanus patri succedens Alexandri sororem in conjugem petiit; dilatusque primum, mox spretus, ut contemptum sui vindicaret, Pocuciam armis repetiit, occupavitque. Verum, ut proclivius semper est rapere aliena, quam retinere, ita ille prope expulsus provinciâ, ægrè ab ipsius Moldaviæ limitibus vim Polonorum propulsavit. Illo bello periêre inter alios duo Strussii fratres, cum longius à cætero exercitu proveci in globum hostium incidissent. Alter inter pugnandum occubuit, alter captus ac capite multatus est. His verò postero mox die magnâ Muldavorum strage atque in primis præfecti Chocimensis, parentavêre Poloni. Postea de fœdere tractari cœptum conveneratque in certas condiciones: Sed hæ, ne tum pro ratis haberentur, aliud quid intercessit.

III. Ea tempestate dederat penè in Lithuania turbarum aliquid Michaël Glinscijs, ex Ducibus Russis ortus, vir manu strenuus, spectatusque hinc apud principem, sed criminator idem in Proceres,

ceres, quibus superbiam suam senserat exosam. Forte præfecturam quandam Lithuano equiti ademptam, Glinscii cognato Rex dederat, Lithuanorum proceribus imperans, ut in possessionem donatæ præfecturæ hominem mitterent. Cum differrent illi rem ad adventum regium, Glinscii facundâ calliditate accensus Rex ita exarsit, ut Breftam evocatos tollere agitaverit, cum non venissent, quosdam summis muneribus functos gradu honoris moverit. Non sine indignatione aut minaci silentio hæc Lithuanis tolerata, ac forsan exuissent patientiam quidam, nisi externum repente periculum increpuisset. Nam Tartari Tauricani reportatâ noviter à Zavolgensibus victoriâ feroces, cum creberrimis incursionibus Poloniam vastassent; novissime Lithuaniam quoque ingressi sunt. Vilnæ tum Rex valetudini operam dabat. Cæteris seu metus seu privatæ dissensiones curam publicæ rei exemerant. Ita aliquandiu impune barbarus grassari potuit. Tandem extremâ necessitate ad defensionis auxilia Lithuani exsurrexere: narratque Miechovius Regem quanquam ægrum delatum in castra, ut suis ad extremum

usque adesset. Sed ubi periculum à Tar-
 taris, simul & valetudo in dies grave-
 sceret, Vilnam reductum. Interim Glin-
 scius Regio exercitui præfectus, hostem
 incautum prædæque cupidine vagum
 adortus, partim cecidit, partim in palu-
 des egit, quæ plurimi absorpti. Attulit
 verò tum ad victoriam non parum mo-
 menti Sendivojus Ciarncovius Palatini
 Posnaniensis filius, qui cum trecentis
 equitibus Vilna accurrens, cum è prox-
 imo colle pugnantes cum Tartaris Polo-
 nos vidisset, late diductâ turmâ & strepitu
 tubarum magni specie exercitûs præbitâ
 hostem terruit, suos erexit. His actis ta-
 cite se in stativa recipiunt victores, dum
 reliqui hostium, cladis suorum inscii, cum
 præda reverterentur. Mox ut quique ve-
 nerant, cæduntur. Periisse tum feruntur
 ad viginti millia hominum. Captivorum
 certè Christianorum ingens vis liberata
 est. Victoriæ nuncium qui Regi ferebant,
 proximum fato reppererunt. Nihilominus
 sublati in cælum manibus ac nutu (nam
 linguæ usum vis morbi ademerat) læti-
 tiam testatus est, nec multo post expira-
 vit, anno ætatis quinto supra quadragesi-
 mum, imperii vix quinto. Mors ejus tam
 præcox & ceteroquin non spernendi Prin-
 cipis

cipis multis tempeſtiva exiſtimata eſt, ob prodigalitatē, quā exhausturus, ſi proviſiſſet. Rēpublicam fuiſſe videbatur.

CAP. VI.

SIGISMUNDVS. I.

AB AN. CIO IO VI. AD ANN.

CIO IO XLVIII.

Sigismundi cura rogata. Glinſcii in Lithuania ſeditio & bellum cum Moſchis, cum Valachis. Legationes ad Sigismundum. Moſchicum bellum ſecundum. Regis ad Maximilianum Caſarem iter. Secunda nuptia cum Bona Zfortia Bellum Pruſſicum. Comitia Torunienſia. Dantiſciana plebis ſeditio ob religionem. Alberti Brandeburgici cum Rege de Pruſſia tranſactio. Solimanni in Vngaria victoria. De Muldavis Tarnovii victoria inſignis. Moſchicum bellum tertium. In Muldavis indicta expedi-tio publica. Seditio Nobilitatis. Status Muldavis mutatus, itemque Vngarie. Concilium Tridentinum. Mors Sigismundi. Virtutes animi & corporis robur.

EX Casimiri filii duo adhuc supererant, Vladislaus ac Sigismundus, quorum ille Vngariæ & Bohemiæ imperabat; hic Glogoviensium & Opaviensium, nuperque etiam Lithuaniae Dux creatus, spes voluntatesque Polonorum pridem in se erexerat. Quo facilius Alexandro mortuo ad regnum emerfit, Vladislao, quem multi æmulum fratri minori fore metuerant, non impediante, sed insuper etiam commendante proceribus candidatum. Rex nominatus Sigismundus, vulneribus illico Reipublicæ sanandis manum salutarem applicuit. Ac primum quia profusione Alexandri ærarium elanguerat. Regiæque facultates privatis quibusdam cesserant pignori, iis recuperandis curam intendit, juvante Regem Johanne Bonero, prudente viro & quod ad rem plurimum valebat, prædivite. Inde consentiente in tributipensionem ordine equestri pecuniæ coactæ; scriptisque inde miles extremis Poloniae finibus pro Republicâ perpetim excubiturus.

Sed dum in his est Sigismundus, Lithuania turbare cœpit, excitatâ à Glinfcio, quem ante sæpius nominavimus, seditio-
ne & armis insuper à Basilio Moschorum
Duce

Duce ingruentibus tumens. Glinfcius enim coalitâ Alexandri perpetuo favore & rebus non infeliciter gestis audaciâ, supra civilia affurgens Lithuaniae principatum agitabat. Ambitionem vero occultere studens, Zabrezinium Lithuaniae Mareschallum, aliosque consilia ejus curiosius Ipeculantes prodentesque hostiliter incessebat. Tandem cum suspectum se Regi sensisset, metu ad desperationem versus, Moschum clam missis legatis ad partiendam secum Lithuaniam invitat. Qui jam nuper terram illam ultro laceffere cœperat, sed tudentibus contra Polonis congregari non ausus repulsusque, oblatam jam à Glinfcio conditionem lubens accepit. Glinfcius ubi in procinctu esse Moschum intellexit, palam obsequium Regis exiit, Zabrezinium vero incautum intra penates ipsius obtruncat. Rex cognitis machinationibus illico Nicolaum Firlejum Palatinum Lublinensem, summum tum belli Ducem cum exercitu in Lithuaniam præmittit, ipseque etiam sequitur, majestatem Regiam defectoribus oppositurus. Venienti Lithuani se jungunt, multique etiam ex iis, quos vel error vel prævalida necessitas in partes

hostis abduxerat. Territi mox ad præsentiam Regis Moschici Duces, loca, quæ impetu inopiâve defensorum occupaverant, deseruere, prælium imprimis cautiſſimâ prudentiâ evitantes. Vix semel in trajectu fluminis cujusdam restiterant, magnâ sua clade, futurâ tamen majori, nisi nox intercessisset. Posthac apertiore etiam consternatione exercitum per avia paludum nemorumque reducunt. Rex eedentes tota exercitûs mole sequi haud consultum ratus, Stanislaum Kiscam ad Resinam Moschorum arcem mittit. Qui late omnia populatus, sed universæ hostis potentix impar, partes subinde aliquas attrivit, quodam etiam die, si accitus in auxilium Firlejus tempestivè venisset, de summâ decertaturus. Sed is seriùs se per ignotas in sylvis vias expedierat. Interim tamen cum globo quodam hostium feliciter congressus Kisca, reliquum exercitum terrore fudit, cum qui primo ex conflictu effugerant, seu errore (ut est credulus pavor,) seu ne paucis cessisse viderentur, numerum Polonorum in majus auxissent. Qui fortunæ lusus postea alio certamine ipsum quoque victorem fermè decepit. Sed paulò post cum parum proficeretur armis, flexis utrinque

ad

ad mitiora animis, primum inducias Rex petenti Moscho, mox pacem perpetuam annuit.

II. Cæterum data sic Moscho respirandi potestas fuit, non item Polonis. Hos enim Bogdanus Valachus valido cum exercitu Russiam ingressus, ad novum bellum vocabat. quod tamen brevi procellâ defæviit. Quippe priusquam Rex veniret, primum fregerant impetum Valachi, frustra, nec impune Camieneciam Leopolinque munitissimas Russiæ urbes adorti. Sic Regem in prociñctu jam stantem haud præstolati, cum late omnia ferro flammisque miscuissent, ad sua rediêre. Sequi illos iussus Nicolaus Camienecius Cracoviensis Palatinus, terram hostilem pari sævitiâ involavit diripuitque. Sed expletâ vindictâ cum reditum pararet, ad Tyram flumen subito à Valachis, qui hæctenus intra saltuum latebras occulti expectaverant occasiones, invaditur. Tumultuariâ primùm pugnâ nutavit victoriâ, donec majore numero ordinatiusque congressus Polonorum equitatus cohortes hostiles perrupit. Cæsi ibi pluri mi, capti non pauciores quos omnes Camienecius gladio percusi iussit, ma-

nibus parentans Polonorum, in quos nuper barbarus, præter belli jus pari supplicio sævierat. Rex lætus victoriâ suorum cum victis pacem iniit; unam pactus conditionem, ut sacram suppellectilem de templis raptam, & quicquid captivorum prædæque memorabilioris superesset, restituerent. Mitissimum tum experti victorem, pœnas mox, quas majores meruerant, Tartaris dedere, qui iteratis aliquoties incursionibus ad incitas plane infidam gentem redegerunt.

III. Post hæc Sigismundus variis externorum Regum ac principum legationibus cultus est. In primis à Pontifice Romano Achilles Grassius Episcopus Modicensis adfuit, ut Regem ad jungenda cum Vngaro contra Turcas arma incitaret. Nec averfatus consilium Rex moram tantum postulavit. Paulo post secuta est celebris de Tartaris ad Lopufnam victoria, Constantino Ostrogio Lithuanicarum, Nicolao Camieniecio Polonicarum copiarum ducibus. De viginti & quinque millibus barbarorum longe minima pars tum evasisse dicitur.

IV. Victoriâ hanc Moschicum bellum excepit. Moschus enim etiam post pacem iniquis insensusque Polonis, cum ingen-

ingentem tormentorum vim per Germaniam conflasset, Smolenscum tandem adortus, desertumque semel tædio moræ, mox majore vi aggressus, cum nihil proficeret, machinatore Glinscio, præfectum arci Tribunum pretio ad deditio- nem emeratus fuerat. Post deditum Smolenscum Glinscius resipiscens, & o- pera Vladislai Vngariæ Regis Sigismundo reconciliatus, facinus ereptæ urbis in Re- giæ pretium gratiæ vertit, nec hanc tan- tum urbem, sed complures alias traditu- rum se Polonis promittit. Caruit tamen successu consilium, quod secretorum internuncius Trepka nobilis juvenis in manûs hostis venit. Qui subjectus tor- mentis magnum & memorabile constan- tiæ specimen dedit. Nullis enim quan- tumvis exquisitissimis cruciatibus ad proditionem secretorum subigi po- tuit.

Interim ingressus Lithuaniam Rex ad Borissofum pervenerat. Ibi cum dele- ctis subsistens exercitum ad Orsam, ubi hostis, præmittit, summa rerum Ostro- gio & Suircovio mandatâ. Cognito, Moschos prælio paratos, Poloni priores in hostem irruunt, mox prout incubue- rat ille, urgentes cedentesque. Anima-
bat

bat hos Ostrogii exemplum non minùs militem quàm Ducem se gerentis. juvabatque etiam locus modicè intumulum affurgens, in quo disposita tormenta multum noxæ hostium novissimis dabant. Qui hinc consternati fugamque capeffentes, proximos unà traxère. Primi adhuc strenuè rem agebant, donec & his cognita sociorum fortuna & affulantes improvísò ex vicino nemore Poloni octingenti fregèrunt animum. Instant palantibus Regii. Multos ad paludem delatos, cum transire niterentur, instabilis ad gradum uligo hausit. Interiisse hoc prælio triginta millia Moschorum feruntur. Capti ex illustribus duo. Satraparum decem & septem. de plebe nobilium duo millia, totidem gregariorum. Ex Regio exercitu non plures quadringentis desiderati, plures faucii fuerunt. Cæterùm (quod de Annibale olim dictum) vincere tum scivère Poloni, non æque uti victoria. Smolenscuin urbem sine mora adoriri debuerant, capi haud dubiè facilem, cunctis recenti terrore percussis. Dum circa alia se occupant victores, novo milite, novis machinis permunita est. Interim bruma subiit, oportuitque adeò reduci mili-

militem in hyberna. Petenti ergò iterum hosti in quinquennium pax concessa est.

V. Moschis ad hoc bellum præter cæteros stimulo adjumentoque Maximilianus Cæsar haud dubiè fuerat ; pridem Iagellonicæ genti infensus ob Vngariam , quam bini ex ea familia Vladislai Austriacis præripuisse videbantur. Accesserat recens offensa in Sigismundum , ob ductam in matrimonium Barbaram , sororem Iohannis Comitis Scopusii , qui Sigismundi adèò affinitate ad nuptias Annæ , Vladislao Vngaro genitæ , & porrò ad Vngariæ regnum adspirare credebatur. Conciliare igitur sibi Maximilianum cupiens Sigismundus , cum aliquandiu dubitasset , per legatos ne id , an præsens ipse tentaret , posterius tandem elegit : minus vigente tum inter principes insidiarum , & qui non minus hodie visendi se mutuò cupidinem plerisque eximit , vano comparationis metu. Iter ergò ingressus Posonium Vngariæ urbem venit , ubi à fratre Vladislao liberisque ejus prolixâ comitate exceptus obvium mox habuit Cæsaris legatum Cardinalem Gurcensem. Qui cum de negotiis , quorum causa Rex

vene.

venerat, agi cœptum. Interim Cæsar ipse Augustâ Viennam venerat, quem sine morâ Reges honorâ legatione venerantur. Ille dimissis humaniter legatis suos mox mittit, qui Reges Viennam invitarent. Sed primum in Vngariæ Austriæque confinio lectus locus est, quo Cæsar Viennâ, Reges Posonio venientes coivêre. Inde Viennam itum. ubi quatuordecim circiter diebus per serias fuetasque aulis voluptates exactis, initum est æternum inter reges fœdus, & ut arctius id esset, neptim suam Mariam Ludovico Vngariæ hæredi Cæsar locabat, ipse vicissim sibi vel nepotum suorum alteri Annam Ludovici sororem destinans. His actis inter mutua propensissimæ voluntatis testimonia atque etiam lachrymas discessere.

VI. Reducem Regem adversa quædam excepêrunt. Nam & Barbara Regina, op pudicitiam Esthera vulgo dicta, obiit paulo post, & Opociam Moschorum arcem infeliciter tentaverunt Poloni, Vtrumque tamen dolorem ducta dein Bona Zfortia, Iohannis Galeatii Ducis Mediolanensis filia, & mox prosperior Polonorum ad Polociam pugna utcunque solata fuerat, cum Tartari ad
Vistu-

Vistulam usque late omnia populati, tandem & ad Socalam Regios temere atque invito Duce Ostrogio congressos memorabili strage fuderunt. Mille ducenti tum cecidère ex Polonis. Ex Tartaris quater mille. ut caro empta victoria dici posset, nisi barbari sanguinis copia major nobilitate alterius æquaretur.

VII. Subsequutum est Prussicum bellum mole atrox, tempore non adeo diuturnum, nec infelix exitu. Qui Cruciferis tum præerat. Albertus Marchio Brandenburgicus Sigismundi sorore genitus, jurare in verba Regis abnuens, hostilia meditabatur. Eum contra missus Nicolaus Firlejus Palatinus Sendomiriensis subito impetu oppida aliquot arcesque rapit, Hollandiam aliquandiu obsessam expugnat. Territus Albertus primum cum Firlejo colloquium expetit, ab eo ad Regem Thoruniam deductus omnia Regis causâ velle testatus est: Coissetque tum fœdus, nisi nuncius adventantium auxilio Hafniâ quatuor millium militum & jam ad portum Regiomontanum appulsi novos Marchioni animos addidisset. Inde relapsi ad arma Poloni Brunsbergam; Cruciferiani Hilsbergam obsident. Non multo post

tò post intellecto, novum è Germania ad Albertum ire exercitum, publica expeditione indictâ, universum ordinem equestrem Rex ad arma evocat. Germani, antequam Alberto se jungerent, Mezireciam finitimum Silesiæ Marchiæque oppidum expugnant, inde, Poloniæ ingredi interiora prohibiti, in Prussiam contendunt. Schonbergius iis præerat, cui memorabili aliquo facinore clarescere cupido audacia incessit Dantiscum obsidendi. Sed urbem ad defensionem sui paratam expertus, cum insuper Firlejus occupatâ Stargardiâ & Dersaviâ appropinquaret, fugienti similis in Pomeraniam recessit. Insecutus eum Zarembe præsidii apud Dantiscum præfectus, & mox Firleji equitatus magnâ clade novissimos affectere. Ipse Firlejus cum reliquo exercitu Choiniciam interim oppugnat expugnatque. Alibi Senignovius assiduis populationibus terram Cruciferorum afflicta, incensis quam plurimis pagis, Passenheimum occupat. Cruciferiani autem Elbingam interim insidiis tentant, parumque abfuit, quin obtinerent. Suggesti clam, portam jam unam perfregerant, dum clathros objectos moliuntur, à civibus saxa, calcem

calcem ac cineres desuper ingerentibus, amisso præfecto, & militibus non paucis repelluntur. Frustratus ita ad Elbingam nec alibi felicior Albertus ad pacem flexit: missoque Lignicensi Duce, & mox fratre Georgio Brandenburgico, cum convenire in amicitiaæ perpetuaæ fœdus non possent partes, arma in quadriennium suspensa sunt.

VII. In iisdem, quibus induciæ constitutaæ, comitiis Thoruniensibus, controversiaæ Prussorum quædam auditæ discussæque sunt. Habebant illi antiquo privilegio proprium tribunal, quo lites ab indigenis solis, præside Rege, decidebantur. Hunc morem Rex violare nolens, nequicquam contra sentientibus Polonis, solus Prussico senatui interfuit. Postulantibus verò iisdem Prussis, ut munia dignitatesque ipsorum non nisi indigenis darentur, querentibusque concessam Raphaëli Lescinio præfecturam Slochoviensem, factum quidem in posterum servare hoc ipsorum jus promisit, beneficium tamen Lescinio datum adimere non sustinuit: Majestatis credo tuendaæ causa, quam lædi Reges existimant, si fecisse, quod non debuerint, factorum mutatione cogantur ostendere.

Com-

Compositis ita Prussiæ rebus Rex aliquot annis tranquille egit, nonnisi Tartarorum incurſibus identidem laceſſitus, & Ludovici Vngarorum Regis, cui Patruus erat, malis ſollicitus. Hunc quippe adoleſcentem magnus ille Europæ terror Solimannus armis jam tum adoriri cœperat. Ac in auxilium quidem illi Iohannes Tarnovius, vir belli præclarus, cum ſex millium exercitu miſſus eſt: Sed nec ſic quidem impediri Tyrannus potuit, quin Belgradum arcemque Sabacenſem occuparet.

IX. Vergebant ad finem induciæ cum Cruciferis inita, cum plebs Daniſcana Martini Lutheri glifcentibus tam paſſim dogmatis aſſenſa in ſeditio- nem exarſit. Magiſtratibus obluctari auſis ſurrogati ex civibus alii, occupata templa, ritus Eccleſiaſtici novati. Mox & ſcriptis literis oratus Rex, libertatem ut ſacrorum, quæ ut meliora amplexi eſſent, manentibus cætera in obſequio confirmaret. Nec refragari quidem preci- bus tum viſus eſt Rex: cæterum ejus anno ſequenti ingreſſus in urbem, ſumptumque ſeverâ lege de autoribus ſeditio- nis ſupplicium ſatis docuit tempori datam priorem indulgentiam, veritum- que

que Regem, ne immiti responso dimissos metuens pœnæ conscientia ad Cruciferos adigeret, brevi jam induciis elapsis arma resumpturos.

Verum inducias quoque istas non, quod timebatur, bellum, sed pax æterna singulari numinis favore excepit. Quippe delectis utrinque arbitris, Carolo Imperatore & Ludovico Vngariæ Bohemiæque Rege, & mox, cum hi vel segnius, vel saltem, ut longe positi, tardius agere viderentur, sequestris Georgio Brandenburgico Marchione, & Friderico Lignicentium Duce, post sat longas disceptationes, his tandem conditionibus inter Regem & Marchionem transactum est; ut Rex quidem Orientalem Prussiam Marchioni perpetuo & hæreditario jure cedat: Marchio contra vasalli obsequium Regi juret, eidemque centum cum hastatis equitibus intra Prussiam suo, extra hanc Regio stipendio militet. Ita excisa est tandem illa materies bellorum, quibus à primo fere Cruciferorum in Prussiam adventu, Polonia vario eventu conflictata, ac sæpe immaniter concussa fuit.

Paulo post susceptum in feudi leges Marchionem alio quoque insigni auctario

Etario Polonia ditata est. Quippe mortui intra breve intervallum bini fratres Masoviae Duces, Janussius & Stanislaus Masoviam regno Polonico à quo per quadringentos ferè annos diremptum propriis Ducibus paruerat, adjunxere.

VIII. Sub hoc tempus commissum est famosum illud Vngarorum ad Mohacum cum Solimanno prælium, cujus infelix eventus & Ludovicum Regem cum flore Vngaricæ nobilitatis absumpsit, & Vngariæ partem nobilissimam imperio Turcico subdidit; Ferdinando denique Austriaco, qui ob ductam Ludovici sororem sceptrum sibi Vngaricum vindicabat, origo fuit belli cum Johanne Scepusio idem sceptrum ambiente, denique cum Solimanno ipso pro honore, uti præferebat, Scepusii, veriùs pro gloriâ suâ proferendisq; finibus pugnante, ac plerumque heu! victore. Buda sanè tum occupata Viennaque ipsa obsessa ac ægrè de manibus Tyranni erepta fuit. Liberatæ urbis laus, secundum Deum, binis præcipuè principibus Palatinis tribuitur: quorum alter Philippus fortiter sustinuit; alter Fridericus, admoto extus exercitu, abstraxit terruitque obsessores. In Polonia

nia interim Rex filium Sigismundum Augustum Lithuaniae primum principatum, mox regno inaugurat, posthumam curam velut præcipiens fato, ut capessendis imperii curis maturè successorem assuefaceret.

IX. Porro intentam his Poloniam præclara de Muldavis ad Obertinum virtute imprimis Tarnovii reportata victoria exhilaravit. Fuerat Muldavo viginti duum millium exercitus, Tarnovio millium vix quatuor. Ad manus manet cum ventum est, non alio unquam insigniori argumento patuit, ut corpora, ita exercitûs, non eos semper vincere qui majores. In prælio verò ipso ut miraculo fuerat Polonorum virtus, ita in eventu ejus fortuna lusit. Tot enim omninò illinc cecidisse reperti sunt, quot hinc pugnaverant. Sed præter cæsos capti fuere quadringenti, porròque machinæ quadraginta octo ademptæ, Regique missæ Cracoviam. In cujus urbis æde præcipuâ extat hodieque pugnae hujus penicillo expressa imago. Rex vero aliò etiam honore colendam Tarnovii fortitudinem duxit. Etenim indictà contributione publica binos de singulis jugeris grossos pendi victori jussit.

Felix

Felix dicere Sigismundianum dicere
possis seculum, quod tam inusitata vir-
tutis & exempla tulit & præmia,

XI. Prælio hoc infractæ nonnihil vires,
nondum animus erat Muldavi. subinde
adhuc hostilia minabatur, donec ipse ei
Turcarum Dominus quietem impera-
vit. Cui mandato cum Vngariæ etiam
Regis Iohannis autoritas accessisset, in-
ducia cum Muldavo initæ sunt. A Tar-
tari quoque quietem Poloniae dedere
cum ipsorum inter se dissidia, tum So-
limanni iussa, qui amicitiam Sigismun-
di mire prensabat, bellis Vngaricis in-
tentus. Lithuaniam Moschus turbavit
denuo, sævissimâ illam hyeme ingressus
& longe lateque depopulatus. Illi tu-
multuaria primum manus opponitur,
mox iusto exercitu juncti Lithuanis Po-
loni à vastatione alienorum ad sua defen-
denda hostem avertêrunt, expugnatis
etiam in Severiensi provincia arcibus
Holmia & Starodubo, captisque ex
præsidio non paucis, atque ipso etiam,
qui Starodubum defensaverat, Oucynâ.
Gesta hæc ductu potissimum Nicolai
Radzivillii Palatini Vilnensis. belli vero
summæ Tarnovius præerat. Nuncius
victoriæ multum auxit læticiam nuptia-
rum,

rum, quas tum Sigismundus filiaë Hed-
vvigi, Ioachimi Electoris Brandenburgi-
ci sponsaë adornabat.

XI. Paulò post Muldavius arma in
Polonos repetiit, tanto quidem ardore,
ut contra eum Rex vires regni intimas
nobilitatemque omnem ad bellum cien-
dam putaverit. Ea ad Leopolin coacta
penè in seditionem adversum regem &
Senatores efferbuit, leges nescio quas
violatas caussata, & arma induere ne-
gans, nisi illaë affirmarentur. Asperavit
commotos Senatoris cujusdam in mi-
norum gentium nobiles, qui ob pauper-
tatem pedites venerant, arrogans cavil-
lum. Iamque videbatur in scelus erup-
tura multitudo, nisi orta cœlitus tempe-
stas turbidos & numero fidentes in di-
versa egisset; subeunte post etiam ani-
mis formidine cœlestis iræ, ut fit apud
rudiores animos, quibus movendis pa-
candisve potentissima plerumque est su-
perstitio. Verum composito etiam tum
utcunque tumultu, dilapsus tamen Re-
ge non adeò impediante exercitus, irri-
taque reddita est expeditio. Relicta tan-
tum ad propulsandum hostem duo mil-
lia sub imperio Andreæ Tencinii & Ni-
colai Sienavii. Qui discordes inter se &
hinc

hinc rerum suarum minus satagentes, commissâ imprudenter cum hoste longe prævalido pugnâ, sexaginta plus minus nobiles viros & octingentos insuper gregarios perdidere.

Sed brevi post intervallo mutatus est dominatus in Muldavia. Stephanus Petri Palatini frater, ob suspicionem affectati domini exul, quæsitis criminandi occasionibus Palatinum Solimanno exosum reddiderat. Ita quidem, ut is vim moliretur in Palatinum, hic vero imparem se sentiens, tentatis infeliciter fugæ consiliis, Sicaviæ arci se includeret. Ita in locum ejus Stephanus frater à Solimanno surrogatus; ipse obsessus captusque est à Iohanne Vngariæ Rege, qui hâc velut mercede Turcæ gratiam offensis aliquibus infuscatam redimebat.

XII. Non multo post insecuta hujus ipsius Iohannis mors novis turbis Vngariam implicuit: vindicante sibi regnum Ferdinando, sanguinis jure, ut agebat, atque insuper compacto sibi debitum; asserente contra idem viduæ Reginae filioque ejus impuberi Solimanno, vel potius, ut eventus docuit, sibi rapiente. Postquam enim infando illo ad Budam prælio Christianos profligasset, evocato

evocato ex urbe, per speciem amoris, Reginae filiolo, dum comites hujus benignè à Turcis fraudem molientibus excepti, hilariter epulantur; Interim milites mittit, qui gubernacula occuparent urbis, quasi defendendæ contra Auftriacum, cui Regina impar esset. Patuit mox dolus, cum ingressus ipse urbem, Reginam nequicquam datæ fidei sacramentum obtestantem, abire cum puero in Transylvaniam jussit. Ex hoc tempore servit fœdissimam Turcis servitutem Buda, & reliquis Vngaricarum civitatum flos, grandi vestro, Christiani, dedecore, qui sanguinem, quem his recuperandis gloriôsè impendere poteratis, mutuis pudendisq; inter vos armis insanè tot annis prodigitis!

XIII. Agitabat ea tempestate orbis Christianus instinctu inprimis Caroli Imperatoris Concilium, quod à loco postea Tridentinum appellatum est. Ad id invitatus à Carolo Sigismundus omnia pacandæ Reipublicæ Christianæ causâ velle respondit, legatumque etiam ad concilium mittere recepit. Ac missus est postea ad Comitia Augustæ habita Stanislaus Lascus Palatinus Sendomiriensis, qui gravi oratione jus Poloniæ Regum in Prussiam ostendens, Cruciferorum in

Albertum Poloniae vasallum conatus liberrime perstrinxit. Respondit huic Wolfgangus Ordinis Theutonici Magister; constitutique liti dirimendae arbitri, à quibus fere contra Albertum lata sententia est, sed executio ejus Carolo Cæsari remissa exitum nunquam habuit.

Sigismundo vero anno sequenti fatalis meta venit, principi sane immortalitate dignissimo; quique virtutibus suis à Paulo Iovio nobili historico poni meruit inter tres * Heroas illos, qui nisi simul imperassent, singuli digni fuerint, qui toti orbi imperarent. Præter sapientiam, moderationem aliasque animi dotes admirabilis in illo fuit corporis fortitudo. Ferunt ætate florenti soleas ferreas, quales equis suppingi solent, frangere, funesque cannabinos rumpere solitum. Vix pertinet corpus ad virorum laudes, sed in Sigismundo memorari dignum fuit, quod robore ac firmitate sua nobilissimæ animæ tanto diuturnius hospitium præbuit. Vixit enim Sigismundus annos octoginta duos: quorum exacte dimidium in regni administratione consumpsit.

* *Hi sunt Carolus Quintus Cæsar, Franciscus I. Gall. Rex, & hic Sigismundus.*

CAP. VII.

SIGISMUNDVS
AVGVSTVS.

AB ANNO CIOIOXLVIII.

AD ANNUM CIOIOCLXXVI.

Animi multorum in Augustum iniquiores ob matrimonium cum Radziwillia. Scholasticorum Cracoviensium tumultus. De legibus antiquis & novis disceptatio in comitiis. Cum Episcopis lites, occasione Orichovii Canonici, qui calibatum oppugnabat. Regis Gedanum iter, & periculum Regiomonti aditum. Nuptia secunda. Bona in Italiam abitus. post mortem ejus lites de hereditate. In Livonia bella intestina, mox externa cum Moscho. Livonia cum Polonia conjunctio. Inde belli Moschici communitio. item Suecici. Iohannis Finlandia Ducis captivitas. de Moschis victoria. Lithuania cum Polonia conjunctio confirmata. In Dantiscanos ira Regis & ultio. Magni Holsatia Ducis in Livonia machinationes. & cum Moscho societas. Hujus crudelitas insignita, ejusdemque exempla

nonnulla. Mutatus dominatus in Muldavia, quam Bogdano principi ejecto fortiter, tamen frustra restituere Poloni conantur. Duella bina cum Turcis. Herburti periculum. Augusti mors & encomium.

Sigismundus Augustus patre quidem vivo Rex nominatus à regni tamen curis, volentibus ita Polonis, hæcenus abstinuerat. Nec, mortuo parente aliquandiu voluntates procerum multorum tam secundas expertus est, quàm vel pater vel ipse spe perceperat. Offendit istos Augusti post fastiditam & paulo post mortuam Elizabetham Austriacam, solutior vita. Magis etiam initum postea cum Radzivilliâ Stanislai Gastoldi Palatini Torcensis viduâ matrimonium. Nec intra silentium aut occultas voces stetere offensæ. Publicè in Comitibus traductum est factum Regium; aliis tolerandum jam consentibus postquam consummatum esset, aliis antiquandum ambitiosa libertate ac facundiâ contendentibus. Qui à nonnullis ut loquentes pro legum tutelâ, quæ conjugia Regia consensu Reip. circumscribunt, pronis auribus auditi: aliis privatâ magis stimulatione, quàm decoris

ris publici cura loqui visi sunt. Interregnum nempe inducere voluisse credebantur, ostentandæ ita diutius auctoritati, & ut tanto enixius liberaliusq; à Rege prentarentur. Horum antesignanus Petrus Kmitha Palatinus Cracoviensis fuit, uti contra Regem tuebatur Iohannes Tarnovius, princeps post Antistites Senator, cui pridem Kmitha alias ob causas infensus, tanto jam obstinator erat, ut diversus esset ab æmulo. His contentionibus transacta comitia citra tractationem rerum magis feriarum diffluxere, Rex vero dimissis ad Senatum atque equitum præcipuos literis, de contumacia quorundam questus, suum erga Rempubl. affectum prolixè declaravit. Quæ res sanè profuit illi non parum ad pignerandos multorum animos; paratiore, ut sit plerumque, privatim apud singulos gratia, quam apud universos, quibus ipsa multitudo ut metum offensæ, ita spem fructumque beneficii minuit.

II. AEstum comitorum excepit juventutis, quæ Cracoviæ studiis operabatur, tumultus. qui visus initio multis compressu facilior, quam qui in proverbio est, pulvis scholasticus, atrocem tamen subito vastitatem Academiae attulit.

Lena quædam fœminam corpore merentem familiaribus Andræ Karnkovii, qui tum fortè Cracoviæ agebat, ducens in studiosos inciderat, atque ab iisdem habitata erat contumeliosius. Illa injurias quæstapud Aulicos, ad quos tendebat, facilè eos in vindictam impulit, effecitque ut factoin studiosos inermes impetu alios miseris modis exciperent, alios trucidarent. Illi postridie arcem agminatim ingressi inconditis clamoribus Regias aures pulsant, vindictam postulantes, & ut mos tumultuantibus, Reis vel subdere vel jungere innoxios, ipsum arguentes Karnkovium. Rex inerepitos de nimio ardore quiescere iussit, saltem dum destinarentur iudices, rem prout gesta esset, cognituri. Illi furore vecordes nec Antistitis Cracoviensis, ad quem postea ablegati erant, sententiâ acquiescentes abire Academia minantur. Quod & cum susque deque haberi se viderent, fecêre. Exivit mœnibus triste ac miserabile agmen, sacra illa verba, *Ite in orbem universum, &c.* ingeminans, velut præfagia eorum, quæ post contigerunt. Pars etenim ad parentes domum, cæteri in Germaniam Prussiam ac Bohemiam dilapsi hausta istic

Luthe-

Lutheranorum dogmatum semina per
Poloniam postea sparsere.

III. Sequentis anni Comitia pari fe-
re eventu, quo priora, finita sunt. In iis
Antistes Gnesnensis Regias literas, quas
ad proceres missas diximus, perstrinxit.
Post actum de legibus, quarum alii anti-
quas, alii eas, quæ Iohanne Alberto & A-
lexandro Regibus rogatæ essent, exerce-
ri volebant, prout scilicet quisque has vel
illas in rem suam fore viderat. Postero-
res accendebat quoque invidia in Iohan-
nem Tarnovium & Maciejovium, quo-
rum hic, contra leges sub proximis Re-
gibus latas, Cancellarius simul & Anti-
stes Cracoviensis: ille Castellanus Cra-
coviensis præfectusque juxta Sendomiriæ
esse arguebatur. Regi pro his & antiquis
legibus stare viso, ne causam obtineret,
per Iohannem Tencinium Palatinum
Sendomiriensem intercessum est. Qui sel-
la ob senium illatus in curiam, acri ora-
tione leges ad usum præsentem flecten-
das suadebat. Movitque ætas & autori-
tas viri, ut ampliandum saltem Senatus
judicaret.

Inde cum Episcopis actum, quorum
potentiam ut inique pridem ordo eque-
stris aspiciebat; ita apertis sententiis

tum invadere cœpit: præbitâ per Orichovium ansâ, qui Canonicus Premisliensis cum esset, ab Episcopo oppugnati cælibatûs causâ, munere & ditione motus fuerat. Is igitur & affinitatibus potens, & graciosus apud alios tacitè eadem molientes, publicâ aurâ privatæ causæ tum velificabatur. Nihil tamen in ea re his comitiis ob discordiam procerum concludi potuit. Ille audentior factus matrimonii sacerdotum modò assertor, mox exemplum fuit, ductâ in uxorem Chelmsciâ. Nec Antistites remittebant odia, sed strictis subinde in hunc Orichovium gravioribus sententiis, mox in Olesnicios quoque, Stadnicios, Ostrogios, Lassovicios aliosque hæreseos damnatos insurgebant. His Rex tertiis comitiis Petricoviæ habitis accesserat; sed & Regio decreto ab ordine nobilium tam pertinaciter reclamatum est, nullus ut Episcoporum exercere potestatem suam sustineret.

Posthæc Gedanum Rex abiit, componendis ibi rebus, quæ in tumultum eodem religionis flabello exarsuræ videbantur. Et ingressò etiam urbem Rege, diu plebes timebat timebaturque & parum sæpè à seditione abfuerat, nisi Regis

gis moderatio ac benignitas diffidentium metûs sustulisset. His ita humanitate mitigatis Regiomontum Rex profiscitur vitæque hîc prope periculum adiit. Dum enim testandæ sub ingressum lætitiæ tormenta exploderentur, errore magistri tormentarii pila emissa ferè tetigerat Regem, ut quæ fortuitâ solum equi declinatione prætervolans ponè sequenti Visniovecio caput abstulit. Frementes Polonos in Albertum Brandenburgicum, qui hospitem excepturus aderat, Rex cohibuit, Foxii mathematici, qui eo die periturum Regem prædixerat, augurium, mirabili artis & falsi confinio, se salvo expletum hilari voce exclamans. Magistrum quoque qui erraverat, indignationi Alberti, sollicitius irascentis, quò se magis absolveret, eripuit.

IV. Viduus Rexerat mortuâ non ita pridem Radzivilliâ, postquam diadema Regium, accurante marito, proceribus conniventibus, suscepisset. Novum ergo conjugium suasu Senatorum ambienti Catharina Cracoviam adducitur, Austriaca stirpe, olim Francisco Mantuæ Duci nupta. Cum hac in Lithvania, quam unice adamabat aliquot annos intur-

bidos habuit, nisi si quas interdum nebulas interspergebant religionum turbæ, quas pridem gliscentes veniens à Pontifice Legatus Aloysius Lipomannus prohibendo accendit, prisco religionis ingenio, crescere ut inter obstacula amet.

Nonnihil etiam Regem turbabat mater Bona Zfortia, quæ postquam X L. annis vixisset in Polonia, tandem obtentu valetudinis curandæ in Italiam ad suos (erat enim Duce Mediolanensi genita) proficiscendi animum cepit. Non decorum sibi Rex putabat matris discessum, averturæ insuper alienam in terram debitos filio thesauros. Illa adversum Regem sentiens tanto acrius institit, acuen- te insitum pridem abeundi desiderium filio cedendi verecundiâ. Mox dolum addens contumaciæ, donis suffragia procerum quorundam, quibus obnoxium principem noverat, emercatur. Interposuit quoque pro matre preces Isabella Vngariæ Regina Augusti soror. Ita dimissa vix annum in patrio solo exegerat, cum extincta est, dubium an quæsita morte. Plurimi Laurentii Papagodæ dolum suspectabant, grassatum credentes & veneno in principem, cum reditus cupidam

dum cerneret, & testamento ficto in Ducatum Barensem, quem Augusto debitum Philippus Hispaniæ Rex ut complementum regni Neapolitani sibi vindicavit, elusis fatis superbe legatis, quos Augustus subinde repetundarum causa mittebat.

V. Livoniam Lithuaniam Prussiaque confinem provinciam agitabant ea tempestate super Moschorum prævalida arma, domi nata inter Archiepiscopum Rigensem & Magistrum ordinis Theutonici dissidia. Quibus initium assumptus ab Archiepiscopo Brandenburgico Principe Coadjutor, ut vocant, Christophorus Dux Mechelburgicus præbuit. Eoque crevere, ut Archiepiscopum quidem adversarii in vincula datum indigne haberent. Ea res Augustum movit, ut illi, quippe consanguineo suo, auxilium ferre moliretur. Contracto mox ingente exercitu Livoniam ingressurus erat, nisi novi belli fama exciti Imperator, Rex Daniæ aliique Principes misissent prope legatos, qui lite composita orienti materiam incendio præciderunt. Restitutus ita dignitati suæ Archiepiscopus, eidemque successor designatus Mechelburgicus.

Acquie-

Acquieverant utcunque domesticæ turbæ, cum Moschus majore, quam unquam antehac, impetu insurgit. Intra breve tempus Narvam, Neuhausium, Derpatum, tandemque Felinum occupat, ipso insuper Magistro Livoniæ Furstenbergio capto. Livones suæ sibi defensionis jam impares ad externa auxilia respiciunt. Non unum tamen omnium perfugium fuit: Revalienses Erico Suecorum Regi se dedunt; Archiepiscopus Rigensis cum Magistro Livoniæ & subiecta nobilitate ad Augustum Regem se recipiunt. Qui tamen nisi se suaque omnia Poloniæ ac Luthuania regimini subicientibus & fidem juratis patrocinium polliceri noluit. Cunctati equidem illi, sed urgente necessitatis telo, fatius tandem judicant imputare subjectionis leges Polonis, quam à Moscho irato accipere. Dato discutiendis utrinque conditionibus tempore aliquo, tandem Magister ordinis Gothofredus Ketterus, solenniter magisterio se ordinis abdicat, arcemque Rigensem, in qua hæc agebantur, atque ipsametiam urbem Nicolao Radzivillio Palatino Vilnensi, qui Regis nomine aderat, tradit. Ipse vicissim à Radzivillio Curlandiæ & Semi-

Semigallia Dux, postmodum vero Prorex gubernatorque Livoniae proclamatur.

VI. Novae ita Provinciae accessione aucta Polonia bellis quoque novis implicita est. Nam & in Moschum magnae Livoniae parti incubantem, & tum Tartaro ademptis Astracano Casanoque regnis insolentiorum arma sumenda erant; nec cum Erico Sueciae Rege, cui Revalia se dediderat, diu pax culta est. Ac contra illum quidem primò ad Nevelam non infeliciter pugnatum est, Ducum imprimis virtute, inter quos Stanislaus Zamoscius & Iohannes Zborovius eminenti.

Sed paulò post circumagente se fortuna obsessa ab hoste Polocia ampla urbs, & tandem crebris tormentorum, quae plurima & rarae molis adduxerat, arietationibus expugnata est: magno Regis dolore, quem auxit nuncius occupatae à Revaliensi praefecto Parnaviae, oppidi ob faciles appulsus commercii peropportuni. Conspiraverat quoque cum Suecis Christophorus Mechelburgicus, Archiepiscopi Rigensis adiutor, quo mortuo locum eius invitae etiam Polonis occupare tendebat. Sed à Duce Curlandiae & Ernesto Vejero in arce Dolensi captus missusque in Poloniam quinquennii integri vinculis defe-

defectionis suæ & simul patratae cædis (nam Vanfovicius quendam ad mensam pugione transfixerat) pœnas luit. Idem fatum in Suecia Iohannes Finlandiæ Dux subiit, quem Augusto ob ductam sororem affinitate innexum, hucque adeo inclinatiorem animo creditum, Ericus frater Suecorum Rex carceri inclusit.

Tristia hæc reportata paulò post illustris in Lithuania de Moschis victoria pensavit. Duplici illos agmine in Lithuaniam effusos eadem utrosque fortuna deprehendit. Namque alteros quidem Nicolaus Radzivillius & Georgius Chodkievicius Duces exercituum aggressi ita recidere, ut supra viginti millia ferantur occubuisse. Ducem eorum Suiscium prælio elapsum agrestis quidam obtruncavit. Cœteros Stanislaus Pacius Dapifer Lithaniæ memorabili itidem strage profligavit, tormentis insuper eorum potitus. Interjecto aliquo intervallo Parnovia, quam paulo ante occupatam à Suecis diximus, recuperata est, prodicione maxime Germanorum, quorum aliquot turmas Suecus exautoraverat. Pars illorum maxima excedit urbe, tanquam ad Curlandum itura, alii nescio quæ negotia prætexentes manent. Con-
vene-

venerat autem inter ipsos, ut hi illos noctu portis apertis in urbem admitterent. Quod & factum. Ingressi enim tanquam valedicturi domum Senatoris, penes quem claves urbis, epulisque instructis commessantes hospitem ipsum vino deponunt. Ita clavibus potiti nocte fera commilitones pridie egressos intromittunt. Fit impetus in Suecos, Germanis qui Sueco usque merebant, si quiescerent, promittitur impunitas. Occupata urbe arx adhuc restabat. Sed & hanc Sueci post toleratum sesquimensis obsidium dedidere.

VII. Sub hæc tempora rediit in Poloniam Adamus Konarscius aureorum aliquot millia Neapoli ab Hispaniæ Rege ferens Augusto. Id fœnus erat pecuniarum, quas Bona nuper mutuo dederat Hispano. Sed Regem non ita allata exhilaravit pecunia, quantum prærepta Ducatus Barenfis hæreditas offenderat. Sane quovis modo ob id Austriacis ægre facere laborans, Catharina uxori repudium denunciare machinabatur, obtentui sumpta mulieris sterilitate. Quanquam nec ex cæteris uxoribus prolem Augustus unquam susceperat.

Qua orbitate credo motus serio agitare

tare cœpit, ut provincias Lithuanix, per Casimirum Regesque proximos averfas, regno redderet uniretque, dudum id urgentibus Polonis. Hactenus tamen Proceres Lithuanix obstiterant consilio, atque inprimis Nicolaus Radzivillius. Sed is recens obierat, vir maximis in Lithuania muneribus perfunctus, aliis forsan eo nomine invisus, quod primus Vilnæ, hominibus Calvinii nomine exosis aulam indulfit, in qua sacris suis operarentur; Bibliorumque in vernaculum translationem procuravit. Eo mortuo priscum illud Lithuanix cum Polonia regno fœdus renovatum sancitumque est.

Paulò post & Albertus Prussix Dux, mortuo patre, obsequium fidemque Regi ac regno juravit. Cui vicissim Rex privilegia vetera stabilivit, addita insuper Augustanæ, quam vocant, confessionis libertate, appellandique ad tribunal Regium necessitate remissâ. Diversa ab hoc Gedanensium fortuna fuit, qui magistratui suo discordes, eumque peculatûs reum agentes movère regem, ut mitteret iudices causam inter partes arbitratos, Illos metuens magistratus ægrè nec nisi certas condiciones stipulatus in urbem admittit. Quod indignè ferens Rex, pœnæ loco,

loco, nova onera reluctanti jam non audentibus imponit, portorii, quo solus ante Senatus fruebatur, partem ærario Regio addicens, porròque, injungens, causæ ut ipsorum, quæ hæcenus Prussiæ limites non egrediebantur, in foro Polonorum disceptarentur. Usque adeò magno plerumque constant civitatibus discordiæ!

VIII. Livonia lacerabatur adhuc inter variorum dominorum manûs. Arcem Revaliensem Sueci prodicione equitum quorundam auctore Nicolao Curselio amissam mox eodem penè mense prodicione recepêrunt. Eandem paulò post Magnus Holsatiæ Dux & Ostiliæ (quæ insula Livoniæ opposita jacet) pridem Dominus, nuperque à Moscho Rex Livoniæ renunciatus, aggreditur. Sed Revalienses nec Suadâ, qua ut Germanum principem Germani Suecis Polonisve præferrent, monebat, nec exercitu, quo à Moscho instructus urbem circumvenerat, moti, constantiâ suâ obsessores Moschos ad fastidium ccepti obsidii egêre. Qui conceptam apud Revaliam bilem in Finlandiam Suecorum provinciam evomunt. Vbi tam improbè crudeliterque multa patrarunt, ut odium sui Germanis injicerent, quantumvis sub signis ipso-
rum

rum merentibus. Inter hos Rosa equitum præfectus Derpatum invadere decreverat, ut à Moschis liberaret. Vicisset misera urbs, si vinci tum potuisset. Sed re ab illo minus caute administrata; nec ab oppidanis quippe ignaris consilii adjuta, nihil aliud effectum est, quam ut in miseros cives Tyranni Moschici Iohannis Basilidis tanto atrocius sæviret immanitas. Nec satiare se hic tam paucis scilicet victimis potuit. Redux domum in captivos, quos quadringentos ex Livonia abduxerat, quicquid audere Tyrannis potest, exercuit. Parum fuit totos greges non virorum tantum sed & puellarum puerorumque simul enecare. Ingenium advocari oportuit ad excogitanda suppliciorum genera, quæ aliquid morte gravius haberent. Plenum furcis crucibusque forum fuit, passim etiam athena aquis bullientibus, in quas vivi homines conjiciebantur, fumabant. Sed in primis memorabilis est, quam in puellis quibusdam germanis liberalissimæ formæ exseruit, impietas: Redimere has aliqui numerato argento nitebantur. Ipsæque pro incolunitate sua omnia tentabant: cum obstinatum viderent Tyrannum, libertate velut ultimum usuræ, immanitatem ei acerbe expo-

be exprobrant, vindictam etiam cœli imprecantes. Ille virulentior factus, prius alios captivos coram ipsis aquis suffocari, vel disseccari gladiis jubet. Ipsas dein alligatas asseribus carnifices miserrimè excipiunt, ungues etiam manibus effodientes. Extractis ita, quo diutius morti velut suæ superessent, supplicii cruciatus, cum atrocissimis questibus cœlum implerent, tandem exsectis linguis suffiguntur veribus, flammisque suppositis in cineres rediguntur. Non referam hic, qua crudelitate Cancellarium suum mutilandum discerpendumque curaverit, non alia, quibus ante me totos libros implevere autores. Mihi compendium scribenti fatis est unum exposuisse facinus, ad monstrandam immanitatem hominis, qui Christianum nomen præferens, Phalariidas omnes anteivit.

VII. Eodem tempore apud Valachos simili ferme impotentia dominatum Iuonia exercebat. Qui Stephani Valachorum Principis è concubina filius, nuper in aula Iohannis Firleii aulæ tum Regiæ præfecti (Mareschalcum vulgo vocant) famulatus fuerat. Post ad Turcarum Imperatorem delatus, Valachis Bogdanum principem ob Polonorum in priinis fami-

familiaritatem spernentibus, dignus imperio visus est succedere. Nec minuit illi amorem crudelitas apud subditos, gentem & ipsam immanem & sic quasi suos mores in alio non averfantem. Certè etiam post plurima sævitix exempla Iuoniam omni ope defendêrunt adversus Bogdanum nullâ ipsis cognitum injuriâ. Ceterum hunc conantem amissam dignitatem repetere adjutum proceres quidam Poloni ivêre. Inter quos eminebant Nicolaus Mielecius, Sienvius, Herburtus, Iohannes Iordanus, Stanislaus Lanskoronius. Sed hi terram hostilem ingressi, potentiam hostis Turcarum viribus succinçti majorem sensêre, quam ut subigi posset manu privata. Velitationibus tamen nec non duellis quibusdam satis palam fecêrunt, invictos Turcis Polonos esse, cum pares paribus congregiuntur. Primam aleam Stanislaus Vistempus subiit, parvus corpore, magnus animo, utroque ita firmatus, ut prosilientem provocantemque Turcam uno venabuli ictu transverberaret. Paucis post diebus alius è Turcis evolat, ad certamen ciens Stanislaum Ciolum armis habituque fulgidum, adeoque præ cæteris oculos hostis ferientem. Qui promptus animo, & clarescere properus, illico

illico à Palatino Podoliæ Mielecio copiam petit congregandi. Hoc pertinaciter abnuente, alicui saltem ex suis id ut permittatur, orat. Id cum impetrasset, deponit sibi certamen Paulus Chanzovius, præsentemque Turcam hasta adoritur, irrito tamen, quem alte paraverat ictu. Post districto ense fronti adversarii vulnus figit, extrahentemque hærens ferrum brachiis implicat. Elapsus tamen nescio quomodo Turca, vulnere, quod lethale acceperat, movet socios, ut ad vindictam proruerent. Iamque interim ad Polonum etiam duo alii accurrerant. Quibus mox magno hostiũ numero circumfusus Herburtus & Volscius subveniunt; secutique eos alii insuper justis pene prælii specimen dedere. Nam & hostis omni vi contra ibat. Sed ardore impetuq; instantiũ Polonorũ, ad ipsa usq; stativa Valachica cõpulsus est.

Nec vero postea quoque desit reverentes Chocimum Polonos laceffere, magno quamvis subinde detrimento suo. Fuit cum à Iohannis Iordani hastatis, velitibusque Herburti ita acceptus est, ut pileis cæterisque impedimentorum objectis, præpedire celeritatem insequentium Polonorum conaretur. Sed hi firmato adversus prædam animo ita strenue fugientibus

tibus institerunt, ut longius etiam, quam par foret, proVecti, cum in alios sexcentos Turcas incidissent, magna virtute iterum pugnaverint. Herbutus tum præsens vitæ periculum incurrit. Procul enim à suis inter Turcas ignaros vagans, cum hostem se, inflicto uni ex illis vulnere prodidisset, à duobus Turcis ex utroque latere invaditur: Vnius sarissa prope equo illum ejecerat, nisi altera parte irruens simili telo hostis defluentem restituisset. Ita miro fati velut ludibrio, stimulari impetu equi ad suos pervasit.

Reversis per tot discrimina Polonis gratias quidem Bogdanus habuit; sorti tamen suæ, cui erigendæ tanta virtus non suffecisset, diffusus, in Moscoviam contendit, ubi & exilii molestias matura morte finivit. Poloniam vero tum pestis populabatur, qua & effectum est, ut nec comitia Varsoviæ indicta haberi potuerint, & Rex ipse ab infecta urbe ire Knischinum coactus sit. Vbi afflicta eum mors, non illo quidē contagioso, sed lento pridemq; concepto morbo confecit. Principem sane moderatum, justitiæ bonarumque artium, in primis secretiorū amantissimum, nec bellis degenerem, quæ tamen plura autoritate amovit, quam manu patravit.

PEPLVM
SARMATICVM,

In quo

REGES POLONIAE

Ordine describuntur, ex

EPITHALAMIO,

Quod Georgius Sabinus nuptiis olim
Sigismundi Augusti Regis Poloniae
cecinit, desumptum.

Primus falcato spectandus acinace Lechus
 Texitur, argento fulgenti auroque coruscus.
 Lechus Marte satus: quo non pugnacior alter
 Regna Lycaonio tenuit subiecta Bootae.
 Ille vagam silvis educit in oppida turbam,
 Claraque Sarmatia tribuens cognomina genti
 Lechinos, quorum gestabat sceptrum, vocavit.
 Torva viro facies, apicatum, more Getarum,
 Tegmen habet capiti, cristaque rubente decorum;
 Barbaque supremo labro riget hispida: pendet
 Ex humero clypeus, qualem Telamonius Ajax
 Gessit, Amazonia manus est armata securi.
 Inde Palatini bis sex in sedibus altis
 Augusta gravitate sedent, populumque gubernant.
 Additur his prisca Romanus origine Gracchus.
 Divitiis ac Marte potens: qui rege sub Anco

Pulsus

Pulsus in exilium, trabeati celsa Quirini
 Mania deseruit, gelidamque profectus ad Arctos
 Condidit auspiciis illic felicibus urbem,
 Quæ vetus à Graccho duxit Cracovia nomen.
 Surgit ad hanc urbem terrena mole sepulcrum
 Vastum, immane, ingens, quo conditus ipse quiescit.
 Pingitur in tela sævisimus alter ab illo
 Sceptra gerens Lechus, qui solus ut arbiter esset
 Sarmatiæ, solus rerumque teneret habenas,
 In densis sylvis, ubi plurima lustra ferarum,
 Hæc fratrem regni consortem cade peremit!
 Vulgatoque fidem patrias rumore per urbes
 Fecit, ab immani divulsum dentibus urso
 Occubuisse. Subit scelerato Venda Tyranno:
 Quæ cum mille procis, quod erat formosa, placeret,
 Innuba virgo tamen, casti sine labe pudoris
 Mansit, & ætatis ver intemerata peregit.
 At non femineis calathis, non dedita molli
 Illa fuit lana: duris assueta sed armis,
 Figere terribilem longis palearibus ursum
 Freudentemque suis excire cubilibus ursam.
 Martia si quando fremuerunt classica belli,
 Laudibus insignes æquavit, & Heroinas,
 Quippe Borysthenidem, debellavit que Gelonum.
 Binaque magnanimo cum Teutone prælia fecit.
 Corniger ardebat victricis amore puellæ
 Vistula, cumque suo vidisset in amne lavantem,
 Mollibus excipiens amplexibus abstulit illam,
 In vitreas sedes, thalamicque in honore locavit.
 Inde figurantur multi sine nomine reges,
 Quorum fama jacet tenebris ac nocte sepulta:
 Hosque sub ignotos depingitur inclytus Heros,
 Qui fuit Ausonia Stilico gratissimus urbi.
 Belligero cataphractus equo fugientibus instat
 Hostibus ac fulgens auratis emicat armis

Qualis

Qualis ab Occidua surgens nitet Hesperus unda.
 Et nunc victor agit Rufini castra secutos,
 Hunnosque, Mysosque, Sagittiferosque Tomitas,
 Prælia miscentes, & acuta falce Gelonos:
 Nunc premit Afrorum caeso Gildone cohortes,
 Ingentemque facit conversa per agmina stragem,
 Haud secus ac paleis ubi separat area fruges,
 Triturante leves bove concimantur ariste:
 Sic, quacunque ruit, prosternens conterit hostes,
 Circumsusa jacent pallenti corpora leto
 Tradita: purpureusque cruor diffunditur arvis.
 Cæsar ob insignes Theodosius ergo Triumphos
 Deligit hunc generum sibi, connubioque Serena
 Ornat & Aneadis præfert socer omnibus unum.
 Additur armipotens juvenis, qui dictus ab æstu
 Nomen Lesco gerit; Stiliconi sanguine junctus;
 Cæsareum sed ferre jugum fastumque superba
 Italia nequit, imperioque subesse recusat,
 Aspera Martigenis hic bella Quiritibus infert
 Pannoniumque iuvat auxiliariis Hunnum,
 Tunc ubi Carnorum ferus occupat Attila sedes,
 Teque dat excidio captam, pulcherrima quondam
 Vrbs, Antenoreo felix Aquileja Timavo
 Primus claustra manu reserat portasque refringit,
 Injicit infandum victorque penatibus ignem,
 Tristitia collucent diffusis mania flammis
 Concussasque domos, impendentisque ruinas
 Nympharum textura refert, subjungitur acer
 Genlericus, & armorum fulgore coruscus
 Pingitur hastatos cuneos, clypeataque secum
 Ducere bellator sub fortibus agmina signis:
 Hesperias æquare solo, qua spectat ab altis
 Candida subjectas Pyrene rupibus, urbes:
 Herculeumque citis transmittere classibus aquor,
 Subdere & antiquas Tyria Carthaginis arces.

Inde profectus iter maris, emensusque profundum
 Capta Quirinalis Roma dare mania prædæ.
 Hic alacri vultu Lelconis imago secundi
 Omnibus arridens precioso intexitur ostro.
 Editus obscura juvenis qui stirpe parentum
 Ardua conscendit magni fastigia regni.
 Scilicet orba suo sedes ubi rege vacabat,
 Et decretus erat de regno cursus equorum,
 Hic moruit celeri victor suffragia cursu.
 Tertius extincto succedit Lelco parenti,
 Bellaque Teutonibus facientes adjuvat Hunnos.
 Post hunc villosa deducitur horridus Vrsi
 Tergore, Popelius, quem turpis inertia Regem
 Occupat immodico Baccho, somnoque vacantem,
 Ipse sedens inter cyathos, mollesque puellas,
 Acribus armorum præfert convivia curis.
 Nominis ejusdem conjungitur ebrinus illi
 Filius, ignavique simillimus omnia patris:
 Hunc scelerum pœnas crudeli morte luentem
 Infesti perimunt arroso corpore mures.
 Tum gestanda seni traduntur sceptræ Pyasto:
 Qui cum justitiæ vindex, & cultor honesti
 Esset, ab incurvo (nam rura colebat) aratro,
 Pauper ad hos regni tantos ascendit honores.
 Indutus crudo stat adhuc perone, geritque
 Agricola solito speciosum more galerum,
 Inde Pyastides trahit agmina Semovitus.
 Aclidibusque sparisque & acutis densa sagittis,
 Vandaliæque domat populos, urbesque potentes,
 Balthicus. Arctoo quas alluit æquore Nereus.
 Ocia quartus agit Lelco, bellumque perosus
 Sistit & Augusta sancit data fœdera pacis.
 Nec minus extinctis amplecteris otia bellis
 Semomille: tuo tenebrasque recedere nato,
 Excussa que dari visum caligine gandes:

Editus

Editus ex utero qui cæcus amabile Solis
 Lumen, & æthereos nunquam conspexerat ignes,
 Consulis & vates, puero quid reddita cæco
 Lumina portendant: responsaque lætus ab illis
 Accipis: insigni natum pietate futurum.
 Filius ut Mæco sceptrum suscepit avitum,
 De se vera probat dixisse, nec irrita vates:
 Primus enim Christum profitetur, primus adoratur,
 Et veterum cultus abolet, ritusque sacrorum.
 Nam tum Sarmatiæ reges idola colentes,
 Impia barbarico faciebant orgia ritu.
 Casaris ante pedes procumbit natus, Othonis,
 Boleslaus, & imposito diademate regem
 Imperii se se gaudet sociumque vocari:
 Subjicit infracto domitos hinc Marte Bohemos,
 Inclusumque jugis Moravum gentesque rebelles,
 Quas umbrosa vident gelidi pineta Silesi.
 Te quoque crudeli vastat Pomerania bello:
 Subdita quæque jaces argenti, Prussia, cælo.
 Alter at ignavo similis, similisque puellæ
 Mæco figuratur: mollissima purpura corpus
 Velat, Erythræis ornantur pectora gemmis:
 Punicei includunt & lævia crura cothurni.
 Cujus molliciem vitamque perosus inertem
 Vandalus, arma capit: capit arma Bohemus & acer
 Qui colit Austriacæ Moravus confinia terra,
 Excutiuntque jugum noluntque subesse Polonis.
 Heu pudet ignari quantum te Sarmata regis
 Sub quo triste potens fecit Respublica damnum!
 Pellitur infelix patriis Casimirus ab oris,
 Indutoque facit monachorum vota cucullo.
 Mox è cænobio, revocatur & arma capeffit,
 Persequiturque trucem violento Marte Tyrannum,
 A quo pulsus erat, regnoque exutus avito.
 Signa feris infert Hunnis, prædamque secundus

Boleslaus agit, domito bis victor ab Istro.
 Inque fugam turmas Moravorum vertit equestres :
 Ingentique Scythas & Alanos cade trucidat.
 Laudibus armorum nullis Heroibus esset
 Inferior : si non divo correptus amore
 (Heu scelus execrandum, heu detestabile crimen)
 Incaluisset Equæ, Tyrio quam murice cultam,
 Legiferi taurum Minois, ut uxor amavit.
 Ac te Dive nisi pia Stanislæe monentem
 Sacras obtruncasset acinace crudus ad aras.
 Ergo terrificis oculis vultuque minaci
 Sacrilegum pingunt Nymphæ, simulantq; tyrannum
 Cade suas sceierare manus, in frustra que sectos
 Projicere alitibus canibusque rapacibus artus.
 Nulla sed impietas manet impunita : tyrannus
 Ecce solum tristi vexatus Erinnye vertit
 Exul, & à canibus flavum laceratur ad Istrum.
 Huic animo mitis sævæque tyrannidis expers
 Ladislæe subis : pugnacem strenuus acri.
 Marte Quadum, sed iusta coactus ad arma fatigas
 Cassubium duris & cladibus afficis hostem.
 Rebus in adversis vicino tertius Hunno
 Boleslaus opem signis victricibus adfert,
 Cogit & Augustas illinc dare terga volucres.
 Navigat inde legens Arctoum classe profundum,
 Devictisque edit navalia prælia Cimbris,
 Candida pandentes concurrunt vela carinae ;
 Duraque missilibus fiunt certaminatelis :
 Armamenta natant, collisæque rostra per undas
 Transtraque puniceoque rubeſcunt sanguine fluctus,
 Lætâ Polonorum classem fortuna tuetur,
 Præpetibusque volat circum victoria pennis.
 Alter agit turmas hinc Ladislæus equestres,
 Funestumq; movens proprio cum sanguine bellum,
 Sæva suis insert germanis arma tyrannus :

*A quibus ipse tamen (sic arbiter impia regum
 Punit facta Deus) patriis expellitur oris.
 At tu, quarte, gerens cristata casside pennas
 Boleslæ, manus cum Casar e signaque confers :
 Casare, cui nomen dedit Ænea barba : nec herres
 Illius invictas vires animumque ferocem.
 Tertius injustis dum vectigalibus urbes
 Melco suas onerat, folio dejectus ab alto
 Luget, & amissos regni suspirat honores.
 Suscipit ejecto Calimirus fratre secundus,
 Commissasque sibi regit inculpatus habenas,
 Abrogat injustas leges, rescindit iniqua
 Quæ fecere truces olim decreta tyranni :
 Liberat & censu populum laxatque tributis.
 Quintus Lesco facit diverso praliam casu :
 Nunc Patruum vincit, Patruum nunc vincitur armis.
 At dum nudus agit, corpusque tepentibus undis
 Abluit, infelix rigida transfigitur hasta ;
 Lucis & usuram crudeli vulnere reddit.
 Traditur imperium post tristia Boleslao
 Fata patris : magnas hoc rege Polonia clades
 Accipit à trucibus Scythiæ prædonibus, illis,
 Furva quibus dirum fecerunt Tartara nomen.
 Namque velut septem stagnantis ad ostia Nilis,
 Densa locustarum nubes se concitat alis,
 Cultaque devastat plorantibus arva colonis :
 Sic vagus à Tanai, Scythiæque paludibus hostis
 Irruit, effuso populatur & agmine latos
 Sarmatiæ campos : captivæque corpora ducit,
 Corpora nodosis loris & vincula catenis.
 Hinc tuus affectat regnum Masovia Princeps,
 Obsidet ac veteris Conradus mania Gracchi :
 Teutones at Sexti Lesconis jura tuentes,
 Obsessis pellunt infestum manibus hostem :
 Amplaque spectat & virtutis præmia grato*

A Lescone ferunt ; is nam decernit ut ipsam
 Gracchi, nemo regat, soli nisi Teutones, urbem.
 Conserit Henricus pugnam, victorque triumphat
 Hoste ; sed incauto dirum bibit ore venenum,
 Quo miser ante diem perit, efferturque feretro.
 Inde Bohemorum fortissimus arma lacesit,
 Infestatque ducem Rex Primisslaus Oihonem,
 Marchia progeniuit quem flumine mater Havelo :
 At dum lata parant motis convivium signis,
 Securus poto cum milite Sarmaticus Rex,
 Improvisus adest per opacas Marchio silvas,
 Castraque nocte subit multo sopita Lyæo,
 Stertentemque capit regem, captumque trucidat.
 Venceslaus adit regnum, sceproque potitus,
 Manalio certos compefcit Pannonas arcu :
 Et gerit Alberto durum cum Casare bellum.
 Æqua sed indomitis populis dat jura duobus,
 Quos & Sarmatiæ gelido sub sidere tellus
 Hercynioque tenet præcincta Bohemia saltu.
 Tertius argenti rex Ladisslaus ab Arcto
 Educit Litavos, & Alanos : agmine quorum
 Humida Marchiacæ devastat jugera terræ :
 Mox & victor obit spoliis, & cade peracta,
 Filius Augustæ Casimirus pacis amator
 Suscipit extincto regalem patre coronam :
 Et cum Marchiacis populis in fœdera transit,
 Regnaque facta diu latronibus invia purgat,
 Et reprimit cades, & legibus arma coercet,
 Certa que constituit dubiis fora litibus, æquus
 Prætor ubi dicat Germanica jura Polonis.
 Quin & turrigeris Gracchi sub manibus amplam,
 Ponit, & ipse suo de nomine nuncupat urbem,
 Quatuor externos & eodem tempore reges,
 Magnificis epulis, lautissimus excipit hospes
 Pannoniæ, Regemq; Cypri, Regemq; Quiritum,
Inque

Inque procelloso dominantem marmore Danum,
 Ampla dat Ausonio regi quoque dona, suamque
 Legitimo thalami conjungit fœdere neptem.
 Post hunc Sarmatiæ Ludovicus frana capessit,
 Qui genus à prisco se Pæone ducere jactat,
 Pæone, cæruleus regnum cui subdidit Ister.
 Nec virtute tamen minus est quam sanguine clarus.
 Magna victor agit, Litavos certamine fusos.
 Hic duo feminei, Ludovicus, pignora sexus,
 Corpore præstanti, castoque pudore relinquit:
 E quibus egregia Litavus de stirpe Iagello
 Ipse sibi jungit tædis solennibus unam.
 Et dot ale capit nupta cum virgine regnum,
 At prius abluitur cælestis fonte lavacri,
 Proque Iagellonis sibi nomine, nomen adoptat
 Ladillae tuum: namque impius ante nefandos
 Divorum cultus, & barbara sacra colebat.
 Ergo pia Christum nunc religionem professus,
 Præcipit excindi lucos, Anguesque necari,
 Indigenæ Litavi quos numinis instar adorant.
 Erigit instaurans & dulcibus atria Musis,
 Hic, ubi flavescentes celer Istula volvit arenas.
 Rege sub hoc vertunt infestis terga Polonis
 Candida qui gestant Mariani pallia fratres:
 Innumerique cadunt adverso Marte perempti.
 Se vidisse negat Trasimenus & Allia tantam,
 Accipit infelix hic quantam Prussia cladem.
 Haud secus ac nivibus madet humida terra solutis,
 Dura relaxantur cum frigora, tempore veris.
 Sic undante natat, cætorum sanguine campus.
 Ipse triumphalem prostrata per agmina curruum
 Latus agit victor, spoliisque exultat opimis.
 Iamque senex reddit languenti corpore vitam,
 Et sua sceptrum, puer, tibi, Ladillae, relinquit,
 Egregia vero tu præditus indole mentis

Indigenas tanta populos cum laude gubernas,
 Te quoque Danubii declaret ut accola Regem.
 Ergo amplis opibus, fretusque potentibus armis,
 Ipse tuis annis, majoraque viribus audes.
 Ingressus Macedum numerofo milite fines
 Pontis in Orphei tentoria saltibus Æmi.
 Non te nubiferæ rupes, non sæva retardant
 Frigora, quæque cadunt altis de montibus amnes :
 Donec Amurhates ad Varnam Turca paludem
 Te cohibens tandem victricibus exiit armis :
 Bis tamen impulsos cogis dare terga, bis hostes
 Disjicis, ante tuo vitam quam sanguine fundis.
 Heu miserande puer ! te clara Borysthene tellus
 Te cum Danubio pater Istula luget ademptum,
 Limosoque gemunt Varnæ sub gurgite Nymphæ.
 Post ducis interitum funestaque prælia, tradit
 Regia Sarmatiæ Calimiro scepra senatus,
 Hic vero nemorum studiosus tempora quercu
 Cincta gerit, latoque tenens venabula ferro,
 Aut venator agit pavidos in retia cervos
 Setigeros aut figit apros : comitantur euntem
 Riphæique canes, armillatique molossi
 Attamen armorum præfert venatibus artes
 Et capit ereptas Marianis fratribus urbes.
 Inde subis patri, magnumque sub arma coactum
 Ducis Ioannes Alberte binominis agmen,
 Ulturusque necem Patruï, quem Varna peremptum
 Abstulit : instauras in sævos prælia Turcas.
 Et jam signa moves, jam barbarâ vertere cogis
 Terga, sagittifero Dacos & Lætygas arcu :
 Cum gravis affligit te morbus & exigit ævo
 Ne præsentis agas suscepta negotia belli,
 Tristia lugubres faciunt tibi funera Muse :
 Nam tu Callimachum, genuit quem Thuscia vatens
 Dulcia Pieridum tangentem plectra, savebas,

Edit Alexander variis spectacula ludis :
 Gymnica nunc leuibus certamina ponit ephēbis
 Corporis exercent agili qui membra palaestra.
 Nunc pugna simulacra ciet sub equestribus armis
 Gaudet & in circo concurrere grandibus hastis.
 At non hostili sine sanguine ludicra semper,
 Seria, sed miscet duri quoque praelia Martis,
 Fortibus ulciscens armis perjuria Mosci,
 Proxima nimbofo Boreæ loca cædibus implet :
 Terrarumque vagos Scythica de gente latrones,
 Riphæos ultra montes, Tanaimque repellit.
 Hinc ætate gravis dat regia iura Polono
 Cana Sigismundus diademate tempora cinctus.
 Moschorumq; Ducem, qua flava Borysthenis errat
 Vnda, rebellantem, memoranda clade coercet.
 Victor Hyperboreæ compescit & agmina gentis,
 Taurica quam tellus pharetrat, & culta Dianæ
 Educat, humana gaudentem sanguine cædis.
 Nec minus à patrio digressum limite Dacum
 Arcet, & edentem crudelia funera, sternit,
 Hic, ubi spumoso per inhospita saxa volutus
 Labitur amne Tyras, dirimensque rapacibus undis
 Sarmatiæ fines Dacorum separat oris.
 Quin parere sibi vetere sique subesse Borussos
 Cogit, odora legunt qui succina nata profundo.
 Inque suam redigit ditionem, quicquid habebat
 Inclut a nobilitas Germani sanguinis illic.
 Ecce autem tristem defuncta conjugis luctum
 Percipit, Hunnorum veteri quam sanguine cretam
 Carpathis ediderat prope fontem Nympha Tybisci.
 Iamque sua postquam consorti iusta peregit,
 Vritur igne novo : fixusque cupidinis arcu
 Dulcia Sphortiadis connubia virginis ambit :
 Inter Iapygias qua pulcrior altera Nymphas
 Non fuit, aut animo præstantior : esse fatetur

Hanc sibi consilio Iovis edita vertice Pallas,
 Ore Venus, gravitate parem, Saturnia Iuno.
 Ducitur in thalamum regali nupta paratu,
 Qualiter Amonio Nereia sponsa marito
 Est adducta Thetis, nuribus comitata Latinis
 Turba puellarum sequitur: quas Daunia tellus
 Priscaque miserunt longinqui mania Barri.
 Parvus ad extremum puer his intexitur actis
 Sceptra Sigismundus regni gesturus aviti;
 Qui teneras inter forma praestante sorores
 Candida circumdans materno brachia collo
 Ludit, & Augusti cognominis omine gaudet.
 Idem florentes jam puber ut induit annos,
 Excipit amplexu consortem sponsus Elissam:
 Caesareos quæ monstrat avos, ducitque paternum
 Regibus orta genus, quos ditibus Austria terris
 Edidit, ac rerum dominos Germania fecit.

I N-

227

I N D E X

R E R V M

Insigniorum.

	<i>Cademia Cracoviensis instituta.</i>	127
	<i>Academici Cracovienses discedunt se- ditione mota.</i>	197. 198
	<i>Adalbertus Gnesnensis Archiepisc. in Prussia occiditur. 27. ejus cadaver Gnesna sepultum miraculis nobile.</i>	ibid.
	<i>Albertus Marchio Cruciferorum magister bellum movet Sigismundo. I.</i>	183
	<i>inducias facit.</i>	185
	<i>fit Vasallus Regni Poloniae.</i>	187
	<i>damnatur in Concilio Trident.</i>	196
	<i>Alexander Rex. 168. ejus prodigalitas.</i>	173
	<i>Ambitio potens malum.</i>	158
	<i>Amicitia firma exemplum Vladisl. Herman.</i>	48.
	<i>Lescus Albus.</i>	77
	<i>Amurathis bella in Ungaria. 141. victoria ad Varnam.</i>	143
	<i>Annulum Scarbicus in thesaurum Caesaris proji- cit.</i>	52
	<i>Aquila infigne Poloniae.</i>	2
	<i>Archiepiscopatus Gnesna institutus.</i>	24
	<i>Leopoliensis.</i>	119
	<i>Auxiliator saepe magis quam hostes timendi.</i>	79

B.

B	<i>Arensis Ducatus Augusto ab Hispano prae- cipitur.</i>	205. 207 Ioh.
----------	--	------------------

I N D E X

Ioh. Basilidis Moschi crudelitas in captivos, in primis virgines aliquot.	211
Belæ Vngariæ regnum à Boleslao Aud. restituitur.	
38. perit casu.	39
Belzensis Dux domitus.	115. 119
Bobricii virtus.	144
Bogdanus à Valachis rejicitur.	212
ei opem ferunt Poloni.	212. 213. 214
Bohemicum bellum.	37
Bohemia externis Regibus subijcitur.	98
Bohemi Iagelloni se subijcientes repudiantur.	133
Bohemi Casimiro regnum deserunt.	138
Boleslaus Chrobri Primus Rex. 26. in Bohemos movet. 28. in Russos. 28. in Saxonas. 29. exemplum optimi Regis.	30
Boleslai Audacis putchra initia. 36. Bellum Boh. 37. Vngaricum. 38. Russica. 38. 39. 40. degenerat. 42. S. Stanislaus occidit. 43. & seipsum postea exul.	44
Boleslai Crivousti pueri res gestæ 49. bellum Bohemicum duplex. 50. 51. Pomeranicum. ibid. in fratrem mansuetudo. 53. parricidium. 54. bella cum Casare 52. pugna in Campo Canino 53. Russica bella. 56. 57. fraude vincitur. 58. ex mare obit.	59
Boleslai Crispi cum Conrado Casare transactio & post bellum. 63. 64. cum Friderico Barb. 65. à Pomeranis clades.	65
Boleslai Pudici castitas. 80. fuga in Vngariam 82. in eandem seditio. 85. calamitates.	86
Bona & fortia in Italiam ab invito filio. 202. moritur. ibid.	
Ioh. Bonerus.	174
Buda fraude à Solymanno capitur.	193

C Allimachus Italus in Polonia benigne habetur, ibidemque obit.	162
Nicol. Camieniecicus profligat Valachos, 177. & Tartaros.	178
Cannensi similis clades à Tartaris.	81
Caninus Campus unde dictus.	53
Casimirus I. è monasterio ad regnum vocatur. 33. ejus prudentia & fortitudo.	34
Casimirus Crispi frater respuit principatum. 67. 69 percussus à Conario ignoscit percussori.	69
Casimiri Magni ingenium quietum.	110
Rusiam Poloniae jungit 111. leges condit & jus Magdeburg. introducit. 112. Ludovicum Vnga- rum adoptat. 112. Pater plebeiorum dictus 113. nuptias cognatae magnificas struit. 115. ex casu moritur.	115
Casimirus III. regnum diu recusatum recipit. 146. Pruthenos in obsequium suscipit 147. bellum ejus cum Vngaris.	156
mors prodigijs significata.	160
Georgius Chodkievicius Moschos profligat,	260
Christina uxor Vladislai maritum incitat in fra- tres.	60
Sendivoius Ciarncovius.	172
Stanisl. Cioclus provocatus in duellum prodire prohibetur.	213
Clementia fortitudine interdum potentior.	71
Columnas in Sala flumine ponit Chrobri.	29
Cometes sub Lesco Atbo.	76
Ioh. Conarius inter ludendum Casimirum princi- pem percutit.	69
Adamus Conarscius Legatus Neapoli redit.	207
Concilium Tridentinum.	193
Ioh. Coniecpolius Regni Cancellarius.	147

I N D E X

<i>Conradi Imperatoris in Asiam, & post in Poloniam expeditio.</i>	64
<i>Contemptus hostis noxius.</i>	150
<i>Cracovia condita.</i>	5
<i>Cracus abnuvit principatum, susceptum pacat Draconem conficit. Cracoviam condit. ibid.</i>	5.
<i>Cruciferi pulsi ex Asia recipiuntur à Conrado Masovio. 79. vocantur in auxilium contra Marchiones. 100. arcem Gedanensem sibi usurpant. ibid. & mx Pomeraniam totam. 101. eorum avaritia & ingratitude. 106. magno praelio vincuntur à Lothico. 108. iterum à Jagellone. 130. paciscuntur cum Jagellone. 132. redeunt ad hostilia. ibid. transigunt cum Casimiro. III. 153</i>	
<i>Crudelitatis Moschicæ exempla.</i>	210. 211.
<i>Crusphicia sedes principum. 13. deseritur. —</i>	19
<i>Cunigundis illibata castitas.</i>	80
<i>Curlandiæ Ducum initium.</i>	204

D.

D <i>Antiscana arx à Cruciferis usurpatur.</i>	100
<i>Dantisci turba. 201. ob religionem. 180. 186</i>	
<i>Dantiscanorum privilegia.</i>	148
<i>Dantiscanus Magistratus à Sigismundo Augusto castigatur.</i>	209
<i>Derpatum miserrime habitum à Moscis.</i>	210
<i>Disciplina militaris inchoata. 20. restantata. quam utilis.</i>	128
<i>Discordia in Electione Regum.</i>	168
<i>Ioh. Dlugossus historia Polon: scriptor.</i>	152
<i>Dolus Russarum. 58. Valachorum.</i>	113
<i>Draco confectus.</i>	5
<i>Duella bina Polonorum cum Turcis.</i>	212. 213
<i>Petri Dunini locus infelix.</i>	61. 62.
	<i>Electio</i>

R E R V M.

E

E Lectio Regum libertatis nutritrix.	168
Elizabetha Ludovici Vngari filia.	122
nubit Jagelloni.	123
Estera ob pudicitiam dicta Sigism. I. uxor.	182
Expeditio publica sub Sigism. I.	191

F.

F Ames in Polonia sub Casim. M.	114
Felicitas periculosa.	44
Fidem servare quorum principum.	74
Nicol. Firlejus Castell. Cracov. & Dux exerc.	157
Palatinus Lublinensis & Dux exercit.	175.183
Fisci avaritia sub Miecislao sene.	67
Fraudes cantos homines faciunt.	58
Fridericus Cardinalis frater Alexandri Regis.	168
	(169)
Friderici Barbarossæ in Poloniam expeditio.	64

G.

G Eorgius Bohemorum Rex.	154
Germani unde in Polonia submontana.	113
Gladios Poloni stringunt inter sacra.	25
Michal Glinscijs turbat Lithuaniam.	170
conspirat cum Moscho.	178
Gnesna condita.	2
Gothofredus Ketlerus Curlandiæ Dux creatur.	204
Guilielmus Austriacus ambit Elizabetham Jagello- ni postea nuptam.	123

H.

H Abdankiorum familiae nomen unde.	53
Halicia & Halicienses.	58.70.77
Halicie archiepiscopatus.	119
Ioh. Herburri fortitudo & pericul.	213.214
Heronum filii degenerant.	32
Ioh. Hunniades.	141

I N D E X

I.

- I** Agello Vladislaus Christianus fit. religionem in
Lithuania propagat. 125. ejus cum conjugē di-
scordia. 126. Academiam Cracov. instit. 127.
Victoria de Cruciferis insignis. 130. Regnum
Bohemiæ respuit. 133 à Vitoldo incesbitur. 133. 134
Iaropelcus capitur, dimissus ut ciscatur injuriam. 57
Iazyges 83. internecione pereunt. 83
Iniquitas humana in se & fortunam. 59
Iocandum caute cum Dominantibus. 162
Iohannes Albertus Rex 161. infeliciter in Mulda-
vos movet. 163. cum fratre bellum gerit. 158
Iohannes Scepusius Sigisf. I. affinis. 181. ambit
Vngariæ regnum. 188. moritur. 192
Iohannes Finlandiæ Dux à fratre Erico carceri in-
cluditur. — 206
Iohannes Lucelburgicus Rex Bohem. Silesiam sibi
subjicit. 103. dat Pomeraniam Cruciferis nullo
jure. ibid. Polonis inimicissimus. III
Ivonia Valachorum Principis crudelitas. 211

K.

- K** Arnkovius Andreas. 198
Kiovia expugnata. 41. Capua fit Boleslai An-
daciæ exercitus. ibid.
Petrus Kmitha Palat. Cracoviensis. 197

L.

- L** Echus primus Polonorum Princeps. I
ejus res gesta non prodita. 1.2
Lechus II. fratrem occidit & exultat. ibid.
Legati Provinciales instituuntur. 153
similes potestate Tribunis Romanis. 153
Legatus violatur. 135
Leges olim nullæ principibus, I. à XII. Palatinis
latæ non scriptæ. 4
Raphael Lescinius. 115

Lescus

R E R V M.

- Lescus II.* ludicro cursu ad principatū pervenit. 117.
optime administrat res, prioris fortunæ mem-
mor. *ibid.*
- Lescus III.* patri virtute similis, Caroli Magni sc̄-
deratus. 12
- Lescus IV.* Pacificus. 21
- Lesci Albi* pueri lites cum Miecislao patre 72. 73.
in *Govoricum* fides. 77
- Lesci Nigri* bella cum *Ruffis*, *Silesiis*, *Lithuanis*
87. 88. 89. in *Cracovienses* gratitudo. 90.
vindieta in *Masovios* infelix. 91
- Limitaneus* miles conscriptus. 174
- Lithuanix* cum *Polonia* unio. 123
renovata sub *Sigism. Augusto*. 208
- Lithuani* funduntur. 88. 89
- Livonia* dissidiis laborat. 203. à *Mosco* oppugna-
tur. 204. jungitur *Polonia* regno. *ibid.*
- Ludovicus Vngarus* Rex *Polonia*. 116. *Casmiri*
M. filias abjicit. 117. matrem sibi vicariam fa-
cit. 118. *Russiam Vngaria* jungere molitur. 119.
Artium liberalium patronus. 120. habitu dissi-
mulato inquit in mores suos. 120
- Ludovici Vngaria* Regis ad *Mohacum* clades & in-
teritus. 188

M.

- M**ajestatis causa nō retractant facta Reges. 185
- Marchia* vastatur. 86
- Marchiaci* proditione *Pomeraniam* occupant. 94.
vendunt *Cruciferis*. 102
- Maslans* *Masoviam* occupat. 33. debellatur & su-
spenditur. 35
- Masovia* *Polonia* regno accedit. 188
- Matthias Vngar.* Rex. 154. ejus bella cum *Polo-*
nis & *Bohemis*. 155. 156
- Mathematici* præfagium de periculo *Augusti*. 201
Maxi-

I N D E X

<i>Maximiliani I. Caesaris offensa in Sigism. I. & reconciliato.</i>	181
<i>Miecislavus primus princeps Christianus. 24. cæcus natus subito visu donatur.</i>	22
<i>Miecislavus II. filius Boleslai Chrobri degener. 31. 32</i>	
<i>Miecislavus senex cur ita dictus. 67. principatum subinde amittit & recipit.</i>	68. 74. 75.
<i>Nicol. Mielecius Palatinus Podol.</i>	212. 213
<i>Miesco Bolesl. Audacis filius.</i>	48
<i>Moraviam occupat Chrobri. 28. amittit ejus filius.</i>	31
<i>Nicol. Moscorovius Procancellarius.</i>	125
<i>Moschicum bellum sub Alexandro.</i>	169
<i>sub Sigismundo I.</i>	175. 178
<i>Mucha atrocitur in Russia.</i>	160
<i>Muldavi ad Obertinum à Ioh. Tarnovio caduntur.</i>	189
<i>Muldavicum bellum sub Sigism. I.</i>	191
<i>Mures Popielum II. devorant.</i>	17
O.	
<i>Iohan. Olesnicus Mareschallus scite dissidium patat.</i>	137
<i>Omina quando observentur maxime.</i>	163
<i>Orichovius cœlibatu oppugnato turbat turbaturque.</i>	200
<i>Constant. Ostrogii Victoria de Tartaris. 178. de Moschis.</i>	179
<i>Sendivog. Ostrovogius.</i>	139
P.	
<i>Stanisl. Pacius Moschos profligat sub Sigism. Augusto.</i>	206
<i>Palatini XII. imperant, leges condunt, decemviris Rom. similes 3. degenerant. 4. iterum imperant post Vendam.</i>	8
<i>Palatinus quidã pudore ignominie se suspendit.</i>	59
	Pala-

R E R V M.

Palatinus Cracoviensis Castellano postponitur.	88
Parnavia à Polonis recuperata.	206
Pater rusticorum dictus Casimirus.	113
Paulus Polucosius Episcopus seditionem movet sub Pudico & Nigro.	84. 89
Perfidia exemplum.	74. 75
Pestis in Polonia.	114
sub Sigism. Aug.	215
Piastus pauper ad sceptrum vocatur non sine mira- culo. 17. regnat optime.	18
longa posteritate felix. ibid.	
Plica morbus unde vulgo orta credatur	91
Polonia ob Boleslai Audacis cadem excommuni- cata à Pontifice.	45
Poloni gladios stringunt inter sacra.	25
Pomerania ulterior divulsa à Polonia regno.	79
altera proditur Marchionibus. 99. occupatur à Cruciferis.	100. 101.
Pomeranicū bellū sub Audace. 37. sub Crispo. 65. 66	
Pomerani victi convertuntur ad Relig. Chr.	56
Popielus Major degener. 13. Cruisphicia habitat. ibid.	
Popielus Minor vitiorum manicipium, & uxo- ris 14. patruos veneno necat. 15. à muribus consumitur.	16
Premisli aurifabri stratagemata. 9. electio in Regē. ibid	
Premislus Majoris Poloniae Dux Regium nomen re- sumit. 93. occiditur.	94
Privilegia quo tempore plerumque dentur.	112
Proditorum fatum.	58
Provisores in Polonia sub Vladislao.	111. 138
Prussicum bellum sub Casimiro princ.	71
sub Vladislao Hermanno.	46
sub Sigism. I.	184
Prussi tributarii Polonis.	29
dedunt se Casimiro III.	148
	Prusso-

I N D E X

<i>Prussorum Privilegia.</i>	148
tribunal & controversia quaedam discussæ sub Sigism. I.	184
<i>Prussia Orientalis ut feudum Polonia Alberto Marchioni ceditur.</i>	187

R.

<i>Nicol. Radziwillius Palat. Vilnensis Livoniam, nomine Regis Polonia, regno jungit. 204. pro- fligat Moschos.</i>	190. 206
<i>Regium nomen ob Boleslai Audacis facinora desi- tum in Polonia, resumitur à Premislo.</i>	93
<i>Religio Christiana in Poloniam introducitur.</i>	24
<i>Religio inter obstacula crescit. 202. coacta nun- quam bene respondet.</i>	65
<i>Revalia à Magno Holsatiæ Duce obsessa.</i>	209
<i>Ioh. Rithuanus carpit libere Regem.</i>	151
<i>Russi sub Lesco Nigro funduntur.</i>	87
iuncti Tartaris depradantur Poloniam.	83
<i>Russia Poloniae innexa.</i>	III

S.

S <i>Acrilegium duorum Lithuanorum punitur.</i>	129
<i>Nicol. Sarlejus.</i>	149
<i>Sbigneus Crivousti frater ab hoc occidi iussus.</i>	54
<i>Scarbicus legatus annulum in thesaurum Caesaris projicit.</i>	52
<i>Scarbimirus Palat. Cracov. excacatur.</i>	55
<i>Scepustii urbes quaedam oppignorantur Lagelloni.</i>	132
<i>Secechi Palat. Cracov. res gestæ.</i>	46
superbia 47. exilium.	48
<i>Seditio sub Crispo. 66. sub Casimiro. 70. sub Pu- dico 85. sub Lesco Nigro 88. sub Loctico 101. sub Ludov. Vngaro.</i>	118
sub Sigism. I.	191
<i>Seditio Lithuanorum.</i>	191
<i>Severiensis seditiosi compefcuntur.</i>	159
<i>Nicol.</i>	

R E R V M.

Nicol. Sienavius.	191
Iacob. Siemienius à Rege infestatur.	151
Sigismundus I. Rex creatur. 174. bellum ejus Moschicum. 175. alterum. 178. iter ad Maximil. I. Cæsar. 181. bellum Prussicum. 183. Muldavia Victoriæ. 191. mors. 194. Virtus corporis & animi.	194
Sigismundus Augustus succedit patri. 196. matrimonium init cum Radziwillia. ibid. laborat hinc invidia. 197. periclitatur Regiomonti. 201. ducit Catharinam Austriacam. 201. moritur. 215	
Sigismundus Marchio ambit Regnum Polon.	121
Silesia divulsa à Polonia regno.	65
Silesia quibus modis Bohemis cesserit.	103
Silesii discordes.	85. 95.
Skirgello Lithuania præfectus.	125
rejectus Cruciferis se jungit.	126
Smolenscum obsidetur à Moscho & proditione capitur.	179
Soles duo conspecti.	160
Solimanni Victoriæ ad Nohacum.	288
Stanislaus vir sanctus Regem castigat.	43
suscitat miraculose Petricum mortuum.	43
occiditur à Boleslao Audace. ibid.	
Stanislaus Vistempus cum Turca duello congregatur.	213
Stratagema Premisli.	9
Strusii fratres pereunt gloriose.	170
Suentopelcus Pomeraniâ à regno Polonia avellit.	79
Floriani Szarii vulnus & dictum ad Loeticum Regem.	108
T.	
Iohan. Tarnovius Castell. Cracov. 197. 199. contra Turcas mittitur. 186. Victoriæ præclara potitur de Muldavis & præmio raro.	189
	Tartari

I N D E X

<i>Tartari qualis gens</i> 78. eorum in Tauricam Chersonesum adventus, & inde in Russiam. 78. eorum irruptio sub Pudico multiplex. 81. saccos novem auribus Christianorum implent.	81
<i>Eorum irruptio sub Lesco Nigro.</i>	91
<i>Viginti millia Virginum abducunt. ibid. aquas inficiunt. ibid. irruptio alia sub Vladislao. III. 139. sub Ioh. Alberto. 161. de iis sub Alexandro victoria insignis.</i>	172
<i>Ioh. Tencinius. 139. Palat. Sendomir. leges novas defendit.</i>	199
<i>Trepka secretorum inter tormenta tenax.</i>	179
<i>Tributum extraordinarium.</i>	80
<i>Tributa nimia sub Miecislao sene.</i>	67
<i>Turca vincuntur. 141. vincunt ad Varnam 145. gelu puniuntur divinitus.</i>	165
<i>Budam occupant fraude.</i>	192
<i>Turcarum quorundam duella cum Polonis. 212. 213.</i>	
V.	
V <i>Alachia inter Turcas & Polonos vacillat. 162</i>	
<i>Valachi crudelitatem Principis non avertantur.</i>	212
<i>Valachicum bellum sub Ioh. Alberto.</i>	162
<i>sub Sigism. I.</i>	177
<i>Valachorum dolus 113. 164. irruptio gravissima.</i>	
<i>165. alia sub Alexandro.</i>	169
<i>Varnensis clades Ungarorum.</i>	144
<i>Vencestai duo Poloniae Reges.</i>	96. 98
<i>Venda, virgo mascula, procum respuit.</i>	7
<i>seipsam in Vistulam precipitat.</i>	8
<i>Veringus Consul. Cracov. excipit quatuor Reges</i>	114
<i>Vicinus malus quanta calamitas.</i>	108
<i>Vienna obsessa a Turcis.</i>	158
<i>Vitoldus seditiones movet.</i>	125
<i>regnum ambit & prope accipit.</i>	131. 134
	<i>Vladis-</i>

R E R V M.

<i>Vladislai Loctici in Silesios bellum, 95. dejectio de principatu & exilium. 96.97. restitutio. 98</i>	
<i>Oratio ad suos.</i>	104
<i>Victoria ingens de Cruciferis.</i>	108
<i>Encomium.</i>	109
<i>Vladislaus Crivousti successor iniquus in fratres 60. fugatur regno.</i>	62
<i>Vladislaus Hermannus Audaci succedit.</i>	44
<i>Secechum ægre deserit.</i>	48
<i>Vladislaus Casimiri III. filius Bohemorū Rex. 155</i>	
<i>Vladislaus III. puer regno inauguratur 137. Vngariæ regnum, ægre suscipit.</i>	139
<i>perit ad Varnam.</i>	145
<i>Vngaricum bellum sub Boleslao Audace.</i>	38.40.
<i>Vngarorum ad Varnam clades.</i>	145
<i>ad Mohacum.</i>	188

Z.

Z <i>Abrezinius Lithuaniae Marefchallus.</i>	175
<i>Zamosciana familia insigne.</i>	109
<i>Ioh. Zamoscius.</i>	109
<i>Stanisl. Zamoscius.</i>	205
<i>Zaremba persequitur Cruciferos.</i>	184
<i>Ioh. Zborovii fortitudo in Moschos.</i>	205
<i>Nicol. Zembocii uxor castitate laudata.</i>	41
<i>Zimamislas quietis amans.</i>	22
<i>caicum filium suscipit.</i>	23
<i>Ziemovitus ordines militares instituit, vir fortissimus.</i>	20
<i>Ziemovitus Masovia dux.</i>	122

F I N I S.

L-17

313

Ad simplicem Hum
Fratri Antonio Olechnowice
Franciscani Conventualis
Studiosi Theologiae
Culneensis

oblatus a Frate Antonio Pellicki
eiusdem Ordinis
Inlarum

15.

Dij. capiti illig. generis de
vent. Dej illi hoc redat.

P-17

1921

H.R. 535

